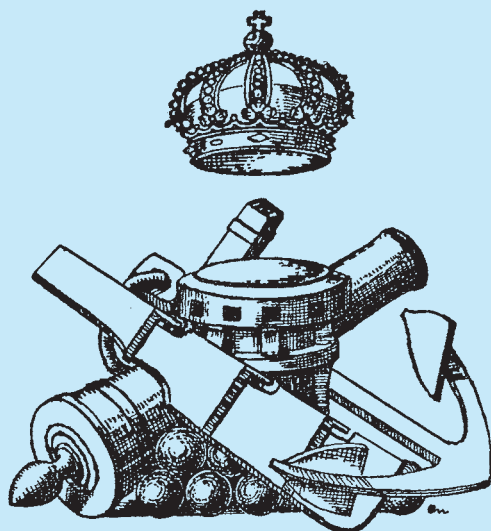

TIDSKRIFT I
SJÖVÄSENDET

1771-2022

Utges av

KUNGL.
ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET
SVERIGES MARINA AKADEMI

N:R 4 2022
185:E ÅRGÅNGEN

TIDSKRIFT I SJÖVÄSENDET

FÖRSTA UTGIVNINGÅR 1836

INNEHÅLL N:R 4/2022

Meddelanden från Kungl. Örlogsmannasällskapet.....	369
Ordföranden har ordet	374
Redaktörens spalt	376
Kungl. Örlogsmannasällskapet högtidlighåller firandet av Marinen 500 år	379
Av Per-Anders Emilson	
Svenska marinen in NATO: Opportunities and Challenges.....	381
Av Sebastian Bruns	
“The New Normal”	390
Av Anders Friis	
The future Royal Swedish Navy and NATO	399
Av Peter Hore	
Svensk marin strategi i en ny säkerhetspolitisk tid	403
Av Christer Hägg	
Vi är Nato!	409
Av Jens Nykvist	
Några synpunkter rörande operationsområden, m.m. som medlemsnation i NATO..	419
Av Göran Wallén	
Hybridkrig på havsbotten	423
Av Lars Wedin	
Vill Du att Sverige skall stanna?.....	431
Av Dick Börjesson	
Ett genmäle till genmälet om marin information	434
Av Jarl Ellsén	
Den Svenske flåde 500 år.....	437
Av Hans-Christian Bjerg	
Taiwan-Ukraine: what parallels between China’s and Russia’s maritime strategies?	443
Av Hugues Eudeline	
Marinen värderad på ett lätt och korrekt sätt går det?	447
Av Nils Sjöholm	
From the Crimean War to the Russian Revolution and its Aftermath.....	452
Av Michael Ellis	

Meddelande från Kungl. Örlogsmannasällskapet

Nr 7/2022. Kungl. Örlogsmannasällskapets ordinarie sammanträde onsdagen den 24 augusti, 2022.

(För TiS anpassat utdrag ur protokoll)

Sammanträdet ägde rum i Sjöhistoriska museets hörsal onsdagen den 24 augusti 2022 i närvaro av 29 ledamöter varav 15 som deltog via en särskild digital länk. Sammanträdet var slutet d.v.s. endast KÖMS ledamöter var välkomna. Sammanträdet avslutades med en gemensam middag.

- § 1 Sammanträdet förklarades för öppnat.
- § 2 Meddelades att sedan föregående sammanträde har de ordinarie ledamöterna 1083 Anders Hammarskjöld, 1044 Ebbe Schön samt 1314 Rolf Edwardson avlidit. Ordförande påkallade en stunds tystnad.
- § 3 Föredrogs sammanträdesprotokoll från föregående sammanträde, 2022-05-18 i Göteborg, som med godkännande lades till handlingarna.
- § 4 Gav ordförande en kort orientering.
- § 5 Redovisade sekreteraren styrelsens uppfattning om akademiens brist på kompetenser som vägledning vid inval 2022. Motsvarande orientering har tidigare givits vid ordinarie sammanträden i Karlskrona samt Göteborg.

- § 6 Redovisade sekreteraren årets kandidater till inval (bildspel).
- § 7 **Beslut** om högsta antal föreslagna kandidater att väljas in som ordinarie ledamöter 2021. Styrelsens förslag är fyra (4) OL. **Anmärkning;** Styrelsens förslag har skickats ut i juni men har ändrats vid senaste styrelsesammanträdet från tre (3) OL till fyra (4). **Beslutades** enligt styrelsens förslag.
- § 8 **Beslutades** om valsedel för OL i alfabetisk ordning för de till inval föreslagna kandidaterna.
- § 9 **Beslut** om högsta antal föreslagna kandidater att väljas in som korresponderande ledamöter 2021. Styrelsens förslag är en (1) KL. **Anmärkning;** Styrelsens förslag har skickats ut i juni. **Beslutades** enligt styrelsens förslag.
- § 10 **Beslut** om valsedel för KL i alfabetisk ordning för de till inval föreslagna kandidaterna.
- § 11 Valberedningens ordförande föredrog valberedningens förslag (samt presentation och framläggande av eventuella motförslag) till val av ordförande, vice ordförande, sekreterare, styrelseledamöter och revisorer med suppleanter samt förslag till valberedning för verksamhetsåret 2021 - 2022. **Anmärkning;** Valberedningens förslag har skickats ut i juni.
- § 12 **Beslutades** om valsedel för val av ordförande, vice ordförande, sekreterare, styrelseledamöter och revisorer med suppleanter samt valberedning för verksamhetsåret 2021 – 2022.
- § 13 Genomfördes inträdesanförande av korresponderande ledamoten Sebastian Bruns under rubriken – *Tysk marin syn på svenska marinens roll i Nato.*
- § 14 Öppnades för övriga frågor.
- § 15 Orienterades att nästa ordinarie sammanträde äger rum tisdagen den 21 september 2022 klockan 18.00 i Stockholm. Slutet sammanträde. Stadgeenliga förhandlingar (med val av styrelseledamöter, revisorer, valberedning och nya ledamöter samt beslut om tilldelning av stipendier och belöningar). Inträdesanförande av korresponderande ledamoten Anders Friis.
- § 16 Förklarades sammanträdet för avslutat.

Vid protokollet,

Anders Johnson
Akademiens sekreterare

Nr 8/2022. Kungl. Örlogsmannasällskapets ordinarie sammanträde onsdagen den 21 september, 2022.

(För TiS anpassat utdrag ur protokoll)

Sammanträdet ägde rum tisdagen den 21 september 2022 på Sjöhistoriska museet i Stockholm i närvaro av 57 ledamöter varav 15 på distans.

- § 1 Förklarades sammanträdet för öppnat.
- § 2 Meddelades att sedan föregående sammanträde har ordinarie ledamoten 1187 Lars-Åke Kvarning avlidit den 11 juni. Ordförande påkallade en stunds tystnad.
- § 3 Sekreteraren föredrog sammanträdesprotokoll från föregående sammanträde (nomineringssammanträdet 2022-08-24 i Stockholm) som med godkännande lades till handlingarna.
- § 4 Ordförande orienterade om det osäkra läget i omvärlden med en ny fas i kriget i Ukraina i och med att Ryssland beslutat att genomföra folkomröstningar i de ockuperade områdena samt kalla in 300 000 reservister. I Sverige pågår arbetet att bilda en ny regering efter det nyligen genomförda riksdagsvalet. Slutligen välkomnade ordförande flottiljamiralen Anders Friis till kvällens sammanträde.
- § 5 Meddelade ordförande att han då så var lämpligt under kvällens olika val, önskade utnyttja metoden val med acklamation. **Beslutades** att förfara enligt förslag.

Valdes ordinarie ledamoten Anders Grenstad till ordförande (omval) för en period om ett år.

- § 6 **Valdes** ordinarie ledamoten Roger Nilsson till vice ordförande (nyval) för en period om två år.

- § 7 Förrättades val till styrelsen. **Valdes** för en period om två år ordinarie ledamoten Per Edling till vetenskapsgren I (omval) samt ordinarie ledamoten Mikael Brännvall till vetenskapsgren II (omval). **Valdes** för en period om två år ordinarie ledamoten Thomas Martinsson som suppleant i vetenskapsgren II (nyval) samt ordinarie ledamoten Mattias Widlund som suppleant i vetenskapsgren IV (nyval).

- § 8 Förrättades val av revisorer inklusive suppleanter. **Valdes** som revisorer för en period om ett år ordinarie ledamöterna Sven Rudberg (omval) och Mikael Magnusson (nyval).

Valdes för en period om ett år som revisorssuppleanter, de ordinarie ledamöterna Peter Thomson (omval) och Mikael Carleson (nyval). Meddelade ordförande på fråga om den auktoriserade revisorn att upphandlingen ännu inte är slutförd, men att ett namn föreligger.

- § 9 Förrättades val av valberedning. **Valdes** för en period om ett år de ordinarie ledamöterna Christian Allerman (omval och sammankallande), Magnus

Jönsson (omval), Hans Granlund (nyval) samt som suppleant Niklas Wiklund (nyval) att utgöra valberedning under verksamhetsåret 2022 - 2023.

§ 10 Beslut om belöningar. **Beslutades** att akademien tilldelar;

Ordinarie ledamoten Bo Berg akademiens medalj i silver för mer än sex års ledamotskap i styrelsen.

Ordinarie ledamoten Nils Bruzelius akademiens medalj i silver för 12 års arvoderat uppdrag som kassaförvaltare.

Korresponderande ledamoten Peter Hore akademiens medalj i silver för mångåriga och högkvalitativa publiceringar i sällskapets tidskrift (TiS).

Korresponderande ledamoten Hugues Eudeline akademiens medalj i silver för mångåriga och högkvalitativa publiceringar i sällskapets tidskrift (TiS).

Ordinarie ledamoten Niklas Granholm akademiens medalj i silver för att han har på ett förtjänstfullt sätt – under det alljämt pågående kriget i Ukraina, såväl internt inom sällskapet som externt i radio, TV, vid seminarier och i allehanda tryckta och digitala medier – konsekvent betonat den sjömilitära och maritima dimensionen av konflikten.

Belöning av GSS

Orienterade ordförande valsammanträdet om att styrelsen enligt stadgarna § 14 och tillämpningsbestämmelserna punkt 7, har beslutat att tilldela följande gruppbefäl, soldater och sjömän vid de marina förbanden akademiens medalj i brons i Kvinnoförbundet för Sveriges Sjöförsvars anda. Förslagen är inkomna från respektive förband;

- Marinstaben – avstod från att nominera i år
- 1.ubåtsflottiljen - Furir Mathias Petersen
- 3.sjöstridsflottiljen - Menig 2 Ronny Man
- 4.sjöstridsflottiljen - Menig 2 Maja Rapp
- 1.amfibieregementet - Menig 2 Ylwali Häggblad
- 4.amfibieregementet – Korpral Julius Berg
- Marinbasen – Vicekorpral Robin Arvidsson
- Sjöstridsskolan - Korpral Ella Lundgren

De föreslagna bedöms vara de främsta GSS avseende kamratskap och allmän duglighet vid respektive förband.

Hedersomnämmande och penningbelöningar; Styrelsen har i år inga förslag om hedersomnämmanden eller penningbelöningar.

Beslut om bokstöd; Styrelsen har i år inga förslag om bokstöd.

Sammantaget innebär de nu tagna besluten att KÖMS 2022 beslutat utdela fem medaljer i silver och sju medaljer i brons.

§11 Förrättades inval av nya ledamöter genom balloterings och redovisning av inkomna och räknade poströster. Resultatet av balloterings redovisades för ledamöterna. Efter räknandet av sent inkomna poströster konstateras invalda i angiven ordning som ordinarie ledamöter; docenten vid FOI Gudrun Persson, ÖB försvarspolitiska rådgivare Annika Nordgren Christensen, VD Göteborgs hamn Elvir Dzanic samt kommandörkapten (ming) Therese Tärnholm.

Meddelas på förekommen anledning att det är styrelsen som publicerar de nysstagna besluten om inval.

§ 12 Förrättades inval av nya ledamöter genom enhälligt beslut av de närvarande ledamöterna och redovisning av inkomna och räknade poströster. Invaldes som korresponderande ledamot Commander RN Michael Ellis (ret).

Meddelas på förekommen anledning att det är styrelsen som publicerar de nysstagna besluten om inval.

§ 13 Höll korresponderande ledamoten Anders Friis inträdesanförande. Följde livlig och engagerad frågestund.

§ 14 Genomförde vetenskapsgren I det andra seminariet i serien om innebörden och konsekvenserna av en svensk marin i Nato. Följde livlig och engagerad frågestund där Anders Friis närvaro innebar att flera oklarheter kunde rätas ut.

§ 15 Övriga frågor. Inga frågor framfördes.

§ 16 Meddelade ordförande att nästa ordinarie sammanträde planerades att äga rum onsdagen den 12 oktober i Göteborg. På grund av att flera andra aktiviteter samtidigt genomförs i Göteborg har styrelsen bedömt att deltagandet tyvärr kommer att bli alltför lågt. Ordförande har efter samråd med några ledamöter därför beslutat att sammanträdet genomförs som ett digitalt möte med sändning från Stockholm.

Meddelade mötessekreteraren att Kungl. Örlogsmannasällskapetets 251:a Högtidssammanträde äger rum i Sparresalen, Ö. Prinsgatan 4, Karlskrona, tisdagen den 15 november. Öppet sammanträde. Program: 16.30–17.00 Mottagning, klockan 17.00–18.45 Högtidssammanträde med redovisning av det gångna årets verksamhet, minnestekningar över avlidna ledamöter, presentation av nya ledamöter samt anföranden. Kvällen avslutas med högtidsmiddag på Sjöofficersmässen Amiralitetstorget 7.

§ 17 Förklarades sammanträdet för avslutat.

Vid protokollet,

Bo Rask

Mötessekreterare

Ordföranden har ordet

I skrivande stund har Ukraina framgångar i återtagande av sitt territorium. Med hjälp av leveranser av moderna vapensystem från väst, utbildningsinsatser men framför allt med hög moral och ett starkt nationellt stöd har de lyckats väl. Ryssarna har fortsatt problem med ledningsstruktur, logistiktjänst och förbandens stridsförmåga. De förlorar personal, materiel och stridsmoralen är sämre. De ukrainska framgångarna kommer verkligen i rätt tid då Europas fortsatta stöd är otroligt viktigt framöver. Hösten närmar sig dock och med den större svårigheter att manövrera förbanden utanför vägar. Det kan sätta ner farten i återtagandet och leda till att fronten stelnar.

I Sverige går vi mot en vinter med än högre elpriser än förra vintern och det är viktigt att komma ihåg att Rysslands anfallskrig mot Ukraina är till största delen ansvarigt för den utvecklingen. Vi kommer att långsiktigt behöva mycket mer fossilfri energi framöver än idag vilket betyder ökade behov av kärnkraft, solkraft och vindkraft och möjlighet till vätgasproduktion. Det är därför glädjande att Försvarsmakten arbetar tillsammans med Energimyndigheten för att kunna identifiera lämpliga områden för havsbaserad elproduktion ur såväl ett säkerhets- som produktionsperspektiv.

Havsbaserad vindkraft ses ofta som ökade svårigheter att försvara landet, men det finns ju även möjligheter att använda vindkraftsplattformar ur ett försvarsperspektiv vilket har skett i andra länder genom att använda de höga pelarna och placera radarstationer långt ut till havs.

Klimatförändringarna och dess kopplingar till ökade behov av fossilfri energi, andra typer av drivmedel med mera kommer att påverka oss alla under lång tid framöver.

År 2022 var ett intressant valår som ledde till ett regeringsskifte. En ny regering kommer att ha många utmaningar framöver såväl nationellt som internationellt. Några exempel är den fortsatt resan mot ett Natointräde och därmed gemensam operativ planering.

Inom KÖMS fortsätter vi vår kunskapsuppbyggnad om vad ett medlemskap innebär nationellt och särskilt för det marina och maritima området.

Blickar vi längre bort så ser vi fortsatta oroande tendenser från Kina gentemot Taiwan vilket oroar många länder i Stilla Havsområdet. Det är en orolig tid som sannolikt kommer att vara under lång tid framöver.

Den svenska marinen fortsätter att dra ett tungt lass i rådande situation med övervakning, övnings- och utbildningsverksamhet samt att skapa en långsiktig utveckling materiellt. Vi hoppas att personalförsörjningen utvecklas positivt så att dubbla besättningar blir ett stående inslag för ökad operativ effekt.

Trots hård arbetsbelastning och ökade säkerhetskrav har marinen genomfört en väl balanserad manifestation av 500 år. Stor respekt för den insatsen!

Under första kvartalet 2023 planerar vi för att genomföra ett gemensamt seminarium med Kungl. Krigsvetenskapsakademien (minst med avdelning II, sjökrigsvetenskap) för att lyfta blicken och se till en större helhet för svensk sida. Det kommer att handla om kommande Nato-inträde och frågor rörande den marina domänen. Dessa inkluderar frågor som marinens roll inom Natos integrerade luftförsvar IAMD (Integrated Air Missile Defence), sjöfartsskydd, skydd av trupptransporter över Östersjön, gemensam operativ planering m.m. samt givetvis marinens utveckling och uppgifter i övrigt som påverkas av vårt inträde i alliansen.

Väl mött!

Anders Grenstad

Ordförande i Kungl. Örlogsmannasällskapet

TIDSKRIFT I SJÖVÄSENDET

FÖRSTA UTGIVNINGÅR 1836

KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET

- en av de kungliga akademierna -

Redaktör & ansvarig utgivare: Kommendör Bo Rask, e-post: editor@koms.se

Redaktionskommitté: Kommendör Lars Wedin samt

Ambassadör Marie G. Jacobsson

Annonsansvarig: Kommendör Torbjörn Lundströmer,

e-post: advertisements@koms.se

Formgivare: Konteramiral Thomas Engevall, e-post: engevall@koms.se

Bankgiro: 454-8731, Organisationsnummer: 835000-4282

Tidskrift i Sjöväsendet utkommer i regel fem gånger årligen. En årsprenumeration kostar 250:- för prenumeranter med postadress inom Sverige och 350:- för prenumeranter med utrikes postadress. Avgiften betalas till bankgiro 454-8731.

Ärade läsare,

I skrivande stund har kriget mellan Ryssland och Ukraina pågått i drygt sju månader. Ryssland fortsätter att utnyttja ett urskillningslöst övervåld mot den ukrainska befolkningen. Den ukrainska infrastrukturen slås metodiskt sönder över hela ytan för att Ryssland ska kunna ta terräng och ibland kanske som ren hämnd för de ukrainska taktiska framgångarna. Det är grymt, blodigt och konflikten kommer sannolikt att bli mycket långvarig. Vintern närmar sig vilket sannolikt kommer att minska rörligheten utanför vägnätet. Tempot i operationerna kommer att gå ned.

Strategiskt har Ryssland redan förlorat kriget, men nu börjar den ukrainska Försvarsmakten bli mer offensiv och har oväntat snabbt kunnat återta stora och viktiga terrängavsnitt i de delar av Ukraina som Ryssland nyligen har annekterat. Ryska förband retirerar brådstörtat och efterlämnar stora mängder av ammunition och tung materiel som till exempel stridsvagnar och självgående artilleri. Materielen kan direkt utnyttjas i strid av de ukrainska förbanden som är vana vid rysk materiel. De ukrainska förbanden möts av jublande människor som har levt i de ockuperade områdena, men även av nya avslöjanden av brott mot krigets lagar och möjligen folkmord. De ukrainska framgångarna beror sannolikt på tillförsel av västerländsk materiel, bättre operativ och taktisk ledning samt en bättre moral. Operationerna bakom fiendens linjer fungerar också. Nyligen utsattes bron över Kertjsundet för en attack, men det är oklart av vem. Bron är skadad men medger viss trafik. Bron är en viktig försörjningsled från Ryssland till Krimhalvön och vidare in i de sydöstra delarna av Ukraina. Attacken är ytterligare ett militärt bakslag för Ryssland och stärker naturligtvis Ukraina än mer.

Rysslands slutmål har uttalats, men nu är det är högst osäkert om målen kan nås. Vikten av att väst fortsätter med en gemensam front mot Ryssland och fortsätter med sanktionerna kan inte nog understrykas. Samtidigt pressar de ukrainska framgångarna ett alltmer desperat Ryssland. Osäkerheten över krigets fortsatta utveckling är mycket hög.

Ratificeringsprocessen av vårt lands och Finlands ansökan om medlemskap i Nato löper på. I skrivande stund återstår endast två av trettio länder (Turkiet och Ungern). Särskilda trilaterala överläggningar med Turkiet äger rum.

Inom Försvarsmakten pågår konsekvensanalysen av och planeringen inför deltagandet i alliansens försvarsplanering. En delrapport har lämnats till regeringen. Där framförs att det svenska förbandsbidraget till Nato kan komma att bestå av fartyg till alliansens stående marina styrkor, stridsflyg för air policing och markförband till Baltikum och Östeuropa. Svenska bidrag kan också komma att omfatta stöd till gruppering av allierade stridskrafter, lagring och uppbyggnad av stödjande infrastruktur för transporter, basering, ledning och skydd. Försvarsmaktens samlade råd avseende Nato överlämnas till regeringen den 1 november.

Under många år har Försvarsmakten övat med Nato-förband såväl utanför som inom landet. Bilateral övningar har också genomförts. Jag förutser att såväl övningsverksamhet som vapensystemprover kommer att öka i omfattning då vårt till ytan stora land har mycket bra övnings- och skjutfält. Få länder i Europa har resurser för skarpa flyg- och vapenövningar i så stora områden som vi har tillgång till i Norrland.

Det är också viktigt att komma ihåg att det kommande medlemskapet i Nato är hela landets angelägenhet med konsekvenser inte bara för Försvarsmakten. Omfattande förändringar i såväl utrikes- som säkerhetspolitik och myndighetsuppgifter kan förutses. Processen kommer att ta flera år innan full effekt uppnås.

Det är därför angeläget att nu även genomföra den strategiska analysen av vårt tydligt förändrade säkerhetsläge. Arbetet innebär ett omtag jämfört med tidigare då vi nu inte bara har hela Nato som stöd utan vi är snart en del av Nato och därmed ska bidra till avskräckningen! Processen måste med hög prioritet utröna vilka konsekvenser medlemskapet får för vår framtida organisation, arbetsmetoder och materielanskaffning.

Avseende arbetsmetoder och ansvar för vissa stabsarbeten kan det inte uteslutas att flera av dagens uppgifter som idag åvilar Försvarsmaktens Högkvarter framgent ska utföras i Nato HQ i Bryssel.

Då Natoanslutningen innebär slutet på en lång tid av alliansfrihet och därmed ett paradigmskifte för svensk säkerhets- och försvarspolitik är det naturligt att arbetet inom alliansen inledningsvis kommer att vara trevande och i värsta fall kanske återhållsamt. Det vore dock olyckligt. Vi har inget att skämmas för. Vi bidrar till alliansens försvarseffekt med en mycket god kunskap om vårt operationsområde, mycket god kunskap om Ryssland samt bra och välutvecklade materiel som i allt väsentligt redan är Natoanpassad. Så är det även med våra doktriner.

Det föreliggande numret av TiS innehåller flera artiklar med bäring på medlemskapet i Nato och vad Sverige kan bidra med till alliansen. KÖMS har en viktig roll i den analysen. Jag vill citera Christer Hägg som skriver en mycket intressant artikel i detta nummer; "Vår hävdvunna och nyss återtagna marina strategi är, i stort sett, inte längre relevant; en ny behöver installeras för att ha som idégrund för den omdaning av marinen som erfordras under det kommande decenniet. Marinens uppgiftskatalog kommer att behöva utvidgas. Jag uppfattar den inledande diskussionen om detta paradigmskifte som trevande. Det är inte så lätt att befria sig från det strategiska och

operativa tankearbetet, som också kopplar sig till vårt konkreta arv i form av uppgifter, materielsystem, organisation och personal. Samtidigt inser vi att våra marina uppgifter kommer att förändras i och med vårt medlemskap i Nato. Det kommer att ställas krav på att våra marina stridskrafter skall passa in i en övergripande marin Nato-strategi för det nordiska området. Kanske även i andra sammanhang i andra farvatten”.

Utöver denna artikel skriver ledamoten Peter Hore vad ett Natomedlemskap kan innebära för oss. Hedersledamoten Göran Wallén skissar på möjliga uppgifter och operationsområden och vår man i Nato Jens Nykvist beskriver arbetsläget i Bryssel med anledning av Natoanslutningen.

Föreliggande nummer innehåller två inträdesanföranden, Dr Sebastian Bruns och flottiljamiral Anders Friis, bägge med koppling till vår kommande Natoanslutning.

Den flitige strategen Lars Wedin skriver en artikel om det högaktuella *seabed warfare – hybridkrig på havsbotten*.

Utöver detta publiceras ett öppet brev till våra politiker av hedersledamoten Dick Börjesson. Brevet har den uppfordrande rubriken *Vill du att Sverige ska stanna?* Ledamoten Hugues Eudeline diskuterar om strategiska paralleller mellan Ukraina och Taiwan i sin artikel *Taiwan-Ukraine: what parallels between China's and Russia's maritime strategies?*

Utöver detta berättar vi om marinens 500-årsfirande i Karlskrona och vår danske ledamot Hans Christian Bjerg skriver om den svenska marinens 500-års firande ur ett danskt perspektiv.

Slutligen försöker mariningenjören Nils Sjöholm utröna om det matematiskt går att värdera och beräkna den samhällseffekt en marin bidrar med

Det paradigmskifte vi nu står inför kräver dock att ledamöterna ytterligare engagerar sig och formulerar tankar och strategiska analyser av innebörden av vårt medlemskap i Nato vad avser försvarsplaneringen samt försvarsgrenarnas framtida organisation och utrustning.

Jag välkomnar även ledamöternas uppfattningar om hur medlemskapet i Nato kan tänkas påverka svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Hur påverkas vapenexporten, vår försvarsindustri och vår framtida materielanskaffning? Vänligen fatta pennan!

Trevlig läsning!

Bo Rask

Redaktör och ansvarig utgivare för Tidskrift i Sjöväsendet

Ledamoten
PER-ANDERS EMILSON

Ledamoten Per-Anders Emilson är Kungl. Örlogsmannasällskapets projektledare för Marinen 500 år.

Kungl. Örlogsmannasällskapet högtidlighåller firandet av Marinen 500 år

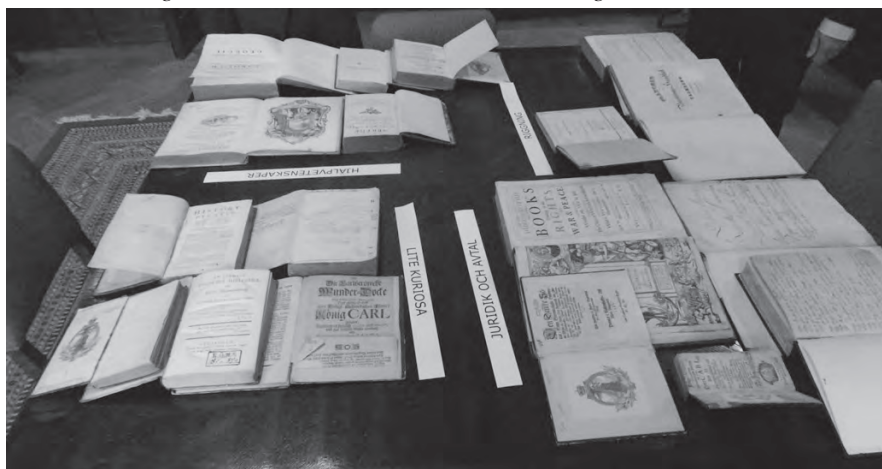
I augusti firades Marinens 500-årsjubileum i Karlskrona. Kungl. Örlogsmannasällskapet genomförde i samarbete med Sjöofficerssällskapet i Karlskrona ett varierat jubileumsprogram som kulminerade marindagen den 13 augusti då marinens verksamhet, i strålände väder, visades upp för allmänheten.

Tidigare under veckan arrangerades en konstvernissage av Sjöofficerssällskapet i Karlskrona med stöd av KÖMS bibliotek. Marinmålaren och ordinarie ledamoten, kommandör Christer Hägg, presenterade på plats sin målning av Sveriges första flotta som den 7 juni 1522 passerade Blå Jungfrun på sin väg mot Slätbaken. Christer Hägg berättade om de enskilda fartygen i eskadern och redogjorde för Gustav Vasas mottagande. Publiken fick därefter en kort presentation av de övriga konstverken på Sjöofficersmässen och KÖMS konstsamling.

Marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum bjöd under fredagen in representanter för Försvarsledning, Länsstyrelsen och Karlskrona kommun till en jubileumslunch

Håkan Lindberg och Tom Ohlsson och delar av de samlingar som visades.

på Sjöofficersmässen. I samband med denna lunch genomförde KÖMS en uppskattad presentation och guidad visning av Kungl. Örlogsmannasällskapets bibliotek. Ordinarie ledamoten och bibliotekarien Håkan Lindberg presenterade tillsammans med Tom Ohlsson unika dokument ur KÖMS samlingar med fokus på områdena artilleri, navigation, skeppsbyggeri och taktik.

Samma dag avtäcktes också en minnessten vid Amiralitetskyrkan i Karlskrona. Minnesstenen är en del av ett stenblock från Rosenholms övningsfält utanför Karlskrona. Stenblocket har ursprungligen delats i fyra delar där de övriga delarna har placerats på Skeppsholmen i Stockholm, vid Klippan i Göteborg och i Söderköping, nära Slätbaken där flottan ankrade sommaren 1522.

Ledamoten SEBASTIAN BRUNS

Dr. Sebastian Bruns is Senior Researcher at the Institute for Security Policy Kiel University (ISPK), where he served as the founding father of the adjunct Center for Maritime Strategy & Security, 2016-2021. From 2021-2022, he was the inaugural McCain-Fulbright Distinguished Visiting Professor at the United States Naval Academy, Annapolis, Maryland (USA). Since 2021, he is also a Senior Associate at the Center for Strategic and International Studies (CSIS) in Washington, DC, and a Corresponding Fellow at Kungl. Örlogsmannasällskapet.

Svenska marinen in NATO: Opportunities and Challenges

Inaugural lecture in Kungl. Örlogsmannasällskapet held in Stockholm on the 24th of August, 2022.

Abstrakt: Dieser Artikel umreißt die Chancen und Herausforderungen, die die Schwedische Marine als wahrscheinliche künftige NATO-Marine erwarten kann. Dabei bieten sich für den Nordatlantikpakt selbst ebenfalls Anknüpfungspunkt, muss das Bündnis doch nach 20 Jahren landzentrierter Heeres- und Spezialkräftekriegführung in Afghanistan seit 2014 – und seit Februar 2022 noch intensiver – einerseits über die klassischen militärischen Aspekte von Landes- und Bündnisverteidigung nachdenken, andererseits aber eben auch die maritimen Fähigkeiten wieder deutlich stärken. Russland ist auf den Randmeeren unterwegs und versucht, insbesondere bei Flugkörpern, Unterseebootoperationen und hybriden Methoden das Bündnis zu stören. Der Ostsee als integraler Teil des Nordflankenraums kommt besondere Bedeutung zu. Schwedische Seemacht in all seinen Ausprägungen und Abstufungen wird ein wichtiger Aspekt in kooperativen Ostseesicherheit sein – auch für die künftigen Partnermarinen.

With its geopolitical, strategic and military changes stemming from Russia's illegal and unjustified war against Ukraine in February, 2022 has the potential to go down in history as a true watershed year. Among many other critical evolutions, the decision by the Swedish government to apply for inclusion into NATO breaks with a long tradition of Scandinavia's most sizable country as a non-aligned nation.¹ It is with much political fanfare that Stockholm and Helsinki are expected to join a somewhat reinvigorated transatlantic alliance that not only finds an old nemesis on its Eastern front, but also renewed American leadership in the post-Donald Trump U.S. presidency. Experts are

1. At the time of writing, NATO member states' parliaments are still in the process of deliberating the Swedish (and Finnish) requests.

particularly looking at the military capabilities that Sweden and Finland, which have long since been as close to NATO as a non-member could be, will bring strategically and politically to the table.² This brief will provide some thoughts around the trifecta of a) what the Swedish Navy will take to NATO, b) what NATO's naval needs shape up to be, and c) identify some overlaps and opportunities.³

Far from needing a pep talk, the Swedish Navy – once Sweden officially joins the North Atlantic Pact – will nonetheless add significantly to NATO's maritime and naval posture. For starters, the Tre Kronor Navy this year celebrated its 500th anniversary. Founded in 1522, it therefore brings to the forefront a very long tradition as a sea power. If one does not follow conventional wisdom, it is not limited to the number of ships, but also the maritime mindset of a country's people. By way of comparison, the German Navy in 2023 will celebrate its 175th anniversary, a much more modest commemoration due to Germany's checkered naval history. Since its post-World War II rebirth, the West-German *Bundesmarine* and its post-Cold War successor *Deutsche Marine* have had laudable successes and, perhaps of interest to students of strategic culture, been fashioned as alliance navies, usually operating internationally under an EU, NATO or UN mandate. This could be another useful approach for Sweden as it seeks to create a mindset that covers both, national and territorial defense as well as alliance defense.

If anything, Sweden's rich naval tradition can help to re-navalize NATO. After all, the alliance is coming off two decades of land-centric counterinsurgency, counterterrorism and state-building operations in Afghanistan, which has created an officer and political-strategic corps of continentally-thinking individuals. While Russia's 2014 annexation of Crimea and incursion into Eastern Ukraine has begun to change the Alliance's mindset drastically towards more conventional aspects of deterrence and warfighting (NATO's Readiness Action Plan of 2014 and the Warsaw Summit of 2016 helped pave the way, though many elements exist on paper than proven in practice). Still, NATO remains very much culturally dominated by army and air force generals, despite carrying the "North Atlantic" as a huge maritime arena in its name. Given the naval component of the new era's challenges – such as Russian undersea activity, a focus on the Arctic, Baltic, Black, and Mediterranean Seas, but also the increasingly confrontational posture of the Chinese Navy in their Indo-Pacific backyard and beyond – it is high time to focus on the sea-going aspects of alliances security. Sweden can help.

The Swedish Navy brings to the table a wide experience in national and territorial defense at sea and in the protection of commercial shipping, two core naval missions spanning a wide spectrum. Moreover, the Swedish Navy has some experience in multilateral maritime operations such as the EU's counterpiracy mission ATALANTA (2010) and the UNIFIL maritime task force (2006-2007). More recent NATO enlargement rounds would include former Warsaw Pact countries that had little to no joint and combined naval expertise.

2. For a broader and more operational discussion on the military issues, see John R. Deni, *Sweden and Finland are on their way to NATO membership. Here's what needs to happen next.*, Atlantic Council Issue Brief, 22 August 2022.

3. This is based on the author's Royal Swedish Society of Naval Sciences' inaugural lecture, given on 24 August 2022 at the Swedish Maritime Museum, Stockholm.

From a naval perspective, NATO is certainly dominated by the United States of America, the United Kingdom, and France with their large and capable navies. It has been the Royal Navy and the United States Navy that are driving a naval rejuvenation in the Baltic, it must be stated. This is hardly new or surprising, and should empower littoral states to use the respective opportunities.⁴ In addition, potent smaller maritime powers such as Italy, Spain, the Netherlands and Denmark are part of the Alliance.⁵ According to Geoffrey Till, noted navalist and sea power expert, the Swedish Navy could be understood as falling right between a type 4 blue-water navy, the lowest in that category, tasked with regional power projection, and the most capable non-blue water navy, a type 5 regional offshore coastal defense navy.⁶

	Rank	Designation	Typical Inventory	Capabilities
BLUEWATER	4	Regional power-projection	Aviation-capable ships (destroyers, frigates), submarines, some support ships	Limited range power projection beyond exclusive economic zone
NON BLUEWATER	5	Regional offshore coastal defense	Smaller ships (frigates, corvettes), no under-way replenishment	Coastal defense within and slightly beyond exclusive economic zone

While such attempts to rank navies should be taken with substantial caution – the risk of comparing apples and oranges is real, even at sea – such conceptual undertakings offer hints at levels of ambition for a navy, as well as their potential to add to the alliance for combined operations. At the same time, as Austrian naval doyen Jeremy Stöhs has pointed out, Western navies face a true dilemma in the accelerating quest for high-end technology and the political, operational and financial costs this incurs on smaller and medium-size navies.⁷ A different angle was offered in 1995 by naval historians Jon Sumida and David Rosenberg, who noted the components of a successful naval strategy, aptly grouped as “5 Ms”. Accordingly, these are:

4. See, for instance, Sebastian Bruns, “From show of force to naval presence, and back again: the U.S. Navy in the Baltic, 1982–2017,” *Defense & Security Analysis, Taylor & Francis Journals*, vol. 35(2), pages 117-132, April 2019; Bruce Stubbs, “US Sea Power has a Role in the Baltic”, *USNI Proceedings*, Vol. 143/9/1,375, September 2017.

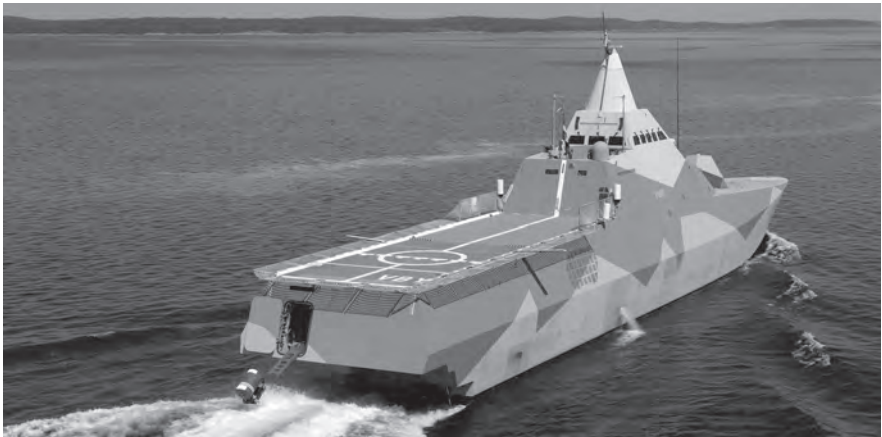
5. For a discussion of the evolution of European naval power since 1990, see Jeremy Stöhs’ study, *The Decline of European Naval Forces. Challenges to Sea Power in an Age of Fiscal Austerity and Political Uncertainty*, USNI Press: Annapolis, MD 2018. Sweden is covered on pp. 161-167.

6. See Geoffrey Till, *Seapower. A Guide for the 21st Century*. 4th edition, Routledge: Milton Park, New York 2018, p.147ff.

7. Jeremy Stöhs, *How High? The Future of European Naval Power and the High-End Challenge*, Center for Military Studies University of Copenhagen, 2021.

- Men (and Women), or the naval personnel;
- Machinery, or the types of ships, aircraft and other vehicles that navies employ;
- Management, or the type of command structure as well as the political framework that shapes a navy's roles and missions;
- Money, or the kind of funding into navies which, at the core, are long-term supply-based financial investments rather than demand-based;
- Manufacturing, or the industrial base in a country to sustain a navy.

In 2000, the late German naval historian Wilfried Stallmann added a sixth “M”: Mentality, or a navy's strategic culture.⁸ A more contemporary and potentially more quantifiable approach would look at the size and nature of the fleet, its geographic reach, its functions and capabilities, its access to high-grade technology, its reputation, and the technological excellence it provides. While an in-depth discussion of these aspects is beyond the scope of this brief, the technological excellence that Sweden can potentially bring to NATO and its navies is worth a closer look.

Minelaying from a Visby Corvette. Photo: Jimmie Adamsson, Swedish Armed Forces.

The Swedish naval technology contribution covers four notable assets:

1. The *Visby-class corvettes* are a sleek and capable class of ships that are optimized for Sweden's rugged coastlines.⁸

Their low radar signature can help “hide” them from enemy sensors. They will provide assets to the Standing NATO Maritime Groups which operate in the Baltic and Northern flank area. Short of hiding in the (Norwegian) fjords like United States Navy aircraft carriers did in line with “The Maritime Strategy” of the 1980s, the *Visby* corvettes will lend credibility to NATO's littoral components. Last but certainly not least, their very modern design, which one hopes will be continued somewhat in a prospective successor class, slightly larger and even more capable, serves to display the

8. Cited in Sebastian Bruns, *US Naval Strategy and National Security. The Evolution of American Maritime Power*, Routledge: Milton Park, New York 2018, p. 32f.

technological superiority that NATO member states' shipyards can churn out. Navies, which often operate "out of sight, thus out of mind", need to impress upon their peoples their role to create the critical support for such long-term investments. The Baltic Sea, where such ships will often operate in clear view of coastal settlements and thus cameras, twitter users, etc., is a peculiar case for this lesser military, more political-diplomatic role of navies is tested again and again. Short of frigates, corvettes like the Swedish ones could be interesting for other Baltic littoral states that do not yet operate such medium-sized warships.

A CB 90 of latest version. Photo: Swedish Armed Forces.

2. Sweden's *amphibious assault element*, in particular the CB-90 fast boats, which have garnered interest around the Baltic littoral (i.e. in Germany), is another worthwhile contribution to the alliance and the Northern flank.

Amphibious warfare has gained significant momentum in the Baltic Sea, be it through pre-2022 Russian Navy drills or, more recently, allied amphibious elements in the Mare Balticum as part of the Joint Expeditionary Force (JEF) or the US Navy's USS *Kearsarge* (LHD-3) amphibious readiness group repeated visits this past summer.

While the big decks represent the high end of amphibious warfare, Baltic littoral states and NATO will be well advised training and exercising the offensive and defensive small boat operations from the sea as well.

3 & 4. Finally, two technological features that are not yet in the water. First, the future Swedish A-26 *submarine*, an ambitious project for a next-generation undersea capability, is likely to shake up the question for NATO's non-nuclear boat. ThyssenKrupp MarineSystem's (TKMS) air-independent propulsion submarines (type 212A/CD) remain the challenger to be reckoned with as while navies such as that of the Netherlands look for a proper model for their force regeneration. A more competitive market ought to help NATO member states in general, though Saab Kockums has not built an indigenous submarine in more than 25 years. To their enduring credit, Swedish submarines continue to have a high standing in the United States, where the lease of HSwMS *Gotland* (2005-2007) continues to be remembered, though by some more positively than by those who had to content with the difficulty of finding and hunting the submarine. Another asset that still has to prove its viability is the future HSwMS *Artemis*, a signal intelligence ship that is currently two years overdue amidst the reverberations of the pandemic as well as major hick-ups in this Swedish-Polish joint venture.

Somewhat unrelated to the question that the Swedish government and people will have to answer, namely what kind of navy they need, want and can afford, NATO will gladly welcome and even embrace the Nordic contribution. With its rich partnership with NATO navies, Sweden will be well placed to hit the ground running. NATO navies, whether on individual and national deployments or as part of rotational Standing NATO Maritime Groups (SNMG), are a significant presence in the Baltic Sea. NATO operates two of these standing groups in the Northern European area of operations, a larger surface ship group (SNMG 1, the former Standing Naval Force Atlantic, STANAVFORLNT), and a mine countermeasures group (SNMCMG1, the former Standing NATO Force Channel, or STANAVFORCHAN, and Mine Countermeasures Force North Western Europe, or MCMFORNORTH, respectively) grouped around smaller surface combatants and tenders. The Swedish Navy, upon gaining the operational prowess and formal legitimation to integrate, could dispatch one or more of its warships into the groups. At the same time, exercises such as the annual Baltic Operations (BALTOPS) and Northern Coasts (NoCo) will provide ample opportunity to train with other NATO navies in a joint and combined effort.

Whereas the deployment of larger vessels as part of BALTOPS and beyond is making the usual waves, NATO will likely require the Swedish Navy to account for regular but flexible naval presence as well. This should come as no surprise for the Kingdom given its frontline statues in the Baltic Sea. Sweden will be well advised to provide for a continuous naval presence in peacetime and crisis, and to use every opportunity to work with other NATO navies. A broader mindset, keeping in mind the military, constabulary and diplomatic use of the sea by navies,⁹ should yield a dedicated national naval or maritime strategy that addresses some of the trajectories outlined above. At the time of writing, it remains unclear whether NATO's own "Allied Maritime Strategy", published in 2011, will see a rewriting, the need for which has been addressed in

9. See *Triangle on the Use of the Sea*, based on Ken Booth (1977) and Eric Grove (1990), and vastly expanded, cited in Till, *Seapower*, p. 362.

public forums repeatedly.¹⁰ In light of this, and absent a top-down effort, a bottom-up strategic effort would be very welcome by allied navalists. This ought to include some dedicated investments in the military-intellectual complex as well, given the need to study, research, advise, critique and explain naval matters to counter the infamous, often diagnosed “sea blindness”.

NATO, at least in the Baltic Sea and Northern flank realm, is very much looking for cooperation agreements and a concurring mindset, not necessarily commands. There is much activity in the Baltic Sea in the latter field, and the Swedish military – already likely to be challenged to staff NATO billets around the European and North American – will be stretched to cover both, the staffing and the operational requirements. Germany, for instance, is pushing hard for formats that attempt to offer new command, control and coordination functions in the Baltic Sea area, albeit triggering some envy in other member states and the real risk of over-complicating NATO’s effectiveness in the region.¹¹ The much-advanced Swedish-Finnish naval integration in recent years might offer a unique opportunity for true burden-sharing of two smaller militaries in NATO, and a chance to revive allied pre-2014 pooling and sharing initiatives in a meaningful way.

A word on the proxy discussion whether the Mare Balticum would be turning into a “NATO lake” with the probable accession of Finland and Sweden into the alliance: No. As Hamburg-based Baltic Sea expert Julian Pawlak has rather brilliantly put it,

“Designating the Baltic Sea as a ‘NATO lake’ is fatal in many ways. Besides the fact that, following such logic, it would already have been an ‘EU lake’ for some time, the use of the term suggests that the Baltic could be handled more or less exclusively by NATO, as an inland sea (which it almost is, politically), leading to the subsequent fallacy of complete sea control (which is certainly not the case). It is true that Russia’s denial capabilities and its infamous anti-access/area denial bubbles have been successfully demystified and put into perspective. In addition, the assessment of Russia’s armed forces in light of the current war in Ukraine has changed some previous assumptions. Yet, Russia’s denial capabilities have a purpose and, more significantly, they remain in the region: in Kaliningrad, in Russia’s west and in Belarus. Therefore, it is still possible to hinder the unrestricted maneuverability of NATO forces in the region: perhaps not in the entire Baltic Sea, and perhaps only for a certain period of time – but it is certainly possible.”¹²

Sea strategists know that maritime territory can and will never be controlled in a manner that militaries do on land. In addition, if history is any guide, places such as the

10. See Kiel International Seapower Symposia 2018 (on allied maritime ends), 2019 (on means) and 2021 (on the ways). Reports on each conference can be obtained through www.kielseapowerseries.com. For more in-depth coverage on current issues that should drive an alliance-wide rework of its maritime strategy, see Julian Pawlak/Johannes Peters, *From the North Atlantic to the South China Sea. Allied Maritime Strategy in the 21st Century*, Nomos: Baden-Baden 2021 (=ISPK Seapower Series, Vol. 4).

11. Edward Lucas, *Close to the Wind. Too Many Cooks, Not Enough Broth*, Center for European Policy Action (CEPA), 9 September 2021.

12. Julian Pawlak, *No, Don’t Call the Baltic a ‘NATO Lake’*, RUSI Commentary, 5 September 2022. For a counter position, see Edward Lucas, *The Baltic Sea Became a Nato Lake*, Finnish Business and Policy Forum – EVA, 27 June 2022.

Mediterranean and the Atlantic have at one point been designated as NATO lakes – until they no longer were, with the incursion of then-Soviet submarines and naval assets in the Cold War, or as recently as a decade ago, by the aspiring Chinese Navy.¹³ Baltic navies would be well advised not to close or cordon off seas, and countries such as Germany have gone a long way to conceptualize that the Baltic Sea is intimately connected to the more contested and to the High Seas of the rest of the globe. Legal and etymological concerns aside, Baltic navies will still have to exercise sea control and all forms of naval warfare on the whole spectrum of conflict. A self-serving description of the Baltic as a “NATO lake” amounts to detrimental whistling in the woods at best, or wishful thinking and the willful degeneration of naval strategic thought and practice at worst.

As this piece has attempted to show, there are a number of opportunities and challenges alike for Swedish accession to NATO – and for the Swedish Navy. This concerns both the national heritage and background as well as international allied dynamics. If anything, Sweden can expect to meet several NATOs.

For instance, the issues NATO Northern flank members face often vastly differs from the concerns of the Eastern front and the countries on the Southern flank. European nations and North American member states bring differing national strategic cultures and world views to the table in Brussels (or other NATO installations), and the last membership extension rounds have created an underlying tension between the Alliance’s classic maritime and even naval powers and the former Warsaw Pact member states, which are often continentally thinking entities. NATO’s focus on land warfare has expedited and deepened this process away from the maritime flanks, which curiously enough encompass $\frac{3}{4}$ of the European peninsula and whereas the Atlantic links the U.S and Canada with Europe. The Swedish Navy can and must play an important role in the Alliance, and should be encouraged to infuse its professionalism and maritime strategic culture into NATO as well as identify partners with which it can aggressively pursue bi- and multilateral programs so that NATO as a whole can be strengthened. Given existing formats, examples could be joining the German-Dutch amphibious cooperation to make it tri-partite, participating in the German-Danish-Polish Multinational Command East (MNC E) in Szczecin (Poland), offering its next-generation light corvettes/light frigates to partner navies, etc.

The Swedes would, finally, also be well advised to not overstretch and to avoid making the same mistakes as their soon-to-be fellow allies have done with regards to atrophying naval power in favor of a diffuse land power argument. Balancing national and alliance defense with international crises management remains the key challenge of the day for those wearing the uniform with the Tre Kronor.

13. For use of the term “NATO lake”, see Christina Lin, “The Dragon’s Rise in the Great Sea. China’s Strategic Interests in the Levant and the Eastern Mediterranean”, in Spyridon N. Litsas, Aristotle Tziampiris *The Eastern Mediterranean in Transition: Multipolarity, Politics and Power*, Routledge: London 2015.

CA Clase
Marinelektronik AB

Zeatec *CTV SERVICE*

Cordland **ADVETO**
MARINE ADVANCED TECHNOLOGY AB

En grupp, ett namn.

Från bryggans
navigationsinstrument till
avancerad undervattens teknik.
Vi levererar allt med hög kompetens
och högkvalitativa produkter från de
etablerade leverantörerna.

Vi har bidragit med lösningar och
varit en del av den etablerade
marina miljön i över 100 år och
tänker fortsätta med det i minst 100
år till.

Det är vi som är NjordX.

Njord X

www.njordx.com

Ledamoten
ANDERS FRIIS

Ledamoten Anders Friis är flottiljamiral i den danska marinen och tjänstgör för närvarande vid Forsvarskommandoens Utvecklings- och Planlägningsstab som ställföreträdande chef.

“The New Normal”

Inträdeseanförande i Kungl. Örlogsmannasällskapet hållet på sällskapets ordinarie sammanträde den 21 september 2022.

Abstract: A new security paradigm has emerged after Russia's attack on Ukraine. Sweden and Finland have applied for membership in NATO, and their membership will significantly increase the alliance's presence in the Baltic Sea region. What significance will it have for the development of Denmark's and Sweden's navies, including composition and tasks? In this article, the exact answers are not given, but I point to the direction NATO, with its new military strategy, wants the member countries to go. This means an emphasis on digitization and the ability to operate in a multi-domain environment. Danish – and Swedish – defence, including the navy, will have to adapt to this development.

Ordförande, ledamöter, kära svenska kollegor. Låt mig än en gång tacka för att jag blivit nominerad och accepterad som korresponderande ledamot.

Det som började i 2018 med två av Visby-klassens korvetter under mitt befäl som NATO styrkechef till en nära kontakt mellan 3.Sjöstridsflotiljen i Karlskrona och 2.Eskadre i Korsør och till nu, där vi står som nära grannar och nära svenskt medlemskap i NATO, var oförutsägbart för några få år sedan. Hur oförutsägbart det än var, är morgondagen lika oförutsägbart.

Vid det senaste ordinarie mötet hörde vi om en seminarieserie som ska ge inspiration och rekommendationer för utvecklingen av Sveriges flotta i NATO sammanhang, inklusive insatsområde, uppgifter och utrustning. Jag tänkte att jag kanske kan ge inspiration till seminarieserien med ett inlägg om hur vi i Danmark ser på den nya säkerhetssituationen i Nordeuropa och dess konsekvenser av Danmarks strategiska läge.

Den nye sikkerhedssituation

Vi har fått ett nytt säkerhetsparadigm efter Rysslands attack mot Ukraina, och i ljuset av den kinesiska tillväxten. Vi har gått in i ett tillstånd av ständig konkurrens och konflikt inom alla områden, vilket innebär ett ökat fokus på avskräckning och kollektivt försvar, med en större och mer permanent närvaro på östfronten – Europa måste kunna säkerställa sin egen säkerhet. Det danska försvaret måste fokusera på det nationella försvaret, bland annat genom att stärka allianser.

Den nya normalen innebär ett skifte i många principer – till exempel beredskap, lager och ett skifte från just in time-logistik.

Grönland gör Danmark till en arktisk nation, och som en liten stat med en mycket stor landmassa i Arktis, som är av intresse för rivaliserande supermakter, ligger det i Danmarks intresse att behålla Arktis som ett område med låg konflikt. Det är därför också viktigt att Danmark kan övervaka området och säkerställa dess suveränitet.

Sveriges och Danmarks läge gör oss också till “gate keepers” i Östersjöinloppen (Bälten och Öresund), varför området är av strategisk betydelse också för Ryssland, på grund av dess implikationer på Rysslands havskommunikationslinjer och den fria rörligheten för Rysslands Östersjöflotta.

Danmark är dock inget frontlinjeland som de baltiska staterna, men måste kunna ta emot en stor mängd allierade förstärkningar när NATO mobiliserar. Detta kräver att Danmark är kapabelt att hysa, stödja och skydda dessa förstärkningar, samt att kunna tillhandahålla stridsberedda enheter till stöd för våra allierade.

Nordisk samarbete

Sveriges och Finlands förväntade NATO-medlemskap kommer att förändra den strategiska militära dynamiken på NATOs nordöstra flank, vilket ökar NATOs gräns till Ryssland till mer än den dubbla längden.

Detta blir också startpunkten, som kommer att bana väg för ett nytt och utökat nordiskt militärt samarbete.

Det militära samarbetet inom Norden har hittills varit NORDEFKO. Men eftersom alla NORDEFKOs medlemsländer kommer att vara NATO-medlemsländer förväntas NORDEFKO få en annan roll än tidigare. NORDEFKOs vision¹ för 2025 beskriver intentioner och mål, varav en del kommer att överföras till NATO samarbetet. De återstående kan man tänka sig kommer att stärkas, och där NORDEFKO får en roll, där den gemensamma nordiska rösten kan samordnas.

Ett av målen med visionen är att NORDEFKO i 2025 har en aktiv och flexibel partner inom den nordiska försvarsindustrin för att utveckla kapacitet och hitta nya lösningar för rustnings- och totalförsvarsbehov.

Från ett militärt perspektiv framstår detta som en stor möjlighet till ett ökat samarbete mellan den nordiska försvarsindustrin och såklart också ökat militärt samarbete.

1. <https://www.nordefco.org/Files/nordefco-vision-2025-signed.pdf>

Utveckling av danskt försvar

I Danmark finns en tradition av att ingå breda politiska överenskommelser på försvarsområdet på flera år. Den nuvarande är ett femårigt beslut. För närvarande är dansk försvarskapacitetsplanering inramad av:

- Nuvarande försvarsavtal för 2018-2023². Den politiska överenskommelsen står på utrustningsarvet från tidigare försvarsavtal och syftar till att öka det danska försvarets operativa förmåga, men också att inkludera många nya förmågor.
- Den politiska nationella säkerhetskompromissen³ kom i kölvattnet av den ryska invasionen av Ukraina och är ett erkännande av behovet av att utöka det danska försvaret ytterligare med 10 miljarder SEK, varav ca. 7 miljarder allokteras direkt till det danska försvaret i 2022 och 2023, för att tillräckligt tillhandahålla den nödvändiga nationella säkerheten och bidra till NATO.
- Utvecklingen av det danska försvaret syftar alltid till att uppnå största möjliga uppnående av NATOs kapacitetsmål.
- Det arktiska avtalet⁴ syftar till att stärka den danska Försvarsmaktens operativa förmåga i det arktiska området, för att upprätthålla suveränitet och bibehålla Arktis som ett område med låg konflikt. Finansiering tilldelas från 2023 och förmågorna kommer att implementeras under perioden 2023-2028.

Det nuvarande försvarsavtalet löper ut som sagt i 2023 och vi är därför i färd med att planera ÖBs militärfackliga rekommendation till en ny försvarsavtale till det politiska nivå.

Initialt är ambitionen, att danskt försvar kan börja bygga ut produktionskapaciteten (fler anställda), för att vara redo för det kommande försvarsavtalet, där en ökad produktionskapacitet är en förutsättning för att kunna utveckla det danska försvaret och satsningen på 2 procent av BNP till 2033.

Därefter är utvecklingen av det danska försvaret, att vi måste vara balanserade över hela linjen för att bygga en sund grund för framtida utveckling. Vi behöver uthållighet, snabbhet och flexibilitet för att kunna delta i konkurrens och konflikter. Därför behöver vi robusthet och förmågor vid högre beredskap.

Det finns ett behov av att öka digitaliseringen av vår organisation samt att samla in, använda och analysera data för att fatta snabbare och mer kvalificerade beslut. Vi behöver öka och bygga kapacitet inom cyber- och rymddomänerna för att skydda oss själva och möjliggöra operationer i land-, sjö- och luftdomänerna.

Genom att höja den nationella beredskapen och bygga styrkor med förmågan att användas i flera roller kommer vi att förbättra vår förmåga att motverka hybridhot i både konkurrens och konfliktutrymme.

Vi kommer att ha huvudsats på att skapa ett försvar som kan bidra till att skapa trygghet runt Danmark. Närmare bestämt i Östersjöområdet som en del av NATO.

2. <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/forlig/-forsvarsforlig-2018-2023-2018.pdf>

3. <https://www.regeringen.dk/nyheder/2022/nationalt-kompromis-om-dansk-sikkerhedspolitik/>

4. <https://www.fmn.dk/da/nyheder/2021/politisk-aftale-om-arktisk-kapacitetspakke-til-15-mia.-kroner/>

Detsamma gäller det arktiska och nordatlantiska området, där vi måste kunna skapa trygghet och stabilitet och som nämnts i ett område med låg konflikt.

Den framtida operative miljön

Nyckelbegrepp för den framtida miljön är Multi Domain Operations (MDO)⁵. Att uppnå Multi Domain Operations kommer att vara en viktig utmaning för framtida operativa miljöer. Multi Domain Operations kräver förmågan att genomföra och delta i samtidiga operationer över land-, havs-, luft-, rymd- och cyberdomänerna. Multi Domain Operations kommer med största sannolikhet att utmana vårt sätt att tänka inom teknik, organisation, utbildning och doktrin.

Digitaliseringen av stridsområdet kräver förmågan att samla in, prioritera, behandla och utnyttja stora mängder data, såväl som en rad nya hot relaterade till datas giltighet.

Våra motståndare kommer att utnyttja våra svagheter och verka i och strax under området för väpnad konflikt.

Vi måste tänka framåt. Nya möjligheter att motverka de system som vi implementerar utvecklas kontinuerligt. Detta ställer krav på kontinuerlig uppdatering av våra system och kapaciteter.

Ökat behov av dansk militär kapacitet ökar också behovet av kvalificerad arbetskraft, vilket på dagens marknad kommer att bli en utmaning att möta.

Dessa nyckelbegrepp får inte underskattas och är också dimensionerande för utvecklingen av den danska flottan.

Danmarks marines uppdrag nu och i framtiden

Nu skulle jag vilja kunna prata om hur vi tänker utveckla vår flotta i den kommande försvarsavtalet. Tyvärr har den planen inte lagts än, och det är också en politisk process. Vår försvarsminister Morten Bødskov meddelade dock att den danska flottan skulle behöva bytas ut under de kommande åren och till det är ett belopp på 40 miljarder DKK avsatt - d.v.s. ca. 57 miljarder SEK⁶.

Anledningen till detta är förstås att säkra danska jobb, då vi räknar med att återuppbygga varvkapacitet och kompetens i Danmark igen. Ungefär som när vi byggde våra fregatter.

Det andra är den regionala strategiska bilden som sammanflätar de lokala uppgifterna med de globala. Det utgör bakgrunden till hur vi måste "operationalisera" vår flotta.

Danmark är en sjöfartsnation och har stora maritime intressen. För att underbygga det kan jag till exempel nämna att Konungarikets ekonomiska zon är cirka 2 450 000 km².

Rikets kustlinje är ca. 100 000 km, och varje år passerar 60-70 000 fartyg genom Stora Bält och Öresund. Cirka 90 % av all världshandel transporteras någon gång till havs – 10 % av detta på danskkontrollerade fartyg.

5. Orkestering av militära aktiviteter, över alla domäner och miljöer, synkroniserad med icke-militära aktiviteter, för att göra det möjligt för alliansen att leverera konvergerande effekter med relevant hastighet.

6. <https://www.fmn.dk/da/nyheder/2022/40-mia.-kroner-skal-investeres-i-den-danske-flade/>

Med den säkerhetspolitiska kompassrosen (se bild till höger) kan vi också se operationaliseringen av den danska flottan på ett annat sätt.

I Östersjön måste vi alltid kunna bevara “freedom of navigation” och i en konflikt kräver det Sea Control. Danmark kan inte upprätthålla detta ensamt, men det kan NATO – och med Sveriges och Finlands NATO medlemskap kommer Östersjön att vara väl representerat med NATO enheter.

Redan i dag ser vi det ryska robothotet från Kaliningrad både från land och från luften. Därför är det avgörande, att vi kan skydda oss mot lufthotet. Att ha ett avancerat luftförsvar ombord i fartygen är en nödvändighet, men också att ha utvalda enheter som har förmågan och materiel för områdesluftförsvar (Area Air Defence).

En annan sak som är viktig är, att kunna försvara sina hamnar och inre vatten, inklusive infrastruktur på och under vattnet. Genom att Danmark inte längre är en frontstat förväntas mottagande av allierade förstärkningar. För att de ska kunna landa säkert krävs det möjlighet att skapa fri navigering till den eller de hamnar dit förstärkningarna anländer.

I Arktis och Nordatlanten med Grönland och Färöarna i Riksfällesskapet⁷ är uppgifterna flerfaldiga. Danmarks uppgifter i fredstid är bl.a suveränitetshävdande, räddningsuppgifter och stöd till samhället. Många av dessa uppgifter är relaterade till kustbevakningsuppgifter. Danmark har dock även till uppgift att kunna övervaka Riksfällesskapet territorium i alla dimensioner, men eftersom området är så stort som det är, blir det även ett bidrag till en gemensam övervakning. Det samma gäller för GIUK gapet⁸.

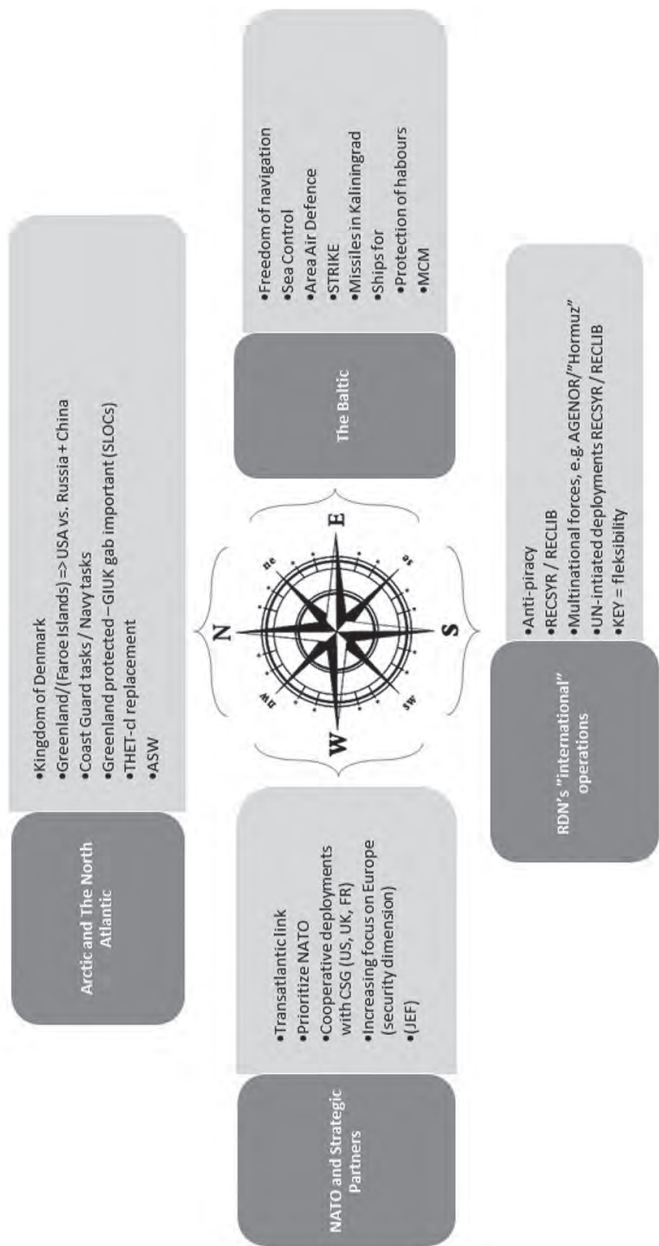
För närvarande, 365 dagar om året, är flera enheter deployerat till Färöarna och Grönland för att sköta de uppgifterna, och det har varit så i många år. Framöver förväntar jag mig att vi kommer att se en ersättning av THETIS-klassens fartyg utrustade med vapen och sensorer, inklusive Anti Submarine Warfare, så att de kommer att kunna delta i NATO-patruller i Nordatlanten.

I förhållande till NATO och strategiska partners handlar det om att säkra den transatlantiska länken. Europa och USA hänger ihop i NATO-medlemskapet och därför är det självklart att kunna behålla den strategiskt viktiga kopplingen. Med de danska ABSALON-klassens och IVER HUITFELDT-klassens fregatter fick Danmark förmågan att ingå i sjöstyrkorna, inklusive strategiska carrier strike groups. Danmark har flera gånger ingått i sådana styrkor som USA, Storbritannien och Frankrike har.

De små internationella operationerna går inte att avsluta. Armén och till dels Flygvapnet har stort fokus på det nära och det regionala. Men förutom uppgifter i Östersjön, tror jag, att den danska flottan fortfarande kommer att ha uppdrag på världshaven. Min gissning är att Danmark kanske i 2024 kommer att deployera en fregatt till Indo-Pacific. Därutöver kan det fortsatta behovet för anti-pirat uppdrag eller andra liknande operationer någon annanstans i världen.

7. Riksfällesskapet (på svenska ungefär *Riksgemenskapen*) är den danska termen för relationen mellan Färöarna, Grönland och resten av det danska kungariket. De två förstnämnda är riksdelar med långtgående självstyre, infört i sina första versioner 1948 respektive 1979.

8. GIUK-gapet är havsområdena mellan Grönland, Island och Storbritannien.

Figur: Säkerhetspolitisk kompassros – ur marinsynpunkt

Fortsatt anpassning i NATO - ett nordligt perspektiv

En enad ”nordlig röst” är viktig och kraftfull och kommer att säkerställa effektiva avskräckande och försvarsåtgärder för NATOs norra region – men också mellan oss nordiska allierade. De kapaciteter som Finland och Sverige nu tillför alliansen ökar den potentiella militära poolen av styrkor signifikant.

Båda länderna tillför betydande kapacitet såväl som regional expertis. Ett djupt samarbete mellan Finland, Sverige och NATO finns redan – ett antal bilaterala avtal och samarbete med enskilda allierade finns på plats.

NATO omstrukturerar sig nu med förnyat fokus på kollektivt försvar och förbättrad beredskap. Konceptet för *Deterrence and Defence* av det euro-atlantiska området har introducerat nya mekanismer för avskräckning och vaksamhet i fredstid samt nya planer för att motverka rysk aggression i kris och konflikt. Dessutom har alliansen utvecklat en New Force Model som säkerställer att de operativa kraven är associerade med konceptet för *Deterrence and Defence* i en förändrad och fortfarande utvecklande säkerhetsmiljö.

Sverige och Finland anslutning i NATO förändrar balansen mellan militär makt och dynamik i regionen. Båda länderna tillför betydande kapacitet och regional expertis. Detta är känt och bör användas enligt principerna och taxonomin för NATOs New Force Model og i NATO Defence Planning Process.

Kapacitetsmål för allierade bör vara mer än bara ”rustningar och siffror”. Kunskap, funktionell och regional expertis, deltagande och stöd till pågående arbeten bör också vara viktiga punkter i NATOs kapacitetsmål. Med andra ord – ett holistiskt synsätt på försvarsplanering är klokt.

Interoperabilitet är viktigt – och digital transformation är nyckeln till framgång. Gemensamt överenskomna NATO-standarder måste följas – inte bara av nya allierade, utan alliansen som helhet. FMN⁹ är ett område där också en enhetlig nordlig röst är användbar. Detta bör erkännas och uttryckas unisont av de nordiska länderna – och det bör vara ett nyckelinslag i försvarsplanering, operativ planering såväl som NATOs tränings- och övningsaktiviteter när vi expanderar.

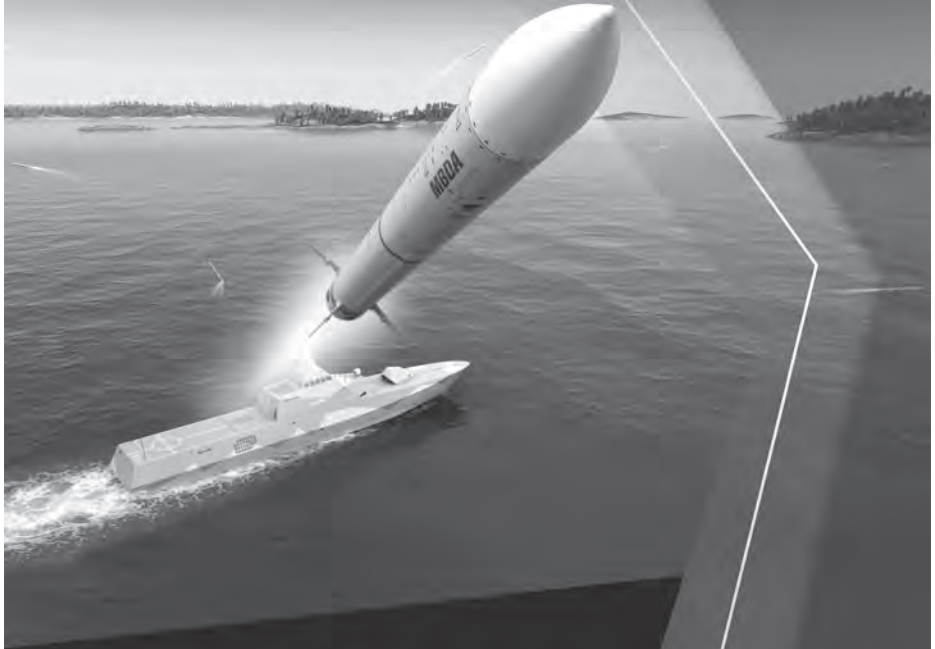
Sverige och Finland utgör ”en operativ kil” i alliansens militära topografi i Östersjöregionen och i norr. Att inkludera båda, utökar det område som NATO har att försvara på alla områden – men det ger också ökade möjligheter att presentera dilemman på alla nivåer för Ryssland.

NATO har redan anpassat kommandostrukturen för att återspegla verkligheten till ett aggressivt Ryssland. Är den nuvarande kommandostrukturen lämplig för syftet? Det verkar nödvändigt att se över denna fråga, särskilt ett potentiellt krav för att inrätta ytterligare högkvarter på operativ nivå när NATOs ansvarsområde expanderar. En fjärde JFC med skandinavisk/nordisk geografisk inriktning kan vara en möjlighet.

9. NATO ACT: Federated Mission Networking är en förmåga som syftar till att stödja ledning och kontroll och beslutsfattande i framtida operationer genom förbättrad informationsdelning. Det ger den smidighet, flexibilitet och skalbarhet som behövs för att hantera de framväxande kraven för alla uppdragsmiljöer i framtida NATO-operationer.

Försvarsplanering bör återspegla den ökade poolen av militära styrkor och kapacitet inklusive effekterna av NATOs digitala transformation. Den bör ta full hänsyn till den utökade alliansen och se Norden som ett enhetligt geografiskt område som kräver regional expertis. Detta kommer att göra det möjligt för de nordiska länderna att samarbeta kring kapacitetsutveckling och styrkegenerering för att möta krav som definieras av operativ planering.

SEA CEPTOR NEXT GENERATION CLOSE IN AIR DEFENCE SYSTEM

Sea Ceptor is the most advanced short to medium range maritime air defence system available on the market today. It provides 360° coverage and extremely fast response against all current and future threats, in all weathers and sea states. Sea Ceptor's state-of-the-art solid state digital RF seeker, coupled with Soft Vertical Launch (SVL) technology provides exceptional kill probability, even at extremely short ranges. Its fully active architecture eliminates the need for heavy and expensive fire control systems and enables unlimited channels of fire against saturating attacks in the most demanding operational scenarios.

Sea Ceptor is extremely compact; its missiles can be quad-packed within a single Mk41 Extensible Launcher System (ExLS) cell. No other system can match it for performance, ease of integration or cost of ownership. Protection: assured.

SECURING
THE SKIES

PROTECTING
YOUR ASSETS

MASTERING
THE SEAS

COMMANDING
THE COMBAT ZONE

Ledamoten
PETER HORE

Peter Hore served 38 years in the British Navy, initially as a Supply Officer and latterly in staff appointments dealing with concepts and operational requirements. Uniquely, he has helped to direct the Royal Navy's applied research programme and its academic research programme. His last appointment in uniform was as Head of Defence Studies for the Royal Navy during the British government's Strategic Defence Review. Retiring as a Captain, he has been for 20 years the associate editor of Warships International Fleet Review, and has written several books on naval history, strategy and biography.

The future Royal Swedish Navy and NATO

Article 5

The principle of collective defence is the major feature of NATO and it is the unique and enduring principle which binds its members together. The strapline "An attack on one is an attack on all" commits NATO members to protecting each other and helps to create a spirit of solidarity within the Alliance. Specifically, Article 5 of the founding treaty said:

The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognized by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area.

Originally Article 5 covered an attack on the forces, vessels, or aircraft of members of NATO when in or over member territories including the Mediterranean Sea and the North Atlantic north of the Tropic of Cancer. Presumably with the accession of Finland and Sweden to the NATO alliance, this 'insurance cover' will in future include the Baltic Sea, stretching up to some limit in the Gulf of Finland. More recently Article 5 has widely interpreted to include threats beyond the North Atlantic and across the Tropic of Cancer, for example, Afghanistan. Most recently American and British authorities have said that any deliberate attack against the Zaporizhzhia nuclear power plant in Ukraine which could cause radiation leaks over NATO members in Western Europe would be a breach of Article 5.

NATO as an industry standard

For Sweden, the process of joining NATO need not be difficult. NATO, besides being an alliance, whose members can be named and enumerated, is also an industry standard. In some cases, Sweden has used NATO's Standardisation Agreements (STANAGs) since the mid-1950s, and increasingly so since the end of the Cold War. These STANAGs cover a wide range of practises and procedures, for example, nomenclature, communications, fuel specifications, fuel couplings. Swedish armed forces are already familiar with these industry standards through their deployment to Afghanistan (ISAF 2001-14 and RSM 2015-21), and by participation in the UK-led Joint Expeditionary Force (2102-onwards) which draws upon forces from Denmark, Finland, Estonia, Iceland, Latvia, Lithuania, the Netherlands, Norway, and – even though they were then outside the NATO alliance – from Finland and Sweden.

Rights and Responsibilities - Swedish exceptionalism

Joining NATO will be a powerful protective blanket against a traditional enemy, Russia, which under its president has become increasingly irredentist and aggressive. While Finland and Sweden are both advanced societies which will bring modern armed forces to NATO's order-of-battle, the prime benefit to Sweden in joining NATO is to ensure the defence of Sweden and to deter an attack by Russia. Article 5 means that an attack on Sweden is an attack upon the member states, and that Sweden will have the right to the support of other NATO countries, should it be attacked. However, should another NATO member state be attacked, it is Sweden's responsibility to consider this as an attack upon itself and to assist in defending other countries accordingly.

The Royal Swedish Navy has the potential to make a particular contribution to NATO. The RSwN is expert in Swedish littoral and Baltic Sea operations in green- and brown-water. It has specialized in operating small conventionally powered submarines (SSKs), corvettes and patrol boats, mine-countermeasures and amphibious craft in these waters, besides a force of icebreakers which currently are civilian crewed. However, while Swedish submarines have successfully deployed to the Mediterranean, the North Atlantic (west of Ireland), the Norwegian Sea, and to the Pacific, there is only one surface ship capable of limited, blue-water operations (HMS *Carlskrona*).

Sweden is also exceptional among the smaller European nations and members of NATO in possessing a significant and successful defence industry, with exports to other countries, and, during the Cold War, was largely able to arm itself.

So, as well as benefiting from the right to mutual defence given under Article 5, Sweden has also the responsibility – and the capability – to give mutual defence under the NATO umbrella. It is easy to see how specialist Swedish naval forces might augment a NATO deployment or task force. With its current force structure, the RSwN would be capable of contributing to Standing NATO Mine Countermeasures Groups 1 and 2. However, it would not be capable of contributing to the destroyers and frigates of Standing NATO Maritime Groups 1 or 2 (formerly STANAVFORLANT and STANAVFORMED) which conduct blue-water operations in the Atlantic and the Mediterranean.

Other Models

A potential model for a future Swedish Navy within NATO is the Belgium Navy. Its declared speciality to NATO is in minesweeping and specifically in the Narrow Seas, that is the southern North Sea and eastern English Channel. Nevertheless, Belgium also maintains a small force of blue-water frigates who contribute to Belgian and NATO defence not only defending seaborne communications against air, surface or underwater attack, but also, with the support of its NATO allies, in deterring and defending against crises rising from the infringements of the principles of international law both in Belgian's EEZ and beyond.

Though Belgium's defence industry and its EEZ are much smaller than Sweden's, the Belgium Navy uses its blue-water ships to support national diplomacy and foreign trade, technical and military collaboration with allies, oceanography, fisheries protection, and deterrent operations by participation in standing allied squadrons, i.e., Standing NATO Maritime Group 1 which is a component of the NATO Response Force. Recent operations have included anti-drug operations in the Caribbean, United Nations operations in the Adriatic, NATO-led anti-piracy operations in the Indian Ocean, and as escorts in a French-led carrier battle group.

Swedish Overseas Trade and Interests

Sweden's defence industry is much larger, Sweden has overseas interests in trade and diplomacy, and some 500 Swedish-flagged or Swedish-owned ships on the high seas – in blue-water. However, as the *Stena Impero* incident showed, Sweden relies on other nations to do its business. The model of the Belgium Navy, its role and its force structure, enabling it to contribute to blue-water operations, might be a good model for the RSwN to follow.

New Ships

The cost of designing and building a warship from scratch are enormous, and Belgium's blue-water frigates were acquired from the Netherlands. However, while many countries have little or no defence industry, Sweden has a strong domestic and internationally significant defence industry. By collaborating with other NATO nations, Sweden would be able to share the overheads acquiring new ships, to piggy-back on larger acquisition programmes, and perhaps even to win an industrial share of larger, series production.

An example of a NATO programme which Sweden might join is the Netherlands and German Navies cooperation towards replacing their *De Zeven Provinciën*-class frigates and the *Sachsen*-class frigates from 2030 onwards. Another programme which might be considered are British Type 26 frigate (with sales to Australia and Canada) or the Type 31 frigate which has been sold to Sweden's neighbour Poland. The British Type 31 general purpose frigate, based on the hull of the *Iver Huitfeldt* class of air defence frigates in service with the Royal Danish Navy, offers the possibility of a high level of naval compatibility in the Baltic.

Conclusions and Recommendations

On accession to NATO, Sweden gains rights to the defence of Sweden by other NATO allies, but also acquires responsibilities towards the defence of NATO at large. Sweden is familiar with the NATO industry standard and would have little problem in assimilating into NATO force structures as a fulltime member. The Swedish Navy has specialist forces and operating experience in green- and brown-water which it can contribute to NATO operations, but Sweden also has significant overseas ('out of area') trade interests which Sweden might be called upon as a NATO member to help defend. It is recommended that the Royal Swedish Navy should acquire a number of suitable ships with a blue-water capability by joining an existing NATO frigate building programme.

Ledamoten
CHRISTER HÄGG

Kommendör (PA) Christer Hägg har tjänstgjort i olika taktiska befattningar i Kustflottan och som Marinlinjechef på dåvarande MHS samt som marinattaché i Washington DC. Marin strategi, operationer och taktik är fortfarande ett specialintresse.

Svensk marin strategi i en ny säkerhetspolitisk tid

Abstract: The Swedish maritime strategy since the 19th century could be described with the classical definition of Sea denial, coupled with the operational definitions Fleet-in-being and Defense (in depth) against an amphibious landing operation. When Sweden joins NATO as a member, this will have to change as it, to a large degree, is not relevant in the new context. The article discusses some of the classical maritime strategies as formulated by Julian Corbett in 1911, to discover which are relevant in the search for a new maritime defense strategy for Sweden as a NATO member. It is concluded that the concepts of Sea control, Blockade, Control of strategic narrows and Defense of sea lanes of communication, in concert with other NATO forces, are relevant for the Baltic Sea. In a wider perspective attention must also be given to participation in NATO's blue-water operations as Protection of sea-borne trade, Standing naval forces, Out of area peace keeping missions and Protection of maritime infrastructure in the economic zones.

Svensk marin strategi – en tillbakablick

Allt sedan 1814 kan Sveriges marina strategi enklast sammanfattas med begreppet *Sea Denial*, det vill säga att under kris och krig förneka en fiende att utnyttja våra omgivande farvatten för fientliga operationer riktade mot oss. Denna strategi har omvandlats till operativa begrepp som *Fleet-in-being* och Försvar (på djupet) mot en kustinvasion. Vidare planerades för en Strategisk/Operativ defensiv med taktisk offensiv som metod.

Förvisso har det funnits perioder då Sverige knappast haft en marin strategi värd namnet. Senast efter Sovjetunionens fall 1990, då invasionsförsvaret demonterades och ersattes med ett blygsamt insatsförsvar. Strategin var att Sverige skulle försvaras genom deltagande i multinationella missioner långt bortom sina gränser. I och med Rysslands tilltagande militära styrka och aggressiva uppträdande under 2010-talet vändes åter blickarna mot vårt närområde och uppgiften att försvara oss mot direkta hot mot landet,

men nu var vi avsevärt försvagade såväl avseende det militära som totalförsvaret. För våra sjöstridskrafter blev *Sea Denial* åter den strategi som stod till buds.

Den klassiska marina strategin innehåller även begrepp som i modern tid inte har varit möjliga för oss att ensamma förverkliga, till exempel *Sea Control* (Herravälde till sjöss). Ett annat exempel är skyddet av vår utrikeshandel till sjöss (Sjöfartsskydd) eftersom statsmakterna 1972 beslutade att import- och exporttrafik västerut skulle ”skyddas av andra medel än militära”. Detta innebar att man hoppades kunna skydda denna för oss livsviktiga sjötrafik genom avtal om lejdtrafik och/eller med förhoppningar om NATO-sjömakternas eventuella hjälp. Detta betydde konkret att våra stridsfartyg, som lämpade sig för denna uppgift, inte skulle komma att moderniseras eller omsättas – det verkliga skälet var förstås att det ansågs vara för dyrt. I slutet av 1980-talet var alla våra jagare och fregatter avförda och vi kunde inte längre själva skydda vår utrikes sjöfart utanför den egna kustzonen. Även om vi skulle bli tvungna.

Ett paradigmskifte

Under några veckor under våren 2022 förändrades allt i och med vår ansökan, tillsammans med Finland, om medlemskap i alliansen NATO. Vår hävdvunna och nyss återtagna marina strategi är, i stort sett, inte längre relevant; en ny behöver installeras för att ha som idégrund för den omdaning av marinen som erfordras under det kommande decenniet. Marinens uppgiftskatalog kommer att behöva utvidgas.

Jag uppfattar den inledande diskussionen om detta paradigmskifte som trevande. Det är inte så lätt att befria sig från det strategiska och operativa tankearbetet, som också kopplar sig till vårt konkreta arv i form av uppgifter, materielsystem, organisation och personal. Samtidigt inser vi att våra marina uppgifter kommer att förändras i och med vårt medlemskap i NATO. Det kommer att ställas krav på att våra marina stridskrafter skall passa in i en övergripande marin NATO-strategi för det nordiska området. Kan-ske även i andra sammanhang i andra farvatten.

De tre stora sjömakterna i NATO – USA, UK och Frankrike – motiverar ofta sina marina strukturer och uppgifter med utgångspunkt i de klassiska sjöstrategiska begreppen och det är nog i dessa vi först bör söka ledning när vår nya marina strategi och våra nya uppgifter formuleras. Dessa tidlösa begrepp kan ses som härledda postulat utifrån sjökrigföringens historia och natur genom tidevarven. De hjälper till att skärpa tanken och är svåra att bortse från eller argumentera emot.

Alla de klassiska sjöstrategiska begreppen är inte allmängiltiga samtidigt eller i alla havsområden, men flera av dem är det och dessa bör vi ta fasta på i den kommande processen.

NATO:s Artikel 5 och 3

Innan jag går vidare bör NATO-stadgans portalparagrafer som framgår av Artikel 5 och 3 beröras. Populärt brukar de sammanfattas med de Tre Musketörernas valspråk ”*Un pour tous, tous pour un!*” (Alexandre Dumas, 1834). Men underparagraferna innehåller även tillägg och förklaringar, till exempel att NATO:s havsområden omfattar Medelhavet och Atlanten norr om Kräftans vändkrets, till vilka nu Östersjön kommer att läggas. Även marina operationer utanför dessa havsområden kan i vissa

fall anses kunna genomföras under Artikel 5. Vidare har varje NATO-land rätt och skyldighet (Artikel 3) att bygga egen motståndskraft, militärt och civilt, för att kunna försvara sig. Dessutom skall man kunna ge stöd till andra medlemsstater.

Just detta med traktatbundna skyldigheter att också bistå andra NATO-medlemmar är den enskilt största förändringen för vårt vidkommande. Det kommer att innebära att vårt operationsområde inte bara kommer att bestå av Östersjön och Västerhavet (s.k. *brown- and green-water* områden) utan även övriga havsområden (*brown-, green- och blue-water* områden) inom NATO-stadgans gränser. Vi kan inte ensidigt välja var och hur vi vill bidra eftersom vi som alliansmedlemmar har dessa skyldigheter.

Med detta sagt, varje medlemsland har enskilt eller i samverkan med andra medlemsländer, rätt enligt Artikel 5 att välja vilka stödåtgärder som bedöms nödvändiga, inkluderande vapenmakt. Trots detta bör man beakta att "fripassagerare" kanske inte kan räkna med ovillkorligt alliansstöd om de behöver det.

Några sjöstrategiska principer

Det allra mest grundläggande postulatet om sjökrigföringens yttersta syfte är att: "all sjökrigföring - direkt eller indirekt - syftar till att kunna säkra kontrollen till sjöss eller att förhindra fienden att säkra den. Genom *Sea Control (Command of the Seas)* kan vi utnyttja havet för våra syften och förhindra fienden att utnyttja havet för sina syften" (Julian Corbett: *Principles of Maritime strategy*, 1911).

Detta syfte är inget självändamål utan ett medel att nå ett mål. *Sea Control* skapas, eller bestrids, för att medge nödvändig verksamhet på havet. Där verksamhet till sjöss ej bedrivs - eller avses bedrivs - har *Sea Control* inget egenvärde (Taktikreglemente för Flottan, TRFL 1987, §2:9).

Sjökriget är sålunda ytterst en kamp om kontrollen över sjöförbindelserna.

Detta kan omsättas i uppgifter; NATO:s sjöförbindelser skall skyddas genom att skapa lokal *Sea Control*. Sverige skall kunna bidra till detta såväl i *brown/green-* som i *blue-water* områden. Främst torde det i praktiken röra sig om Östersjön, Nordsjön, *The Narrow Seas* och Norska Havet men kan säkert sträcka sig längre bort, till exempel under fredsbevarande operationer, handelsblockader och sjöfartsskydd. Det kommer att förväntas av oss och det är något som vi tillsammans med våra allierade måste åstadkomma. Det ställer krav på förmågor inom vår marina sektor, som vi nu inte har eller som är försummade sedan länge. Dessa förmågor måste vi skapa i samklang med NATO:s behov av förmågor och uthållighet för olika uppgifter.

Det måste självklart tydliggöras, att för vissa områden och uppgifter måste sjö- och luftmakt koordineras, men i det fortsatta kommer jag i huvudsak behandla sjömakten.

Jag avstår också från att gå in på vilka materielsystem och antal som kan behövas. Det är nästa steg efter det att en ny "Marin strategi för Sverige i NATO" har utarbetats.

Sjökrigföringens metoder

Corbett har formulerat ett antal metoder för att uppnå *Sea Control*. Den säkraste är naturligtvis att bekämpa fiendens sjöstridskrafter genom ett avgörande sjöslag. Denna

metod har nog inte aktualitet i vår tid, i varje fall inte i det nordatlantiska- och Östersjöområdet, möjligen i en eventuell kraftmätning mellan Kina och USA rörande Taiwan.

Örlogsblockad är en annan metod för att skapa *Sea Control*, det vill säga genom att utestänga fienden från ett eller flera havsområden kan han blockeras i sina baser eller på andra sidan havsförträngningar. Här finns goda utsikter att blockera Finska Viken. Finland och Estland lär ha en gemensam planering där länderna bland annat genom kustrobot- och undervattenssystem gemensamt skall kunna blockera den ryska flottan i det inre av Finska Viken. Kaliningrad kan blockeras genom utnyttjande av undervattensdomänen. Likaså kan Östersjöutloppen, Skärgårdshavet och Ålandshav kontrolleras med lämpliga metoder.

Den ryska flottan i Murmansk kan få svårt att bryta ut i Atlanten eftersom NATO bevakar området Grönland till Nordkap. Bosporen kan blockeras och den ryska Svarta HavsfloTTan blir då inneslängd.

Örlogsblockad är således fortfarande en relevant metod att skapa *Sea Control* och det kommer säkert att ställas krav på Sverige och Finland att bidra med de förmågor som erfordras i Östersjön.

Fleet-in-being är en sjökrigsmetod för den underlägsne. Genom att undvika strid mot en överlägsen fiende, men samtidigt hela tiden hota och vid gynnsamma tillfällen anfälla delar av fiendens sjöstridskrafter och sjöförbindelser bestrider den underlägsne fiendens *Sea Control*, men han kan inte tillkämpa sig *Sea Control* med denna metod (TRFI 1987, § 2:15-16). Principerna om *Sea Denial* och *Fleet-in-being* kan fortfarande bli aktuella om NATO inte kan etablera *Sea Control* inom Östersjöområdet.

Sea Control är en förutsättning för NATO:s förstärkningstransporter och amfibieoperationer till frontstaterna Polen, Balticum och Finland. Sverige kommer med stor sannolikhet bli en av logistiknoderna i Östersjön för dessa transporter. Att delta i etablerandet av *Sea Control* och därigenom skydda den ”blå NATO-pilen” över Östersjön torde bli en huvuduppgift för NATO-länderna runt Östersjön. När hotet från fiendens sjöstridskrafter mot dessa transportrörelser är neutraliserat genom etablerad *Sea Control* återstår lufthotet som kan bekämpas med fartygsburet områdesluftförsvar i kombination med jaktflyg.

Sjöstrategiska slutsatser för Sveriges del

En rysk invasion över havet mot Sverige kan sannolikt uteslutas under det närmaste decenniet. Rysslands sjöstridskrafter i Östersjön är avsevärt underlägsna NATO:s och de kan slås ut eller blockeras. Även eventuell tillförsel från Rysslands andra flottor kan blockeras i Östersjöinloppen. Dessutom kommer vi få försvarsgarantier vid vårt inträde i NATO. Tröskeleffekten gentemot ryska aggressioner i Östersjöområdet kommer att höjas betydligt. Sverige är inte en frontstat mot Ryssland och Östersjön kan bli ett NATO-innanhav. Detta är inte olik situationen i Medelhavet där NATO kontrollerar Bosporen och Gibraltar Sund.

Den svenska Marinen behöver förstärkas och balanseras om, så att vi får förmågor, som bidrar till att skydda allierade sjötransporter till och från frontstaterna Polen, Balticum och Finland. Uppgiften löses genom att med sjö- och luftstridskrafter skapa *Sea Control* i Östersjön.

Svensk förmåga att skydda sin livsviktiga utrikes sjötrafik är försummad och krav kommer att ställas på att bidra till ett gemensamt skydd av sjöfarten i NATO:s nordostliga havsområden. Eventuellt även i ”out-of-area”-missioner.

Likası kommer svenska (därtill lämpliga) stridsfartyg att behöva roteras in i NATO:s stående sjöstridsförband.

Skydd av infrastruktur inom den ekonomiska zonen (el- och kommunikationskablar, rörledningar, plattformar för olika ändamål, vindkraftsanläggningar m m) kräver sina särskilda marina resurser.

Genom att använda sjökrigföringens klassiska principer som en idémässig grund är jag övertygad om att man kan hålla isär diskussionen om vilka nya strategiska/operativa uppgifter marinen förväntas bidra till inom NATO-ramen (Artikel 5) och sjöstridsmedlen som dessa uppgifter kräver. De nya uppgifterna måste överlagras på de uppgifter som krävs för att vi själva skall ha ett motståndskraftigt totalförsvaret (Artikel 3), vilket nu är försummat. Först därefter kan man börja diskutera vilka materielsystem, som erfordras för att lösa uppgifterna i samverkan med andra medlemsmariner

Utifrån vad som sagts ovan skulle Marinens uppgifter, inom ramen för Artikel 5 och i samverkan med andra NATO-mariner, kunna summeras enligt följande:

- Etablera *Sea Control* i egentliga Östersjön.
 - Blockera ryska sjöstridskrafter i Finska Viken och i Kaliningrad-enklaven.
 - Skydda NATO:s sjötransporter och amfibieoperationer till Polen, Balticum och Finland.
 - Spärra Ålandshav, Skärgårdshavet och Östersjöutloppen för ryska sjöstridskrafter.
 - Skydda vår utrikes sjöfart och förstärknings- och logistiktransporter till och från Västkusten.
 - Skydda de nordiska NATO ländernas infrastruktur i de ekonomiska zonerna
 - Delta i NATO:s *blue-water* verksamhet och stående sjöstridsförband.
-

Vi är marina och transporttekniska konsulter och utför:

- Projektering och specifikation vid nybyggnad och ombyggnad av civila och militära fartyg, båtar, terminaler och transportanläggningar
- Projektledning och/eller assistans vid nybyggnad och ombyggnad av fartyg
- Konstruktion och konstruktionsgranskning av fartyg, fartygssystem och anläggningar
- Tekniska och ekonomiska utredningar, analyser, beräkningar och värderingar
- Beräkningar inom strukturanalys, hydrostatik/dynamik, ventilation, el
- Besiktningar inför köp eller försäljning, reparation och ombyggnad av fartyg och anläggningar

www.saltech.se

Ledamoten
JENS NYKVIST

Konteramiral Jens Nykvist är Sveriges militära representant till EU och NATO.

Vi är Nato!

Abstract: On February 24th, large parts of Sweden's foreign, defence and security policy were fundamentally changed. Russia's invasion of Ukraine meant that a few months later, contrary to the Russians' strategic aims, NATO was strengthened with two new countries, Finland and Sweden. A lot of work has already been done regarding our cooperation with NATO, but what we now need to focus on, beyond all the practical work, is the cultural journey and to understand that we are now part of NATO. Allied countries are in the ratification process and Sweden has reached the Invitee status, which means that since 5 July 2022, we participate in almost all processes within NATO. We now need to adapt our work processes to the NATO structures and several other practical issues such as, what can and needs to be done differently, where will the personnel find their best use etc. Joining NATO means a new way of thinking and operating – We are NATO!

Den 24 februari ändrades stora delar av svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik i grunden. Rysslands invasion av Ukraina innebar några månader senare, tvärt emot vad ryssarna önskade, att Nato förstärktes med två länder, Finland och Sverige. Vägen till fullvärdiga medlemmar i försvarsorganisationen Nato kommer bestå av utmaningar inom många områden men vinsten är otvetydig – Vi blir starkare och Sverige och vår befolkning blir säkrare tillsammans med andra. Tillsammans är framgångsfaktorn och mycket arbete har redan gjorts på många områden och nivåer, men det som vi nu behöver fokusera på, utöver allt praktiskt arbete, är den kulturella resan att vi nu är en del av Nato.

Sveriges samarbete med Nato är ingen ny företeelse utan har pågått under lång tid. Redan 1994 togs vårt första steg som partner till Nato. En kort sammanfattning av Sveriges väg mot medlemskap i Nato:

1994 – *Partnerskap för fred (PFF)* – Första stegen som partner.

1997 – *Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR)* – Den politiska ramen för samarbete inom PFF. Partnerskapsländerna väljer själva hur mycket och i vilken utsträckning man vill samarbeta.

1998 – *Svensk delegation vid Nato* – Sverige fick sina första medarbetare på plats vid Nato HQ i Bryssel.

2003 – *Ambassadör på heltid* – Sveriges första Nato-ambassadör som permanent är på plats, Per Anderman (2003–2007).

2014 – *Interoperability Platform (IP), Enhanced Opportunities Partner (EOP) and Host Nation Support (HNS)*

- IP – ”to provide a wider group of partners with deeper access to cooperation on interoperability issues”¹
- EOP – Sverige är ett av totalt sex länder som erhöll EOP status 2014 i samband med Natos toppmöte i Wales. Innebär ökad dialog och samarbete med Natos och dess medlemsländer.² EOP utgör en ram för ett individuellt utformat partnerskap med fokus på politisk dialog, utbildning och övningar samt informationsutbyte.
- HNS – Underskrift av överenskommelse om värdlandsstöd. Arbete påbörjas på teknisk och praktisk nivå om den konkreta tillämpningen om det stöd som i detta fall Sverige ska ge till utländska styrkor på vårt territorium.

2016 – *Riksdagsbeslut om Värdlandsstödsavtal med Nato.*

2022 februari – *Aktivering av Modalities for Strengthened Interaction (MSI)* – Utökad samarbete för att skapa en bättre situationsförståelse i vår region.

2022 juli – *Anslutningsprotokoll skrivs under av alla Natos ambassadörer och Sverige erhåller därmed invitee status.*

24 februari

På morgonen den 24 februari beordrar President Putin de ryska styrkorna att invadera Ukraina.³ Detta anfall är startskottet till den största förändringen inom det svenska försvarsområdet på många år. Eftersom den ryska invasionen sågs som ett hot även mot Sveriges säkerhet togs redan dagen efter invasionen det första steget mot ett än mer ökat samarbete med Nato genom aktivering av det s.k. *Modalities for Strengthened Interaction between Finland, Sweden and Nato (MSI)*. I korthet innebär det ett än mer utvecklade partnerskap med ett ökat informationsutbyte, kunskapsöverföring, samordning av aktiviteter och djupare samverkan inom informationsarenan.⁴ MSI aktiverades av Finland och Sverige dagen efter den ryska invasionen.

1. Beslut som togs vid 2014 års Nato toppmöte. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132726.htm. Hämtad 2022-07-31.

2. Ibid.

3. Utrikiska institutet, Landguiden. Konflikten i Ukraina – fördjupning | Utrikespolitiska institutet (ui.se). Hämtad 2022-07-28.

Bild: Handslag inför deltagande i första militärkommittén som blivande medlemmar. Amiral Rob Bauer, Chair Military Committee (CMC), Gennj Mikko Heiskanen, finsk militär representant Nato, Kam Jens Nykvist, svensk militär representant i Nato. Foto: Nato pressavdelning.

En intensiv dialog fördes samtidigt med Finland för att arbetet skulle ske synkroniserat och bygga på det goda samarbete vi har. Vikten av att gå tillsammans och i takt med Finland har varit en viktig pusselbit i vägen till medlemskap i Nato. Aktivering av MSI innebar bl.a. att Försvarsmakten skickade redan förberedd personal till Natos militärstrategiska högkvarter, SHAPE, för att bättre kunna koordinera lägesbilder samt att bistå med kunskap om Sverige och våra militära resurser. Till den lilla Nato-delegationen på Nato HQ i Bryssel skickades även med mycket kort varsel en förstärkning inom underrättelseområdet.

MSI innebar även att Nato-delegationens personal nu fick delta vid möten på Nato HQ som avhandlade Ryssland och Ukraina, till exempel underrättelseorienteringar. Som exempel deltog jag i min roll som militär representant på Militärkommitténs möten för första gången den 3 mars 2022. Fram till dess har Sverige enbart medverkat i möten där de operationer vi deltar eller deltagit i avhandlats, till exempel Afghanistan och Irak där vi medverkat som partner inom ”coalition of the willing”. Nu är det något helt annat.

4. Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige. DS 2022:7.Regeringskansliet, Utrikesdepartementet.

Anslutning

Nästa steg var att Sverige tillsammans med Finland lämnade in sin Nato-ansökan att få bli medlem i Nato. Ansökan som undertecknats av utrikesminister Ann Linde den 17 maj 2022 överlämnades den 18 maj till Natos generalsekreterare, Jens Stoltenberg, av vår Natodelegations ambassadör, Axel Wernhoff.

Ett gediget arbete hade bedrivits på de inre linjerna, men ändå blev det ett stopp i processen eftersom Turkiet som enda land av Natos 30 medlemsländer sa nej till att ge Finland och Sverige godkännande på ansökan. Osäkerheten var nu stor om en överenskommelse skulle kunna tecknas med Turkiet, vilket var en förutsättning för att nå i mål med att alla Natos medlemsstater kunde godkänna att underteckna det s.k. *accession protocol* (anslutningsprotokoll) och därmed ge Finland och Sverige *invitee status*⁵ innan sommaren.

“We reaffirm our commitment to NATO’s Open Door Policy. Today, we have decided to invite Finland and Sweden to become members of NATO, and agreed to sign the Accession Protocols. In any accession to the Alliance, it is of vital importance that the legitimate security concerns of all Allies are properly addressed. We welcome the conclusion of the trilateral memorandum between Türkiye, Finland, and Sweden to that effect. The accession of Finland and Sweden will make them safer, NATO stronger, and the Euro-Atlantic area more secure. The security of Finland and Sweden is of direct importance to the Alliance, including during the accession process.”

*Punkt 18 från Natos Madrid summit declaration från toppmöte i Madrid 29 juni 2022.*⁶

Diskussioner och förhandlingar med Turkiet genomfördes allt intensivare på politisk nivå och efter ett oerhört gediget arbete av tjänstemän inom Regeringskansliet, personal på Nato-delegationen och på den högsta politiska nivå kunde slutligen en överenskommelse undertecknas med Turkiet baserat på deras villkor för att skriva på ”accession protocol”. Det var i sista stund för att hinna i tid till att Natos regeringschefer skulle godkänna slutsatserna i ”Nato summit declaration”⁷, vilket skedde dagen efter, den 29 juni.

Efter en väldigt snabb process sammankallades Natos, Finlands och Sveriges ambassadörer till ett möte i North Atlantic Council, NAC.⁸ Den enda punkten på agendan var undertecknande av anslutningsprotokollet. Alla medlemsländernas ambassadörer undertecknade. Ceremonin avslutades med att även utrikesminister, Ann Linde, och

5. Invitee status – Status som erhålls efter påskrift av anslutningsprotokollet

6. Utdrag från Nato summit declaration i Madrid 29 juni. NATO - Official text: Madrid Summit Declaration issued by NATO Heads of State and Government (2022), 29-Jun.-2022. Hämtad 2022-07-28

7. NATO - Official text: Madrid Summit Declaration issued by NATO Heads of State and Government (2022), 29-Jun.-2022. Hämtad 2022-07-28. Slutsatser om Natos framtid och prioriterade områden. Förhandlas av medlemsstaterna under månader innan summit. Den slutliga pusselbiten var punkt 18 om Finland och Sveriges anslutning till Nato.

8. North Atlantic Council, NAC, Normalt representerar länders Nato ambassadörer i NAC men kan vara försvars-, utrikesministrar eller stats och regeringschefer beroende på fråga.

Bild: Foto från Conference room 1, Nato HQ, 5 juli efter att alla ambassadörer i Nato skrivit på accession protocol som innebar att Finland och Sverige erhöll Invitee status. (Foto: Nato pressavdelning)

Finlands utrikesminister, Pekka Haavisto, undertecknade protokollet. Generalsekretären gratulerade stort och det utbröt stående ovationer. Finland och Sverige hade nu nått *invitee status*.

Tilläggas kan också att jag sällan har känt sådant stöd och positiv stämning som när jag och min finska Milrep. kollega, Gennj Mikko Heiskanen, fick delta på första militärkommittén redan dagen efter och där vi möttes av stående ovationer – det var gåshud! Finland och Sverige är oerhört välkomna (även av min turkiska kollega).

Anslutningsprocessen ser ut så här efter det att Finland och Sverige lämnat in en ansökan:⁹

1. Allierade bjuder in Finland och Sverige till att påbörja anslutningssamtal – *Det var detta som Turkiet inte ville godkänna initialt, men som löstes ut på toppmötet i Madrid.*
2. Anslutningssamtal genomförs med ett team från Nato HQ. – *Genomfördes 4 juli. Utrikesminister Ann Linde ledde en delegation med personal från UD, Finans-, Försvars-, och justitiedepartementen, Försvarsmakten samt från den svenska Nato-delegationen i Bryssel.*
3. Finland och Sverige lämnar in en avsiktsförklaring till Nato. Det är en bekräftelse, underskriven av utrikesministern, över åtaganden och förpliktelser och är adresserad till Natos generalsekreterare. – *Överlämnad 4 juli*
4. Natos medlemsländer skriver under anslutningsprotokollet. – *5 juli på NAC.*

9. Finland & Sweden Accession | NATO PA (nato-pa.int). Hämtad 2022-10-03.

5. Anslutningsprotokollet ska sedan ratificeras av Natos medlemsländer. – *Pågår just nu.*

Just nu

I skrivande stund (början av oktober 2022), har 28 av Natos 30 medlemsländer ratificerat vårt medlemskap. Eftersom Nato är en konsensusorganisation krävs att parlamenten i samtliga 30 medlemsländer ratificerar för att vi ska nå ett medlemskap. Hur lång tid den processen kommer ta är idag omöjligt att svara på. Det kan bero på när olika nationer har val, om deras parlament kan ratificera under pågående olika processer i olika nationer och det beror givetvis även på hur Turkiet kommer ställa sig. Dialogerna med de inblandade huvudstäderna kommer fortsatt vara central för att gå i mål och den dialogen pågår. Förhoppningen är att det går så snabbt som möjligt, vilket även Nato arbetar för då vi tillsammans blir starkare.

Länder som ratificerat Finlands och Sveriges ansökan fram till 1 oktober.¹⁰

- Kanada - 5 Juli
- Danmark - 5 Juli
- Island - 5 Juli
- Norge - 5 Juli
- Estland - 6 Juli
- Storbritannien - 6 Juli
- Albanien - 7 Juli
- Tyskland - 8 Juli
- Nederländerna - 12 Juli
- Luxemburg - 12 Juli
- Bulgarien – 13 juli
- Lettland – 14 Juli
- Slovenien - 14 Juli
- Kroatien - 15 Juli
- Polen - 20 Juli
- Litauen - 20 Juli
- Belgien - 21 Juli
- Rumänien - 21 Juli
- Nord Makedonien - 27 Juli
- Montenegro - 29 Juli
- Frankrike – 2 Augusti
- Italien – 3 Augusti
- USA – 3 Augusti
- Tjeckien – 27 Augusti
- Grekland – 15 September
- Portugal 16 September
- Spanien 21 September
- Slovakien 27 September

Kvar att ratificera:

- Ungern
- Turkiet

Ibland ställs frågan om vi redan nu har säkerhetsgarantier eller -försäkringar. Nej, vi har i nuläget inga säkerhetsgarantier enligt artikel 5. För att erhålla detta krävs ett fullvärdigt medlemskap för att få och ge skydd enligt artikel 5. Det finns dock väl utarbetade ”säkerhetsförsäkringar” och en mycket väl utarbetad plan på förstärkning av aktiviteter från Nato i vår region.

¹⁰ Finland & Sweden Accession | NATO PA (nato-pa.int). Hämtad 2022-10-03.

Article 5

The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognised by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area.

Any such armed attack and all measures taken as a result thereof shall immediately be reported to the Security Council. Such measures shall be terminated when the Security Council has taken the measures necessary to restore and maintain international peace and security

Artikel 5 i The North Atlantic Treaty¹¹

Deltagandet i möten har exploderat. Efter det att vi erhållit *Invitee status* deltar vi på alla möten fullt ut innebärande för den militära sidan deltagande i ca 30–40 olika kommittéer och arbetsgrupper och då inte bara i delar av utan i hela mötena. Vi har inte rösträtt, men Nato vill gärna höra vår syn och vi kan redan nu påbörja arbetet med att tänka nytt hur vi bäst agerar tillsammans. Planer behöver göras om, juridik, utbildning, arkivtjänst, dokumentation, arbetssätt mellan Försvarsdepartementet och Försvarsmakten m.m. behöver ses över. Ett medlemskap innebär ett nytt tänk, det är en kulturell förändring som krävs. Försvarsmakten har kommit långt vad gäller interoperabilitet, men den förändring vi nu är på väg in i kräver ett helt förändrat ”mindset”, inte minst inom Regeringskansliet där styrningen av Försvarsmakten utgår ifrån. Personal är givetvis en trång sektor men ska vi vara med krävs det att vi också deltar. Ingen på Nato-sidan förväntar sig att allt ska vara på plats från första dagen, men det krävs att vi markerar och visar framfötterna och använder oss av ett framåtlutat förhållningssätt.

Det är många som tittar på Sverige, vi är större än vi tror, vi är till exempel det land som enligt Natos beräkningar är störst i Norden både vad gäller antal personal som vi bör placera i olika staber inom Nato samt vad vi ska bidra med ekonomiskt. Det figureerar en del siffror på antal personer men en uppskattning är att Sverige om sex år bör ha ca 200–250 kvinnor och män ute i Natos strukturer. Närvaron är inte bara på Nato HQ utan även de strategiska, operativa och taktiska staberna inom Nato. Samtidigt innebär medlemskapet att vi behöver göra en översyn var arbetet görs bäst för att nyttja personalen där den bäst behövs. En del av det arbete som tidigare gjorts i Regeringskansliet och HKV kommer exempelvis nu att utföras i Nato HQ innebärande att det inte behöver vara 200–250 nya tjänster utan förändrat arbetssätt kan också bidra till att få ner antalet ny personal. Detta är något som kommer behövas ses över i närtid.

11. NATO - Official text: The North Atlantic Treaty, 04-Apr.-1949. Hämtad 2022-07-28

Vi måste förhålla oss till Natos fastslagna strategi och anpassa oss till den, *Nato kommer inte anpassa sig till oss*. Många av dagens processer och styrningar kommer påverkas och det gäller även andra myndigheter som till exempel FOI, FMV och MSB. Även de kommer behöva se över sina arbetssätt kopplat till vad anslutningen till Nato innebär. **Det är inte Försvarsmakten som ansluter sig till Nato, det är Sverige som ansluter sig.**

Ett medlemskap i Nato innebär inte att vi ska släppa det vi byggt upp utan det är grundplattan. Enligt artikel 3 i The North Atlantic Treaty¹² måste vi kunna skydda oss själva för att sedan ha förmåga för artikel 5 att kunna vara med och bidra till skyddet av övriga av alliansens medlemmar. Det som exempelvis kommer behövas ses över är vad det operativa djupet som nu möjliggörs innebär.

Article 3

In order more effectively to achieve the objectives of this Treaty the Parties, separately and jointly, by means of continuous and effective self-help and mutual aid, will maintain and develop their individual and collective capacity to resist armed attack.

Artikel 3 i The North Atlantic Treaty

För att ta ett exempel pågår just nu ett intensivt arbete på UD/Försvarsdepartementet och Försvarsmakten för att utöka den svenska Nato-delegationen i Bryssel (samt även vid Allied Command Operations (ACO), SHAPE - Mons och Allied Command Transformation (ACT), Norfolk. Från att i våras och somras varit 4,5 utsända - där jag som Milrep är 0,5 eftersom denna roll är dubbelhattad med att även vara militär representant i EU. Milrep-rollen har förändrats i grunden. Tidigare låg mitt huvudkontor på EU, men det är idag på Nato, i likhet med övriga allierades Milrep.¹³ Tillväxten har börjat och mitten av augusti anslöt fyra nya medarbetare från FM.

Målbilden är att den militära delen av den svenska Nato delegationen ska växa till ca 21 medarbetare (civila, officerare och specialistofficerare). Tillväxt är som bekant inte bara en enkel fråga, utan precis som hemma i Sverige behöver även infrastruktur finnas och det tar tyvärr tid. Under tiden är det förtätning i befintliga lokaler och hög flexibilitet som får råda.

Framåt

Vi får inte glömma att ett medlemskap i Nato inte enbart innebär säkerhetsgarantier för oss, vi kommer även vara med och skapa säkerhet för alla Natos medlemmar. Inte minst vår region kommer att bli än starkare och säkrare.

Processen framåt inom Nato är nu att när medlemsländernas huvudstäder har ratificerat protokollet skickas detta till Washington, US State Department, som förvarar dokumenten. När alla ratificeringar inkommit är Finland och Sverige medlemmar i Nato.

12. NATO - Official text: The North Atlantic Treaty, 04-Apr.-1949. Hämtad 2022-09-03

13. Endast två nationer i Nato har en Milrep i Nato och en i EU, Belgien som är värdnation samt Grekland.

Danska Nato-ambassadören, Liselotte Plesner, undertecknar Accession Protocol (Foto: Nato pressavdelning).

I väntan på att alla Natos nationer ska ratificera vår hemställan om medlemskap fortsätter arbetet på 120% för att få till anslutningen så bra det går inom givna förutsättningar. Det har gått, och går, fort. Spännande tider väntar och förändringar av tanke- och förhållningssätt kommer krävas av alla på alla nivåer. Vad ska vi fortsätta med som idag är en fråga, men kanske än viktigare vad ska vi inte göra som någon annan kan göra i stället. Vi har fått ett operativt djup, planer behöver ses över, logistik ska synkroniseras, interoperabilitet, kommunikations och ledningssystem ska fortsätta utvecklas. Politiker, tjänstemän, försvarsmaktsanknuten personal och samhället i övrigt behöver utbildning om vad Nato är och hur det fungerar. Det finns många felaktiga uppfattningar vad Nato är och vad det innebär för Sverige som behöver klaras ut.

Vi är Nato – detta är det förhållningssätt som nu måste råda på alla nivåer!

Beslutsstöd i praktiken

Miraya AB är sedan 2007 specialiserade inom avancerat beslutsstöd för beslutsfattare och operatörer.

*Data
Fusion*

OODA

ML

GIS

*Data
Mining*

 MIRAYA

Ledamoten GÖRAN WALLÉN

Konteramiral (PA) Göran Wallén är hedersledamot i Kungl. Örlogsmannasällskapet.

Några synpunkter rörande operationsområden, m.m. som medlemsnation i NATO

Abstract: The Academy has decided through a series of seminars to analyse the consequences of the expected Swedish and Finnish NATO membership. A report is expected as a result in the spring of 2023. The first seminar dealt with our future operational areas. In the author's opinion, the Baltic proper is the most important operational area for both the Swedish and Finnish navies. One reason is the Swedish east coast, with its populated coastal cities, in particular the capital with the Government and Parliament. Most of these cities are seaports, which could be used by an invasion force. Another reason is the island of Gotland. The nation that controls this island controls the Baltic. The Swedish Navy of today has insufficient surface combatants to act effectively in the Baltic and at the same time safeguard the important sea lanes in the North Sea. Priority must therefore be given to the Baltic Sea. Swedish ships are capable of operating in other areas of interest to NATO, such as the North Atlantic west of Norway and in the Mediterranean, but the focus of operations must be on critical tasks. These include control of the seas in our immediate vicinity and defense against a potential Russian invasion. This includes both the laying and clearing of mines in strategic sea lanes.

En huvudpunkt vid det ordinarie sammanträdet 24 augusti var ett inledande seminarium med rubriken ”Sverige nära NATO relativt Sverige i NATO. Hur ändras operationsmiljön?”

Låt mig först säga att det är ett utmärkt initiativ som tagits av styrelsen och Vetenskapsgrupp I (VSG I) att genom ett antal seminarier genomlysna den förändrade säkerhetspolitiska situation som kommer att uppstå då landet, samtidigt som Finland, blir medlem i den västliga försvarsalliansen NATO. Kontakterna och samarbetet med

NATO har successivt blivit allt tätare sedan Ryssland under president Putin inlett ett antal övergrepp mot grannländer (Georgien, Ukraina). Arbetet avses resultera i en rapport våren 2023.

Själva seminariet leddes utmärkt av Fredrik Hesselman som avslutningsvis uppmanade ledamöterna att fundera vidare och gärna skriva några rader i TiS. Här följer några personliga reflektioner.

Även om seminariet avsåg marina aspekter på operationsområden måste man även ha totalförsvarsynpunkter med i analys och överväganden. Landet är i betydande grad beroende av elförsörjningen. Våra återstående kärnkraftverk ligger vid kusterna, elkablarna till Gotland och Europa är känsliga. Detta som exempel. Huruvida det växande antalet vindkraftparker i oss omgivande havsområden påverkar marina operationer vet jag ej.

När det gäller dagens säkerhetspolitiska situation finns det enda hotet i öster, Ryssland, möjligen med stöd från Belarus (som inte har någon kust men baseringsmöjligheter för ryska flygstridskrafter och utskjutningsramper för robotsystem). På Östersjöns östra kust ligger den ryska enklaven Kaliningrad med den ryska Östersjömarinens viktigaste bas, Baltijsk.

Hur allvarligt hotet från den ryska Östersjömarinen är i dag vet jag inte. Som alla vet är sjöstridskrafter operativt rörliga. Det gäller såväl våra som ryska. Förändringar kan ske tämligen snabbt.

Av detta följer att för svensk del är egentliga Östersjön vårt viktigaste operationsområde. Gotland är av särskild betydelse. Den som behärskar Gotland behärskar i stort sett hela operationsområdet. Om Ryssland avser agera militärt mot Sverige är ett överraskande angrepp mot Gotland (inklusive Fårö och Gotska Sandön) med stor sannolikhet ett förstahandsval. Lyckas en sådan operation torde vi ha ytterst begränsade möjligheter att utan hjälp utifrån återta kontrollen av ön.

Utöver försvaret av Gotland och transporter till/från fastlandet motiveras min bedömning av andra grundläggande skäl, Den svenska Östersjökusten med en rad befolkningstäta orter, främst Stockholmsområdet med Riksledningen och andra centrala myndigheter, belägenheten av viktiga hamnar som Oskarshamn, Norrköping, Oxelösund, Södertälje, Nynäshamn med Stockholms nya uthamn, Norvik samt färjehamnen Kapellskår utanför Norrtälje. Dessa är av betydelse för våra sjötransporter men också för en angripare som infallsportar vid ett angrepp mot svenska fastlandet. I Stockholms södra skärgård ligger Musköbasen.

Det är värt att framhålla att svenska – liksom finska - sjöstridskrafter känner väl till skärgårdsmiljön, något som troligtvis den ryska motparten inte känner lika väl, även om stora ansträngningar gjorts att på olika sätt – lagliga och olagliga – inhämta kunskaper.

En annan viktig del av Östersjöområdet, som ligger i kanten av operationsområdet det egentliga Östersjön, är den strategiska förträngningen Ålands hav med Åland och det vidsträckta Skärgårdshavet. Svensk kustsjöfart är viktig för bland annat drivmedeltransporter till Övre Norrland. För såväl Sverige som Finland är det av stor betydelse att ryska marinstridskrafter förhindras ta sig in i Bottniska viken. Ett gemensamt mål bör vara att så långt möjligt förhindra ryska stridskrafter att ta sig ut från den Finska vikens inre delar och vidare norrut eller ut i egentliga Östersjön.

De senaste vintrarna har varit milda. Vid mera normala förhållanden bildas fast is i skärgårdarna vilket i vissa fall kan kraftigt begränsa rörelsefriheten för lätta marinstridskrafter.

Operationsområde Västerhavet (Kattegatt och Skagerrak) ligger inte primärt utsett för hot om angrepp från havet även om ryska stridskrafter ur Norra Marinen teoretiskt skulle kunna utgöra ett hot. Underrättelsetjänsten bedöms kunna ges viss förvarning. De fåtaliga svenska sjöstridskrafterna torde idag inte räckta till för att samtidigt operera i det primära operationsområdet Östersjön och skydda sjötrafiken i Västerhavet.

Med tanke på Västkusthamnarnas stora betydelse för såväl Sverige som för NATO-landet Norge torde skyddet av sjöfarten i detta område behöva åstadkommas främst av enheter ur NATO. Försvaret av hamnarna är givetvis en viktig uppgift för den nyuppsatta amfibiebataljonen.

Östersjöinloppen (Öresund och Bälten) är ett viktigt område till vilket även Bornholm och Bornholmsgattet bör räknas. Man får anta att det är ett område som NATO-länderna Danmark och Tyskland har ett starkt intresse att försvara.

På vad sätt kan ett svenskt medlemskap i NATO bedömas komma att påverka den ovan redovisade synen på operationsområden för svenska marina stridskrafter? Av uttalanden från olika personer i Väst är svenska marina förband utrustade främst för och övade i operationer i svensk Östersjömiljö – omfattande skärgårdar, relativt grunda farvatten och relativt korta operationsavstånd. Ubåtsvapnet är utformat främst för Östersjöförhållanden men våra ubåtar kan självfallet uppträda i Västerhavsmiljö. Vi uppträder frekvent såväl i Nordatlanten (utanför Norges och Irlands kuster) samt har under två år opererat i Stilla Havet.

Hur NATO:s planering är tänkt efter det att Sverige och Finland blivit medlemmar är givetvis inte känt. Med tanke på de speciella geografiska, navigatoriska och hydrologiska förhållandena i Östersjöområdet med sina stora skärgårdsområden förefaller det ligga närmast till hands att utnyttja de svenska och finska sjöstridskrafterna i Östersjöområdet som dessa känner väl efter många övningar. Tyska och danska enheter är naturliga samverkansenheter. Principen inom NATO har jag uppfattat vara att medlemsland i första hand försvarar eget territorium.

Vad jag har förstått av uppgifter i media har svenska enheter erhållit goda omdömen efter deltagande i internationella övningar, som till exempel BALTOPS. Inte minst har förmågan att erhålla/skapa en bra lägesbild erhållit uppskattning.

När det gäller ett deltagande i NATO-operationer i andra operationsområden, som i Medelhavet eller Nordatlanten, är detta självfallet en fråga för beslut på hög nivå. Svenska sjöstridskrafter har med framgång deltagit i operationer i östra Medelhavet liksom längs den norska kusten samt i Adenviken. Våra, vid en jämförelse med andra länder, relativt små korvetter kan tveklöst delta i NATO-operationer i sådana områden. Fartygen är dock inte konstruerade för operationer i överhandsväder och kan då närmast bli en belastning för taktisk chef.

Svenska marinen har en erkänt hög kompetens när det gäller minröjning. Den kompetensen kan säkerligen erbjudas och vara efterfrågad i andra operationsområden än i våra traditionella närområden.

Seminarier vid sammanträdet 21 september rubricerades: "Vilka uppgifter skall vi lösa i de nya operationsområdena?" Tyvärr räckte inte tiden till någon längre diskussion. Mina svar på frågeställningen är att svenska marinen måste tillsammans med andra samverkande nationer ständigt bedriva en effektiv sjöövervakning och sjökontroll av oss omgivande havsområden i fred, kris och krig.

Som NATO-medlem har Sverige skyldighet att försvara sitt territorium, Därav följer att vi måste kunna avvisa och om erforderligt bekämpa eventuella ryska kränkningar av vårt territorium, skydda vår och vänligt sinnade nationers sjöfart på svenskt territorium och på fritt hav. Vid lösandet av dessa uppgifter antas självfallet andra nationer medverka (NATO-stadgans § 5).

Ett ryskt väpnat angrepp måste givetvis bekämpas med olika vapensystem. Mineeringar är av stor betydelse. Våra farleder måste hållas farbara bland annat genom minröjning. Vi måste samverka med andra nationer när det gäller att hindra ryska sjöstridskrafter passera Öresund och Bälten.

När korvetterna i Visbyklassen utrustats med luftvärnsrobot kan dessa troligen med framgång medverka i luftförsvaret.

Som NATO-medlem kan Sverige naturligen erbjuda andra länder baseringsmöjligheter. Detta bedöms vara av värde för till exempel Tyskland.

Ubåtsvapnet kan säkerligen, utöver insatser mot ryska enheter, kunna bidra till inhämtning av underrättelser, specialoperationer och utläggning av framskjutna mineeringar.

Amfibiebataljonerna är utbildade och utrustade för skärgårdsstrid och kan således tillsammans med andra liknade NATO-förband lösa uppgifter i närområdets skärgårds- och kustområden.

Ledamoten
LARS WEDIN

Ledamoten Lars Wedin är pensionerad kommandör. Han är också ledamot av Kungl. Krigsvetenskapsakademien och associerad ledamot av Académie de marine. Han gick den franska sjökrigshögskolan École supérieure de guerre navale (ESGN) 1985 – 86.

Hybridkrig på havsbotten

Havet är på samma gång en väg, en källa till rikedom och ett område för utövande av makt.

Abstract; Warfare on the seabed of the world's oceans adds a new dimension to the already existing hybrid warfare. Societies are dependent on stable cable-carried communications such as internet, power cables for electricity, and pipelines for distribution of natural gas and crude oil. Such infrastructure is seen as vital for modern societies. Seabed warfare can be conducted covertly by an aggressor with relatively small means where this critical infrastructure connects to land. Further out at sea and in deep water is far more complicated but can be managed with equipment that is common in the offshore industry. Examples are tethered remotely operated vehicles (ROV) or more sophisticated untethered versions of Unmanned Underwater Vehicles (UUV). Divers are always an option in shallow waters. Vehicles or divers can even be inserted in an operations area by submarines, which extends the range of covert seabed operations for those relatively few nations with the appropriate assets.

Inledning

Undervattenssprängningarna av Nord Stream 1 och 2 den 26 september har satt undervattensdomänen på den svenska politiska kartan. Enligt den amerikanska maritima strategin *Advantages at Sea* är havsbotten en delmängd av undervattensdomänen, som i sin tur är en del av den maritima domänen. Denna sträcker sig från havsbotten till rymden inkluderande cyberdomänen. Denna artikel utgör en första ansats att diskutera vad krig på havsbotten – *Seabed Warfare* – är eller kan vara.

I en intervju för Folk och Försvar den 6 september 2022 sade jag följande:

”Sprängningarna har krävt relativt stora laddningar – flera hundra kilo. Inga ”amatörer” kan arbeta på omkring 100 meters djup med så stora laddningar.

Stormakterna – särskilt Ryssland – har god förmåga i det här området. Men tekniken är väl spridd. Offshore-företagen kan arbeta på flera tusen meters djup (åtminstone ned till 3 000 meter). Laddningarna måste ha lagts ut före sprängningarna – kanske lång tid innan de detonerade. De måste ha placerats av en bemannad eller obemannad undervattensfarkost. Denna kan ha varit ”baserad” på en ubåt eller ett övervattensfartyg. Inget av detta är tekniskt konstigt. De pågående undersökningarna kommer att förhoppningsvis ge svar på en del frågor”.

”Givet de tekniska förutsättningarna kan man direkt utesluta terrororganisationer. USA har nämnts som aktör, men vad skulle vara motivet? En ”false flag” operation? Möjligt? Troligt? Inte särskilt. Ryssland är den troligaste aktören. Ryssland har förklarat krig mot väst. Genom att attackera en inte använd gasledning visar man att man kan – de flesta förstår signalen: ”om vi vill kan vi spränga era gasledningar (och andra) med åtföljande problem för era befolkningar i vinter.” Men man skapar också förvirring och tvivel i väst – vilket är ett av hybridkrigföringens huvudmål. Något som lyckades. Gasledningarna har av Ryssland förklarats vara av vitalt strategiskt intresse. Sabotaget kan därför utgöra en förevändning för en stärkt och aggressiv marin närvaro omkring ledningen. I sin tur kan detta leda till krav på kontroll av sjötrafiken i området. Man kan i så fall utgå från att de ryska fartygen skulle ”hitta” bevis för terrorism etcetera. Det hela skulle kunna bli synnerligen otrevligt för oss.”

När detta läses kan det mesta av det ovan sagda ha visat sig vara fel. Men det är inte heller just dessa sprängningar som artikeln handlar om – de utgör bara anledningen.

Havsbottnen som en del av undervattensdomänen

Tidigare var undervattensdomänens betydelse i första hand kopplad till dold marin krigföring: spaning, anfall mot och försvar av fartyg på ytan (ubåt, minor), anfall mot mål (kryssningsrobot) på land samt, för de stora marinerna, strategisk avskräckning med ballistiska kärnvapen.

På senare år har den maritima infrastrukturen till havs alltmer uppmärksammats ur strategisk synvinkel. Denna koppling är dock inte helt ny. Den första fungerande undervattenstelegrafkabeln lades ut 1866 och den första attacken skedde 1898 när USA kapade kabeln till Kuba. Redan 1917 inträffade den första ”hackerattacken” då de allierade lyckades få del av det s.k. Zimmermantelegrammet ur en kabel från Mexiko till Tyskland; detta telegram blev som bekant en anledning för USA att gå in i första världskriget.

Under det kalla kriget lade USA ut omfattande spaningssystem för att följa sovjetiska ubåtar (Sound Surveillance System SOSUS). USA utvecklade under 70-talet en mina, Mk60 Captor med en torped som verkansdel för stora djup.

Idag får undervattensdomänen allt större ekonomisk vikt, vilket dock inte innebär att kommunikationerna till sjöss har fått minskad betydelse. Sverige och Europa som helhet är till 80 - 90 % beroende av maritima transporter. Fisket är fortfarande av vital betydelse – 1,5 miljarder människor får sin huvudsakliga proteintillförsel från havet. Härtill kommer att havet i sig innehåller ämnen och organismer som är av avgörande

betydelse för klimatet och av växande betydelse för den biokemiska och farmakologiska industrin. På och i havsbotten finns stora rikedomar i form av jordmetaller, nödvändiga för elektronikindustrin. Dessa faktorer, som är en del av orsaken till att den maritima domänen alltmer står i centrum för den globala geopolitiska utvecklingen, behandlas inte vidare här. I stället ska vi koncentrera oss på undervattensdomänen och då särskilt havsbotten.

Undervattensdomänen kan indelas i ett antal olika skikt. Den första gränsen är 200 meter, längre ned når inte ljuset. Djuphavet, *Deep Ocean*, börjar på 3 000 feet – 900 meter – ungefärlig maxgräns för konventionella ubåtoperationer. De djupaste borrhålen för olja och gas ligger på 3 500 meter. 97 % av havet ligger ovanför 6 000 meter djup. Maria-nergraven är djupast med sina 11 034 meter. Kanske 20 % av havsbotten är kartlagd. Vi vet fortfarande lite om de organismer som lever på de riktigt stora djupen; hur kan de varsebli omgivningen? Hur klarar de att leva i de enorma trycken?

Olja och gas

En stor del (30 %) av världens försörjning med gas och olja kommer från plattformar till havs. Antalet varierar med konjunkturen: mellan 15 000 och 20 000. Dessa ”bebos” av flera hundra tusen personer. I framtiden kommer plattformsarbetet alltmer att automatiseras och flyttas ned till havsbotten.

Operativt kan plattformarna liknas vid små öar – ett olje- eller gasfält kan alltså liknas vid en konstgjord skärgård. Under Iran – Irakkriget (1980 – 88) använde iranska revolutionsgardet plattformar som baser för sina Boghammar-båtar vilket ledde till *Operation Praying Mantis* 1988, då US Navy attackerade dessa.

När det gäller gas, det nu mest intressanta, finns nu två alternativ. Antingen går gasen genom en pipeline vidare till en central i land eller omvandlas med högt tryck till flytande form av en FLNG¹ – *Floating Liquefied Natural Gas* – och transporteras sen vidare av en LNG-tanker. När gasen efter sjötransport förs iland kan den antingen förvaras i flytande form och eller föras vidare i en pipeline. I det förra fallet går den flytande gasen till en terminal där den kan återta gasform; kanske en FSRU: *Floating Storage and Regasification Unit* och pumpas ut till konsumenterna för att värma bostäder eller utnyttjas som energikälla i industrin.

Idag finns, enligt *Aljazeera*, 1,18 miljoner km pipelines – 30 varv kring jorden. Pipelines går såväl på havsbotten som, oftast, på land. De utgör regionala nätverk – det finns ingen transatlantisk pipeline. Pipelines kan inte läggas på för stora djup, då krävs så tjocka och otympliga rör att det inte blir plats för någon gas – redan vid 2 000 m blir det svårt (resultat av diskussioner om eventuell anslutning av Cyperns Aphrodite-fält i Medelhavet till Turkstream).

Elkablar

Vindkraft till havs byggs ut – Regeringen avser att hälften av vår energiförsörjning skall komma från havsbaserad vindkraft. Vindkraftverken, stående på havsbotten eller flytande, levererar elektriciteten via kablar till land. I vilken utsträckning vindkraftverken

1. Termen FLNG används dels för den flytande naturgasen i sig men termen används även för de anläggningar till havs där omvandlingen av gasen till flytande form sker (reds. anm.).

är ömtåliga för sabotage mm och deras inverkan på operationer till sjöss ligger utanför denna artikel (se ”Varken land eller hav” av undertecknad på KKrVA blogg 14 mars 2022).

Elkablar spelar också en viktig roll inom det europeiska kraftnätet. Sverige är förbundet med kontinenten genom ett stort antal kablar som används för export och import beroende på den aktuella eltillgången i landet. Gotland får sin elkraft via två kablar från fastlandet; en tredje är på förslag.

Elkablar kan givetvis klippas av med hjälp av bemannad eller obemannad undervattensfarkost eller av dykare. Överföringarna är sannolikt även sårbara gentemot cybe-rangrepp.

Datakablar

Mer än 95 % av världens datatrafik går genom fiberkablar på havsbotten. Här går bl.a. finansiell information värd enorma belopp. Enligt brittiska *National Strategy for Maritime Security* är bara värdet av Storbritanniens dagliga trafik värd 1,3 biljoner pund. ”De utgör världsekonomens ryggrad” (Camille Morel, som skrivit en doktorsavhandling i ämnet). Fiberkablar kan också användas för att känna av passerande ubåtar. En annan viktig funktion är kopplingen till ”molntjänster”. I Östersjön finns ett omfattande nät av kablar inte minst från Sverige (se den interaktiva *Seabed Cables Map på internet nedan*).

Men varför går den långväga dataöverföringen inte via satellit? Jo, därför att datamängderna är för stora för deras begränsade bandbredd och det skulle bli för dyrt att skicka upp tillräckligt med satelliter.

Kablarna utgör ett världsomspännande nät. 2019 fanns över 400 kablar om tillsammans 1,2 miljoner km. De viktigaste är de transatlantiska, de som korsar Stilla havet

samt Europa – Kina via Suezkanalen. Härtill kommer Sydamerika – Västafrika och Europa – Västafrika till Sydafrika – 17 000 km!

Kablarna ägs i allmänhet av en telekomoperatör, till exempel *Orange*, som alltså formellt är ansvarig för skydd och underhåll. Andra inblandade är tillverkaren och rederiet med installatören – exempelvis *Orange Marine*, som lagt ut 230 000 km enligt sin hemsida och som äger tre kabelfartyg. ”Webbens jättar” (Airbnb, Amazon, Meta, Google...) är alltmer aktiva på kabelmarknaden.

Kablarna är fysiskt ömtåliga och kan skadas av trålare, ankare med mera. De innehåller också värdefull materiel för ”återvinning”. Det tar 1 à 2 veckor att laga en skadad kabel. Kablarna spelar också en viktig roll inom *Seabed Warfare*.

I varje fall i Frankrike är kablarna klassade som ”av vital betydelse” eftersom de tillhandahåller tjänster som är ”omistliga” för nationen.

Redan i januari 2022, en månad innan den ryska invasionen, kapades en viktig undervattenskabel mellan Svalbard och det norska fastlandet! Därmed visade ryssarna, för det var rimligen de, att de kan kapa undervattenskablar om de vill.²

Seabed Warfare

Enligt Wikipedia är *Seabed warfare* – havsbottenkrigföring – ”operations to, from and across the seabed”. Mer konkret i form av: ubåtsjakt, minkrigföring, sabotage av kommunikationer och infrastruktur, spionage och cyberattacker.

En av de stora fördelarna med att arbeta på havsbotten är att den är starkt kuperad och består av olika typer av bottensediment, stenar mm och att det är därmed lätt att dölja saker som minor, containrar etcetera. Ett tydligt exempel är att man aldrig lyckats hitta vraket av Malaysian Airlines flight MH370 trots stora sökinsatser.

Enligt amerikansk doktrin är integreras *Subsea* och *Seabed warfare* i Full Spectrum Undersea Warfare. USA har ubåten USS *Jimmy Carter* (bild ovan) som är specialbyggd

2. Källa Benjamin Jensen, gCaptain, 18 oktober 2022

för att kunna ligga stilla och har plats för UUV (Unmanned Underwater Vehicle) som bland annat ska kunna avlyssna trafik i datakablar. Ubåtar av typ Block VI Virginia class, nu under byggnad, får också kapacitet att sätta in UUV för havsbottenkrigföring.

USA arbetar på ett minröjningskoncept där ett stort antal mini-UUV (150?) släpps från en flygande farkost och som sedan kan söka av upp till 10 000 squaremiles/dag.

Ryssland har sedan gammalt god förmåga under vattnet – minns ubåtskränkningarna! Ett spektakulärt bevis var när den ryska flaggan 2007 placerades på Lomonosovryggen på 4261 m djup i Arktis med hjälp av miniubåt baserad på en isbrytare.

Foto t.h.: Ryska marinen

Ryssland har en ubåt (*Losharik*), nu upplagd efter en brand, avsedd för arbete på stora djup; ner till kanske 2 500 m djup. Den tillhör direktoratiet för djuphavsforskning, GUGI. GUGI har också ”forskningsfartyget” *Yantar*. Hon ses ofta över datakablar i Atlanten och anses ha förmåga att följa, sabotera, avlyssna och ”avlusas” fiberkablar på havsbotten.

Ryssland bygger upp en kedja av avlyssningsstationer ASS: *Autonomous Seabed Station* för att skydda bastionen runt Kolahalvön i Arktis.

Kina har HSU-001 som är en stor UUV som anses vara avsedd för havsbottenkrigföring. Det kinesiska konceptet är ”den stora undervattensmuren”. Denna ska bestå av en blandning av aktiva och passiva sensorer, SARV (*Semi-Autonomous Robotic Vehicle*) samt bemannade undervattensfarkoster.

Det franska minröjningsprojektet SLAMF (*Système de lutte anti-mines futur*), i samarbete med Storbritannien, skall få kapacitet ned till 6 000 m djup. Systemet består av en eller flera ledningsplattformar samt obemannade farkoster (UUV) baserade på en obemannad USV (*Unmanned Surface Vehicle*).

Såväl Nya Zeeland som fransk underrättelsetjänst ska ha förmåga avlyssna datakablar – detta är alltså en relativt spridd förmåga.

Sverige får med A26 Blekinge-klassen förmåga till havsbottenkrigföring genom medförda undervattensfarkoster. Men de blir bara två...

Doktrin, strategi

Artikelförfattaren har inte hittat något spår av en doktrin för *Full Spectrum Undersea Warfare* och den nya marina doktrinen *Advantages at Sea* innehåller inget konkret. Den brittiska *National Strategy for Maritime Security* innehåller inte heller någonting om *Seabed warfare*. Sverige har inte någon riktig maritim strategi – det dokument som kallas Maritim strategi diskuterar över huvud taget inte säkerhets- eller försvarsfrågor. Men Frankrike har kommit en bit på vägen.

Fransk inriktning

I februari 2022 lämnades en studierapport till dåvarande försvarsminister Florence Parly med förslag till en ”interministerielle” strategi för stora djup. Parly godkände

denna. Syftet ska vara att garantera fransk marin handlingsfrihet inom territorialhav, ekonomisk zon och i övriga viktiga områden. Inte minst handlar det om skyddet av andraslagsförmågan – de strategiska atomubåtarna. Målet är att ”kunna/känna till, övervaka och agera” inom dessa områden ned till 6 000 meters djup.

Rapporten innehåller en handlingsplan som syftar till att kunna utföra ”Operationer för att kontrollera undervattensdomänen”. Dessa innefattar såväl hydrografiska undersökningar som agerandeoperationer. Det första steget är just att närmare definiera olika operationstyper och deras innebörd. Det är alltså långt kvar till en operativ doktrin. Handlingsplanen omfattar såväl vetenskapliga undersökningar, materielutveckling som taktikutveckling.

Att planen är ”interministerielle” innebär att det är fråga om en samordnad plan under regeringens ledning. Till skillnad från de svenska stuprören är det i Frankrike normalt med samordnade insatser. All politik avseende maritima frågor – civila som militära – samordnas exempelvis av en ”generalsekreterare för havet” under premiärministern.

Skydd av infrastruktur på havsbotten

Det är här fråga om ett asymmetriskt hot såtillvida som att det är ”relativt” lätt att angripa men mycket svårt att skydda. ”*It is impossible to protect 8 300 km of pipeline*” (Dag Harald Claus, University of Ohio).

Nato hade, enligt siten gCaptain, ett möte i frågan den 30 september utan att komma någon vart. Det är dock troligt att *Seabed warfare* nu kommer att bli ett prioriterat område för forskning och utveckling.

Sverige behöver ta ett helhetsgrepp kring dessa frågor – en undervattensstrategi eller en marin infrastrukturstrategi. Inte minst behövs en sårbarhetsanalys som underlag för prioriteringar. Ständig havsövervakning är en självklar grund för all annan verksamhet. Tekniskt sett är det svårt att spana under vatten. Spaning efter relativt små farkoster och dylikt kräver höga frekvenser med tyvärr åtföljande korta räckvidder. Det skulle alltså gå att låta korvetter och ubåtar spana längs särskilt viktiga områden. Men det skulle vara mycket resurskrävande. Längre fram kan man tänka sig ett system av UUV eller fasta undervattenssensorer som spanar kring viktig infrastruktur samtidigt som de söker efter minor eller andra intrång i det viktiga området. I praktiken torde detta innebära att det måste till en indikation av något slag som kan ge inriktning för spaning. Var detta fallet före det aktuella sabotaget? Av rapporteringen i Dagens Nyheter framgår att marinen haft någon form av indikation i området.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis får havet allt större ekonomisk och därigenom strategisk betydelse. Som konsekvens ökar förmågan att arbeta i och under vattnet inom industrin och i de stora marinerna.

Genom att undervattenskrigföring av naturen är dold är detta område idealiskt för hybridkrigföring - en rysk specialitet.

Sverige är inte beroende av gas för sin ekonomi, men vi är en del av ett Europa som är det. Exakt hur stort vårt beroende är av datakablar är okänt men sannolikt

avsevärt. Elkablarna blir allt viktigare eftersom vi nu måste importera elektricitet. Den framtida utbyggnaden av havsbaserad vindkraft kräver omfattande studier för att klargöra sårbarheter och metoder för skydd liksom avseende operativa konsekvenser i övrigt.

Kommande försvarsberedning måste därför studera dessa frågor och komma fram till åtgärder. En undervattensstrategi eller en marin infrastrukturstrategi behöver utarbetas. En sådan bör inordnas i en Nationell Maritim Strategi som behandlar hela det maritima området – inklusive försvar och säkerhet i övrigt.

Ett hybridangrepp under vattnet mot kommunikationer eller infrastruktur är i rådande säkerhetspolitiska läge avsevärt mer troligt än Väpnat Angrepp i betydelsen invasion.

Som viceamiral var Dick Börjesson Marinchef (CM) 1990-94, MB för Mellersta Militärområdet 1994-98 samt sakkunnig i Försvarsdepartementet 1998-2003.

Vill Du att Sverige skall stanna?

Öppet brev till Försvarsministern och Försvarsberedningens riksdagsledamöter

Hur ser vårt försvar ut efter ett eventuellt inträde i NATO? Dagens svenska försvarsdebatt har fel fokus! Enligt min mening är det nu dags att överge tyngdpunkten med strider på landterritoriet. Ukrainakriget borde ha lärt oss att en sådan tyngdpunkt leder till svåra lidanden för den civila befolkningen. Om det finns en nationell strategi för Sveriges försvar så är det dags att datera upp den. Exempelvis behöver de marina frågorna belysas med stor noggrannhet.

Armén och Flygvapnet har vardera drygt 40 % av försvarsanslagen sedan år 1958, Marinen har c:a 15 % då den senaste förändringen gjordes. Det är kanske nu dags för Försvarsministern, Försvarsberedningen och Riksdagen att finna en annan fördelning när den säkerhetspolitiska arenan är och sannolikt blir totalt förändrad.

Redan under min CM-tid (1990-94 då jag var Chef för Marinen, CM) efterlyste jag en maritim strategi som jag redovisade i årsberättelsen för Kungl. Krigsvetenskapsakademien (KkrVA) år 1992 (redovisad i Gula Tidskriften år 1993). Sverige hade då och inte heller nu en maritim strategi. Behovet av en sådan torde vara uppenbart av åtminstone två skäl. Det första är att det är många myndigheter m.fl. som verkar inom det maritima området i Sverige såsom Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Tullverket, Polisen, Trafikverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Försvarsmakten. Kommunerna sköter räddningstjänst vid kusten och Sjöräddningssällskapet (som är en ideell organisation) deltar på frivillig basis i räddningstjänst till sjöss. Det andra skälet är att Finland och Sverige har ansökt om ett medlemskap i NATO.

Vid återuppbyggandet av det svenska försvaret, som nu pågår, kan det inte längre vara ett invasionsförsvar med alla försvarsgrenar och ett civilt försvar med ett angrepp

från Ryssland som är det enda att ta hänsyn till. Om och när Sverige blir medlem i NATO förändras den strategiska bilden åter.

Vi förväntar oss hjälp från andra och skall vara beredda att hjälpa andra som blir angripna. Det säger Sverige, EU och NATO. Men vissa fakta är de samma som t.ex. under 90-talet såsom att Sverige är för sin försörjning starkt beroende av havens frihet. Inte minst under pandemin och stoppet för sjöfarten i Suezkanalen har detta demonstrerats med tydlighet så sent som i början på 2020-talet. Utan sjöfart stannar Sverige ganska snart.

FN har genom sin havsrättskonvention UNCLOS (Konventionen om lagar till sjöss) och EU har bl. a. genom MARSUR (Maritime Surveillance Network) stakat ut riktlinjerna för världens havsförvaltning och maritima säkerhet.

Våra omgivande havsområden, som utanför svenska och andra länders zoner, är en del av det fria havet där alla har rätt att röra sig. I Östersjöinloppen och i Östersjön går inte bara den svenska sjötrafiken utan också den till och från alla Östersjöländer. Att ha fri tillgång till dessa havsområden är således inte enbart ett svenskt intresse. Men området är större än så. Hela Europa är beroende av en fungerande sjöfart inklusive förbindelserna över Atlanten. Västkusten med Göteborg och andra hamnar har betydelse inte bara för Sverige utan hela området. Nya sjöfartsleder öppnas i Arktis. Skall Sverige leva upp till NATO-stadgans paragrafer så räcker det knappast med nuvarande marin och med ett amfibieregemente i Göteborg idag och i framtiden. Andra nationer kan knappast ta ansvar för sjöfarten till och från Sverige och vi kan säkert inte med dagens marin ta ansvar för andra. Utan sjöfart stannar Sverige och Europa.

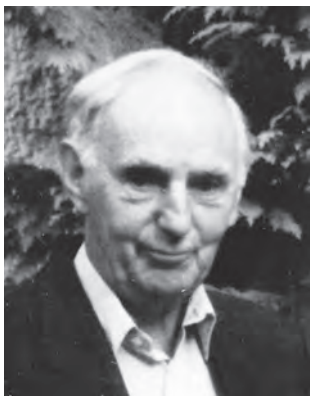
De marina plattformar som fram till år 2030 är under projektering eller tillverkning duger säkert 2030 - 2040 men kanske inte är vad vi behöver 2050. Tas det redan nu hänsyn till ett eventuellt NATO-inträde samt nya hot och risker såsom teknikutveckling, cyberhot, vapenutveckling, sensorutveckling, artificiell intelligens, upptäcktsförmåga, ledningsförmåga m.m.? Kommer utbildning och personalförsörjning att anpassas till det som kommer i framtiden?

Sverige har tidigare visat sig ligga långt framme då det gäller att konstruera och tillverka försvarsmateriel inte minst på det marina området. Ytstridsfartyg med smygteknik (Visby), ubåtteknik (Gotland, Blekinge), minröjningsteknik (Landsort, Styrö, SAM), skärgårdsstrid/kustnära strid (stridsbåt 90 med bl.a. vapen), ledningssystem (konsoler, presentationsutrustning m.m.), sensorer (radar m.m.), vapenutveckling (robotar, torpeder, minor, programmerad ammunition m.m.) är några nutida exempel där svenskt kunnande har slagit igenom. Samverkan mellan forskare, industrin och Försvarsmakten/Marinen har således varit till vår fördel och prisvärt. De marina system som tagits fram har många gånger varit föremål för export. Det som har köpts av Sverige/den svenska Marinen duger också i andra miljöer och har i tävlan med andra nationer många gånger varit vinnande.

Vi måste även på lång sikt säkerställa att en angripare aldrig vågar komma till Sverige eller med långräckviddiga vapen kan påverka vårt sätt att leva. Det är vi själva som väljer hur vi vill att vårt land utvecklas. Vi måste kunna skydda det som importeras och exporteras. Vi måste kunna skydda bl.a. våra hamnar och andra vitala områden i Sverige. Det viktiga är att förnödenheterna kommer till avsedd mottagare.

Under min CM-tid besökte jag många länder. Sällan eller aldrig såg jag något som var bättre än vad vi hade producerat i Sverige. Jag bjöd också in representanter från olika mariner för att på plats se vad vi hade. Jag glömmer aldrig då den ubåtsavfyrate torpeden träffade målfartyget, där alla stod och själva kunde se. Torpeden träffade gång på gång målfartyget. Då bleknade alla. Under min tid på försvarsdepartementet vid sekelskiftet for vi också runt till olika länder och presenterade "Maritime Security the Swedish Concept". Dåvarande försvarsminister sade bl.a.: "The world changes, the technical development is rapid and must be utilized to create new abilities and new systems, but, some things never change – the need, set by demands out of geography and available technology, to control littoral areas, create maritime security to protect international as well as national interests." Är det kanske dags för en ny offensiv när vi står på tröskeln till NATO?

Det är nu dags att tänka nytt och på tiden bortom 2030!

Ledamoten
JARL ELLSÉN

Kommendörkapten (PA) Jarl Ellsén påbörjade sin sjö-officersutbildning 1941, Han invaldes i Kungl. Örlogsmannasällskapet 1979. Under sin karriär har Jarl Ellsén bl.a varit ÖB:s informationschef, vid Försvarsstaben.

Ett genmäle till genmälet om marin information

När man läser de båda marinchefernas beskrivning över vad som gjorts för att skapa marint intresse i samband med 500-årsjubiléet, blir man minst sagt imponerad. Ändå uteblev enligt min mening, det förväntade resultatet. Resultat i form av uppmärksammande nyhetsinslag i TV-kanalerna, respektive i de större tidningarnas nyhetsartiklar.

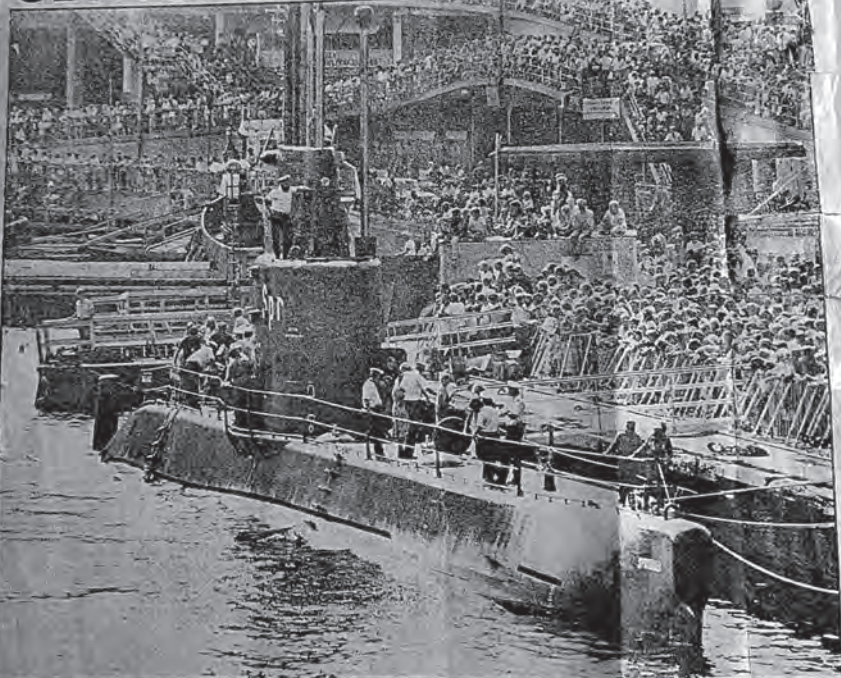
Hedersledamoten Göran Wallén skriver i sin debattartikel att marinen är ”svenska folkets minst kända försvarsgren”, vilket förnekas av de båda kritikerna.

Att det dock ligger mycket sanning i Walléns påstående kan man notera varje gång något om det militära försvaret nämns i TV. De bildmässiga inslagen är så gott som alltid från något arméförband eller JAS 39 Gripen. Handlar det någon gång från marinen är det oftast en stridsbåt 90 i bilden, men när såg vi en division Visbykorvetter glida förbi kameran? Eller en dykande ubåt?

Orsaken till detta dystra resultat är mångfaldig:

- Den allmänna värnplikten – fullt genomförd – innebar att i varje svensk familj fanns någon som hade gjort eller skulle göra sin tjänst i försvaret. Detta blev därmed för varje svensk en självklarhet i samhället och kunskapen om Försvarsmakten var därmed vidare mycket större än vad som idag är fallet. Slutsats, informationsinsatserna behöver öka.
- När det kalla kriget var slut och värnplikten upphörde blev vårt försvar reducerat till, enligt vad dåvarande statsminister Reinfeldt påstod: ”Ett särintresse”. Följaktligen tappade även journalisterna sitt intresse. Då borde det för Försvarsmaktens informationsverksamhet ha varit hög tid att agera och kompensera för detta bortfallna medvetande. Detta borde ha gjorts genom att så ofta som möjligt bjuda ut journalister till spektakulära övningar, där de kunde få ”vassa” bilder och uppslag till intressanta texter. Slutsats, väljer Försvarsmakten rätt informationskanaler?

UBÅTSKRIGET MITT I STAN

Bortåt hundratusen stockholmare sökte sig till trakterna av Slussen i går för att se "sjöslag" på Strömmen. Hur skulle ubåtarna klara sig mot helikoptrarna? Ubåtarna cirklade runt mellan Stadsgården och Kastellholmen innan de tvingades upp i övervattensläge. Efteråt fick allmänheten en chans att gå ombord på och i en riktig ubåt. Bilder: NEIL GOLDSTEIN

- I stället har Försvarsmakten lagt ut stora summor pengar på helsidesreklam med tämligen intetsägande budskap, som knappast eggjar en gymnasist att tänka sig en framtid i Försvarsmakten. Det senare en viktig del i försvarsupplysningen och rekryteringen. Slutsats, när rekryteringsinsatserna fram på avsett sätt?

Slutligen är jag helt medveten om att tiderna förändras och därmed journalisterna, vilka i dag är på sin vakt mot påverkan av olika slag, FM inkluderad. Att åstadkomma bilder och rubriker som på en helsida i Aftonbladet 1980 (se ovan) är väl i det närmaste omöjligt.

Men det borde vara möjligt att till exempel hänvisa till kalla krigets försvarsminister Per Edvin Skölds uttalande om sjöförsvarets betydelse, (till exempel i samband med någon högtidlighet): Vid sjösättningen av jagaren Visby i oktober 1942, fällde försvarsminister Per Edvin Sköld följande ord: *"Knappast någon del av vårt försvar ha vi*

hittills under detta krig haft ett så påtagligt behov av som flottan. Den frågan bör aldrig mera få ställas: Behöver vi en flotta? Så länge Sverige behöver ett försvar behöver det också en flotta”.

Några år senare vid ett tal vid Flottans reservofficersförbunds tioårsjubileum i mars 1945, sa samme försvarsminister *”Om armén och flyget tror man att de bidragit till att Sverige har hållit sig utanför kriget. Om flottan vet man, att vi icke har kunnat föra den neutralitetspolitik vi gjort utan bistånd av vår flotta”.*

Det är detta budskap som borde hamras in ofta!

Ändrad adress?

Det är viktigt att akademiens sekreterare och redaktören för Tidskrift i Sjöväsendet får kännedom om ändrad postadress.

Vänligen anmäl detta snarast till antingen:

secretary@koms.se eller *editor@koms.se*

Anmälan kan också göras brevlades till:

Kungl. Örlogsmannasällskapet, c/o Bo Rask, Teatergatan 3, 1 tr.
111 48 Stockholm

Hans Christian Bjerg är örlogshistoriker och korresponderande ledamot i Kungl. Örlogsmannasällskapet

Den Svenske flåde 500 år

Omkring 1500 udvikledes i Europa permanente orlogsflåder. Udviklingen skyldes bl.a. de teknologiske ændringer, der foregik. Indførelsen af kanonporte gav således mulighed for at bygge større skibe med større artilleristisk kapacitet end tidligere. Dette forhold betød, at man ikke længere blot kunne rekvirere almindelige skibe og sætte kanoner på dækket, således som det var slet i løbet af 1400-tallet. Der dannedes derfor i begyndelsen af 1500-tallet permanente orlogsflåder i en række lande i Vesteuropa. Det svarede til de stående hære på land, der dog først kom i 1600-tallet.

Før 1500 sås en sådan permanent orlogsflåde i Nederlandene, og i begyndelsen af 1500-tallet fulgte den danske kong Hans med. Han lod bygge et par store skibe med kanonporte, ligesom han havde en klar opfattelse af, hvad en flåde kunne anvendes til. Det kom danskerne til gode under krigshandlingerne med Sverige, hvor man havde søherredømmet og frit kunne angribe fra kysten, hvor man ville og landsætte tropper, hvor det skønnedes nødvendigt.

Det kan være vanskeligt at fastsætte en dato for starten af en permanent orlogsflåde især i ældre tid, fordi der var tale om en udvikling, som på et eller andet tidspunkt markerede sig tydeligt.

Den danske flåde valgte i 2010 at fejre tilkomsten af en permanent orlogsflåde i Danmark 500 år tidligere. Datoen den 10. august blev valgt, fordi den flådestyrke, der havde udviklet sig i det første årti af 1500-tallet, fik en øverstkommanderende den 10. august 1510.

Før 1520 var der ikke nogen selvstændig magt i Sverige, da den danske konge Christian II på dette tidspunkt hævdede retten over Sverige som unionskonge. Efter dette tidspunkt brød et oprør imidlertid i Sverige under Gustav Wasa, der skaffede sig en

allieret i de nordtyske Hansestæder. Her havde man på samme tid som i Danmark udviklet en permanent orlogsflåde. Gustav Wasa følte sig stærkt generet af ikke at kunne bestride det danske søherredømme i de svenske farvande og den øvrige Østersø.

Forhandlingerne med Hansforbundet blev, at Lübeck stillede en mindre orlogsflåde til rådighed for Gustav Wasa, eller rettere sagt solgte den til svenskerne på kredit, idet behovet for en flådemagt var akut.

Den 7. juni 1522 ankom et flåde på 10 lybske orlogsskibe derfor til Söderköping i det sydlige Sverige, der blev stillet til rådighed for Gustav Wasa. Sverige havde derved på en gang fået en permanent orlogsflåde. Sverige er dermed den ældste nation, der meget præcist kan angive en fødselsdato for sin orlogsflåde.

Den nyerhvervede flåde blev straks sat ind mod danskerne. Først senere på året ankom den til Stockholm, og indgik i den svenske krigsorganisation.

De præcise forhold omkring jubilæer kan nogle gange diskuteres, bl.a. ud fra hvilke præmisser, der opstilles, men det gode ved jubilæer er, at de kan anvendes til profilering og propaganda, og at de ofte afføder udgivelse af bøger og artikler og anden festivitas om jubilæets genstand. En yderligere gevinst er ofte, at nye forskningsresultater samles op eller fremkommer; resultater, som det måske ville vare tid inden der var lejlighed til at få dem publiceret.

I Danmark fik flåden i 2010 maximalt ud af profileringen med bl.a. en flådeparade i Københavns Havn. Samtidig blev der udgivet 3-4 bøger med relation til flåden og dens 500 årige historie.

Sverige har i år sat alle sejl til for at profilere det svenske søforsvar. Jubilæet har været fejret med en flådeparade, udstillinger, konferencer og udgivelsen af bøger. Bestræbelserne er blevet forstærket af, at flådejubilæet næsten faldt sammen med 250 året for det kongelige svenske sømilitære akademi, Kungl. Örlogsmannasällskapets stiftelse i 1771, som et af de ældste sømilitære selskaber i Europa. I den anledning er der også blevet udgivet bøger og antologier og særnumre af selskabets tidsskrift siden 1835 Tidsskrift i Sjöväsendet. Vores eget Søe-Lieutenant-Selskabet er som bekendt fra 1784, ligesom dette tidsskrift er udkommet siden 1827.

Når der er lagt betydelige kræfter i profileringen, skyldes det uden tvivl, at de maritime kredse bag Marinen og den svenske søfartsindustri for tiden ikke føler den store opbakning i den svenske befolkning, der efter disse kredses mening lider af en fremskreden "søblindhed", noget der jo også kendes andre steder fra. Sverige har en kolossal kyststrækning at forsvare, og en stor del af den svenske bruttonationalindkomst skyldes indtjeningen på havet. Ligesom det synes oplagt, at det samlede svenske forsvar begynder til søs.

Et udsnit af de væsentligste udgivelser i forbindelse med de to jubilæer ses her afbilledet, ligesom titlerne på de enkelte publikationer er gengivet hosstående. Generelt er der tale om pragtudgivelser, hvori der er investeret betydelige økonomiske, formidlingsmæssige og forskningsmæssige ressourcer. I forvejen var den svenske marines historie - især den ældre - meget velbeskrevet, men det er rart at have en opdateret udgave, der også tager de seneste år efter 1945 med. Denne periode er ikke så godt beskrevet som perioden før. Udgivelserne viser, at Sverige råder over en række dygtige historisk interesserede søofficerer og marinehistorisk vidende historikere.

Egentlige anmeldelser af de her nævnte værker kan naturligvis på grund af omfanget ikke gennemføres, men korte omtaler vil sikkert give appetit på mere. Når disse udgivelser præsenteres her for et dansk publikum, er det naturligvis, fordi den svenske marines 500 års historie også har vores interesse. Sveriges marine- og krigshistorie fordeler sig mellem krigene mod Danmark til den vestlige side og mod Rusland til den østlige side. I Sverige taler man om den omklamring, som landet følte gennem flere århundreder. Udover krigene mod Sverige har Danmark på tilsvarende vis haft engagementer mod England og Tyskland. Men under alle omstændigheder udgør krigene mellem Danmark og Sverige og rivaliseringen mellem dem op i 1800-tallet en tæt forbunden, fælles søkrigshistorie.

Hovedværket blandt publikationerne er utvivlsomt nr. 1. Værkets bd. 1 giver i ni kapitler en kronologisk meget detaljeret gennemgang af den svenske marines historie frem til 1900 med et væld af noter, facts og billeder i marginen. Teksten er også suppleret med en række værdifulde facta-bokse. Bogen udmærker sig ved at have ikke mindre end 37 personer fra Marinens personel som medarbejdere. Hovedredaktøren er også en søofficer. Redaktionen må have været omfattende og kompliceret, men synes overalt meget vellykket. Man har dog overladt til en civil historiker at være facts-kontrollant på hele værket, hvad der har været en god idé. Lidt søgt virker det måske at gøre omtalen af tre kvinder, der virkede i slutningen af 1700-tallet under Gustav III's krig, til et helt særligt kapitel om "Kvindelige søhelte". Bd. 2 strækker sig fra 1900 og op til i dag. Denne periode dækkes af syv kapitler. Bd. 1 er med sine mange facts en guldgrube, men for kendere af Sveriges marinehistorie er bd. 2 nok den mest interessante. Der gives en godt indtryk af den maritime magt, som Sverige var op igennem 1900-tallet med

betydelige flådestyrker under hævdelser af neutraliteten i de to verdenskrige. Overalt er illustrationerne vedkommende og interessante, ligesom værket er forsynet med omfattende registre og litteraturfortegnelser.

Publikation nr. 2 er interessant og udtryk for en vinkel, som der i svensk (og nordisk) søkrigshistorie har været gjort meget lidt ud af, nemlig den svenske flådes forskellige forbindelser med The Royal Navy. De to flåder har kun været i krig med hinanden 1810-12, men ellers har der været en række episoder, hvor de to flåder har haft forbindelse med hinanden. Forbindelsen har ikke været kontinuerlig, men en række enkeltbegivenheder omtales. Værket er blevet til ved et samarbejde mellem seks svenskere og syv kendte engelske og amerikanske historikere. Det hele er så oversat til svensk. Der er mange interessante nye oplysninger, bl.a. en liste over de svenskere, der var om bord på Nelsons flåde ved Trafalgar 1805. Denne publikation kunne måske inspirere til en tilsvarende bog om nye synsvinkler på dansk marinehistorie.

Publikation nr. 3 er en god og solid oversigt over den svenske marines historie. Den bør være det hurtige standardværk om denne flåde. Den er skrevet af Sveriges vel nok mest kompetente militærhistoriker Lars Ericson Wolke, der har været professor på det svenske Forsvars Højskole. Denne gang har han tillige allieret sig med en yngre historiker. Bogen er inddelt i 2 dele. I den første del gennemgås marinens historie kronologisk og oplysende, i den anden del gennemgås en række tværgående emne under overskriften ”den marina infrastruktur”. Afsnittet omhandler tilvejebringelsen af flådens skibe og personel, hvordan livet levedes om bord, og hvad man egentlig skal bruge en flåde til. Nogle ville foretrække, at disse emner behandlede eller sattes ind i den relevante kronologiske sammenhæng, men her fungerer det ganske godt. Bogen kan anbefales, hvis man hurtigt vil have en god oversigt over de 500 år, hvor Sverige har haft en orlogsflåde.

Det svenske Sjömilitäre Samfundet udgiver tidsskriftet Forum Navale, hvoraf der i anledning af jubilæet er udkommet et særnummer, der ikke kronologisk behandler marinens historie, men har taget enkelte interessante og relevante emner op. Af artikler her kan bemærkes en om den hollandske indflydelse på den svenske flåde 1631-54, samt Lars Ericson Wolkes betragtninger over hvad jubilæer egentlig er for noget, med relation til flådens 500 års fødselsdag.

Publikationerne 5 og 6 hører ikke direkte med til flådens 500 års jubilæum, men har stor interesse ved at beskrive det svenske sømilitære akademi og dets historie siden 1771, herunder omtalen af dets tidsskrift, bibliotek og samlinger. Arbejdet har siden starten af selskabet foregået i såkaldte videnskabsgrene inden for det sømilitære område. Der arbejdes med fire forskellige videnskabsgrene, og i fire kapitler får man en meget oplysende redegørelse for den sømilitære udvikling gennem flere århundreder. Når man læser denne publikation må man sande, at vi i Søe-Lieutenant-Selskabet kunne hente megen inspiration til vores virke gennem dette gamle men stadigt meget unge svenske selskab. Artiklerne i de numre af Tidsskrift i Sjöväsendet, som har været udgivet 2021 og 2022, supplerer på talrige område alle de her nævnte publikationer fra nr. 1-5.

Ved læsningen af de her nævnte værker og bøger, får man et ganske klart indtryk af, hvor parallelt den sømilitære udvikling i Norden har været, og at der i virkeligheden er

tale om en særlig nordisk navalisme, som forskningsmæssigt burde dyrkes noget mere.

Man kan, som denne anmelder, nok ikke undgå at være lidt misundelig på de sømilitære kredse i Sverige, der har været i stand til at mobilisere og realisere så mange ressourcer i formidlingen af den sømilitære tankegang, som det er sket i forbindelse med den svenske flådes 500 års jubilæum.

1. *Vår marin 500 år. bd.1 1522-1899, bd. 2: 1900-2022*, Redaktion Claes-Göran Dahl, 400 + 400 sider, ill. 2022. . Forum Navales Skriftserie nr. 76. Også i engelsk-udgave.
 2. *Ifred & örlog. Svensk och engelsk sjömakt under 500 år*. Redaktion: Gustaf von Hofsten, 295 s. ill. 2022. Forum Navales Skriftserie nr. 78.
 3. Lars Ericson Wolke & AnnaSara Hammar: *Sjömakt & sjöfolk. Den svenska flottan under 500 år*. 450 s. ill. 2022 Forum Navales Skriftserie nr. 82
 4. *Forum Navale* nr. 79. Sjöhistoiska Samfundets Tidskrift 2022 245 s.
 5. *Med förstand och styrka genom 250 år. Kungl. Örlogsmannasällskapet 1771-2021*. Sveriges Marine Akademi 365 s. ill., 2021
 6. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2021 årg. 184. Spec. nr. 6/2021.
-

The logo for JFD, consisting of the letters 'JFD' in a bold, white, sans-serif font inside a dark square with a white wave-like shape at the top.

Safe. Trusted. Proven.

JFD is a world leader in providing integrated undersea capability solutions for our operator clients including submarine rescue, specialist diving systems, chambers, military rebreathers and delivery vehicles.

We provide fast, safe, reliable and proven products and services to 80 nations and 33 navies.

A black and white photograph of a submarine on the surface of the water. The submarine is dark and has a conning tower visible.

UNITED KINGDOM | GERMANY | SOUTH AFRICA | CHINA | ITALY
AUSTRALIA | SINGAPORE | **SWEDEN** | USA

JFD - Rindö Västra
185 41 Vaxholm | Sweden
Tel: +46 8 5411 318 80

confidence under pressure

jfdglobal.com

Ledamoten
HUGUES EUDELINÉ

Captain (N) Hugues Eudeline, a former French naval officer, and Doctor of Military History, is a research associate at the Thomas More Institute and a corresponding member of the Royal Swedish Society of Naval Sciences. The French Académie de Marine has awarded him the General Maritime Strategy 2022 prize.

Taiwan-Ukraine: what parallels between China's and Russia's maritime strategies?

Article published online on 5 August 2022 on Le FigaroVox.fr.

<https://www.lefigaro.fr/vox/monde/taiwan-ukraine-quel-parallele-entre-les-strategies-maritimes-de-la-chine-et-de-la-russie-20220805> - Updated on 31st of August.

On 29th June 2022, NATO unveiled its new Strategic Concept. The event is significant because the document replaces one published in 2010, before the annexation of Crimea by Russia in 2014. It is especially important because, for the first time, it considers the Chinese threat and South Korea, Japan, Australia and New Zealand attended the summit as countries concerned about Beijing's designs in the Pacific.

This follows Vladimir Putin's statement on February 4, 2022, in Beijing that "the new relationship between China and Russia is superior to the political and military alliances of the Cold War era." As the agreement has not been disclosed, it is impossible to judge the real level of their rapprochement.

These two very different but complementary emerging great powers are located on either side of a north-south geostrategic axis that unites them, forming a colossal continental bloc. Both are permanent members of the UN Security Council and are also nuclear powers. Leaning against each other on their common land border, they face the same adversary, the United States of America, as well as their allies and partners in the Indo-Pacific and NATO, which tend to merge under the aegis of the former. Symmetrically on either side of this axis, Russia to the west and China to the east seeks to establish territorial and maritime buffer zones to avoid direct contact with their adversaries. Both also consider free access to the world ocean—which they do not currently have year-round—to be an existential imperative.

Under all regimes, Russia, which has few natural borders and whose topography is essentially composed of plains prone to invasion, has sought to create buffer states to protect itself from them. With the fall of the Iron Curtain in 1989 and the joining of most Eastern European countries to the Western bloc, it was then only separated from the Western bloc by Belarus and Ukraine in Central Europe, but no longer by the Baltic states, which are all members of NATO. In Scandinavia, Finland and Sweden still provided a semblance of separation, although their membership of the European Union suggested that they would move under the NATO umbrella at the slightest geopolitical uncertainty.

Despite all its efforts in history, Russia has never been able to gain—except briefly—free access to warm waters and thus to the world oceans, the trade route essential for its economic development. Most of its coastline is icebound for much of the year. Only the coasts of the Kola Peninsula and the Black Sea allow for navigation in all seasons. However, the Black Sea is a “false door” since, to leave it and have access to the Mediterranean, it is necessary to cross the Turkish straits (Dardanelles and Bosphorus), which, since 1936, have been governed by the Montreux Convention. This convention allows the Turkish government to close the straits to all military vessels, which it did on 28th February 2022, following the outbreak of the conflict between Russia and Ukraine.

Prior to this date, Russia had brought three landing ships from the Baltic Fleet into the Black Sea on 8th February and three from the Northern Fleet on 9th February, bringing the total amount of force projection assets to ten. One of them, the *Orsk*, was destroyed on 24th March 2022 in Berdiansk. With the loss of the main anti-air warfare ship, the cruiser *Moskva* on 14th April, and the impossibility of bringing other naval assets into the Black Sea, the Russians’ ability to conduct an amphibious operation in the Odessa region is severely compromised.

Poorly planned by the Russians, the attack on Ukraine has become bogged down in ground fighting where old but numerous armoured and artillery assets are confronted by modern weapons supplied by the West but in too small quantities.

Moreover, technologically advanced systems take a long time to manufacture and, due to the lack of large stocks because of their cost, NATO countries cannot provide Ukraine with large quantities of these systems, at the risk of not being able to protect themselves.

The early execution of a Western operation would probably have compensated for these shortcomings, but NATO’s involvement against the Russians could have led to China’s intervention. Moreover, U.S. strategists who foresee a Chinese attack on Taiwan within three years know that one should never engage in two major conflicts simultaneously. There are many historical examples: Napoleon made the mistake of simultaneously attacking Russia and British-backed Spain, and the United States was unwillingly drawn into wars in Europe and the Pacific simultaneously in 1941; it had to prioritize the former conflict before fully committing to the latter.

China’s symmetrical counterpart to the Black Sea is its maritime approaches, consisting of the China and Yellow Seas. These seas border its coasts and are separated from the Pacific Ocean by a chain of islands, none of which belong to China.

The maritime flows that supply its industry with raw materials and energy (oil, gas, and coal) cross the manufactured products that it produces in return. All are forced to transit through straits that China does not control.

In the event of conflict, the straits could be closed by its adversaries and form with the islands a real “iron collar,” the keys to which are the Strait of Malacca and Taiwan. As early as 2003, President Hu Jintao recognized the danger of a closure of the Straits of Malacca for China’s economy and, consequently, the threat to social stability that depends on it. He called this the “Malacca dilemma.”

His successor Xi Jinping has given himself the military means to solve the problem by filling in seven shoals and reefs of the Spratleys Islands, located almost halfway between Chinese territory (Hainan) and Singapore. Three of these artificial islands have runways that can be used by all types of Chinese combat aircraft capable of operating all around the South China Sea without air-to-air refueling. These islands are, however, “sitting ducks” that can be easily destroyed by long-range missiles.

The island of Taiwan, where the Nationalist government took refuge after Mao’s conquest of the mainland in 1949, is only sixty-five nautical miles (120 km) from Fujian Province. It is the main obstacle facing the People’s Republic in its immediate vicinity. Considered a rebel province supported by the United States, it also has the arrogance to show that a political system different from communism is possible and that it can succeed economically and socially. Strategically, Taiwan denies the PRC direct access to the Pacific, a vital space both for the deployment of its naval forces and for access to the world ocean, and in particular the Arctic Ocean, which global warming is gradually opening to maritime trade.

To support its political objectives, China has built up the largest maritime forces in the world (navy, coast guard and militia). However, because of the lack of any naval base in the Pacific capable of sustaining its formidable navy over the long term, it must limit its movements to a few excursions. All these maritime forces are forced to remain within China’s maritime approaches. In the event of an armed conflict, they could be constrained to remain there by the geostrategic “iron collar.” The straits would be sealed off mainly by minefields and land-based forces (including the U.S. Marine Littoral Regiments currently being formed) equipped with anti-ship missiles—which have been proven effective in the Black Sea. Finally, allied submarines would patrol the deep waters of the Pacific, preventing any attempt to leave.

Two immediate lessons can be drawn from the strategic symmetry between Ukraine and Taiwan, one concerns the control of maritime space, the other time management.

First, the importance of strategic space. Naval forces based within seas that can be closed and become real iron collars need to have full use of logistical support bases on either side of the straits that can be closed. This is now the case for Russia. During the Cold War, it maintained an “Eskadra” in the Mediterranean from the Northern Fleet. Deployed for six months without a local logistical facility to support the units and without being able to make port visits, they were often in deplorable operational conditions. Based on this feedback, Russia established the Tartus naval base and the Hmeimim air base in Syria in 2017 with a 49-year lease followed by an automatic 25-year extension.

China is not at this stage of readiness. Only naval bases located outside its maritime approaches, in this case in the Pacific, would allow it to obtain the full use of its naval power. Beyond the foreign policy aspects, it is this strategic necessity that explains China's influence operations of all kinds in the Pacific islands, including in the French overseas collectives.

Time is always of the essence in the early stages of a conflict, and it is rarely possible to choose when it is most suitable to intervene. China's military and political goals are first to complete the modernization of the military in 2035 and to realize the Chinese dream in 2049. However, there are many things beyond the control of its leaders that may cause China to intervene before it is fully prepared. At the Shangri-La Dialogue, which brought together the military ministers of the Indo-Pacific countries in June 2022, General Wei Fenghe, representing China, lost his temper with unceremonious violence and threatened: "If anyone tries to separate Taiwan from China, the Chinese army will not hesitate to start a war, whatever the cost." The time would thus be counted for Taiwan as much at the diplomatic level as at the strategic, logistical, and operational level.

The establishment of alliance treaties is a long-term process. The Taiwan Relations Act, a 1979 U.S. law, does not guarantee U.S. military intervention on Taiwan's behalf if it is attacked by China, but stipulates that "the United States will make available to Taiwan such defence assets and services as are necessary to enable it to maintain an adequate self-defence capability". This has allowed the island to purchase technologically advanced weapons for a long time and to stockpile them in sufficient numbers. This is a very important advantage over what is happening in Ukraine, which must order weapon systems while waging war. Taiwan has also developed an arms industry tailored to its specific needs, especially to prevent Chinese forces from crossing the straits and to prepare for a war of the weak against the strong. To this end, it organizes resistance in depth and promotes the concept of all-out defence. Long-range missiles capable of reaching the Spratleys could render the runways unusable. As for the straits separating the islands of the first chain, they could be closed by dropping simple and low-cost bottom mines like those that blocked the port of Haiphong in 1972.

Both China and Russia lack strategic space. Their access to the World Ocean is constrained. Russia, unable to reach warm waters, will see them coming to its shores due to global warming, which will open it up. China, for its part, is delighted to see the opening of the Arctic Maritime Silk Road to Europe, which is a third shorter than the one that passes through the Malacca Straits.

Will the alliance of circumstances concluded between the two powers resist the divergence of interests in the Arctic? Will China, with ten times the population of Russia, give in to the lure of the virgin lands of Siberia? The PRC has no reason to favour one of the perpetrators of what it calls 'the century of humiliation.'

Mariningenjör/Kapten
NILS SJÖHOLM

Nils Sjöholm är kapten och mariningenjör med utbildning från Lunds Tekniska Högskola.

Marinen värderad på ett lätt och korrekt sätt går det?

Abstract: How can a navy be evaluated, especially if it is viewed as just one of many budget regulators? The article considers some performance indicators and how these could be used internally and externally by the naval organization to argue for the importance of a strong and balanced navy. With the knowledge that one person will not be able to create a good performance indicator it should be done in collaboration so that the knowledge of what should be done can trickle down within the naval structure.

Det hörs ofta att marinen inte är en vinstdrivande organisation. Jag skulle vilja hävda motsatsen med stöd av Gustav II Adolfs citat att ” Näst Gud vilar rikets välfärd på dess flotta”, marinen är indirekt drivande för sin egen vinst via den egna existensen där vinsten kanske snarare återspeglas på marinens storlek och dess förmågebredd.

Därför skulle andra typer av nyckeltal än enbart Q-värden (kvalitetsvärden), budget och resultatstyrning behövas. Detta för att sätta lämpliga verktyg i handen till de som deltar i marinens verksamhet och dess planering. För att i förlängningen underlätta utvärderingen och utvecklingen samt en bredare förståelse för marinens verksamhet och betydelse i samhället.

Idag styrs Försvarsmakten utifrån befolkningens behov av säkerhet via de folkvalda politikerna genom regleringsbrev och analyser av säkerhetsbehov. Många liknar Försvarsmakten med en hemförsäkring som aldrig skall behöva användas förhoppningsvis. Det stämmer, men till skillnad från den ordinarie hemförsäkringen är även denna en inkubator för välfärd och framgång. Därför kan vi inte enbart mäta hemförsäkringen i termer av kostnader och eventuella ersättningar vid kriser och krig utan vi behöver även analysera försäkringen utifrån de värden som genereras även i fredstid. Jag skulle vilja påstå att Q-värdet är ett bra verktyg för att identifiera hur bra ett försäkringspaket är och budgetunderlaget är verktyget för att analysera vad försäkringspaketet får kosta.

Styrningen av Försvarsmakten sker genom resultatstyrning förenklat via regleringsbrevet som sätter upp målen för verksamhetsåret och måluppfyllnaden redovisas genom årsredovisningen¹. Generellt är det svårt att följa måluppfyllnadsgraden från försvarspolitisk inriktning till genomförande men det gäller även på den lägre förbandsnivån. Skulle måluppfyllningsgraden lättare kunna utvärderas genom andra typer av nyckeltal som lättare kan evalueras?

Att konstruera ett nyckeltal som lämpar sig för att evaluera marinen är svårt. Vi kan filosofiskt testa nyckeltal som BNP/fartyg alternativt BNP/sjödygn. Sjöofficerare inser att de flesta stora imperier har haft stora flottor där någon typ av korrelation mellan antal fartyg och imperiets ekonomi har förelegat. Vilket kan vara så enkelt som att sjöförbindelserna förblir säkra och förutsägbara med en stor flotta som gynnar logistiska förbindelser som i sin tur gynnar den inhemska industrin. Utifrån nyckeltalet BNP/fartyg skulle en kreativ tänkare som vill öka nyckeltalet kunna konstruera en liten flotta som ger upphov till ett stort nyckeltal även om BNP för nationen sjunker. Eller förhållandet BNP/sjödygn skulle kunna leda till fler fartyg som i sin tur ger fler sjödygn då de opereras för att skapa ett lågt nyckeltal om det är fördelaktigt. Däremot finns det ingen beskrivning vad som produceras under dessa sjödygn. Rimligen är det en skillnad att göra dessa sjödygn med harpsundsekan eller med kvalificerade stridsfartyg.

Det inses från ovan att alla typer av nyckeltal är någon typ av förenkling av verkligheten som analyseras. Varför resultaten också bör analyseras med en ansats som "Djävulens advokat"² och se vilka svagheter som nyckeltalet är behäftade med vid den specifika tidpunkten.

En kvot för att mäta effektiviteten av marinens bidrag till Sverige skulle kunna konstrueras på ett enkelt sätt enligt nedan.

$$\text{Marinens effektivitetskvot} = \frac{\text{Marinens totala effekt i krig som fred}}{\text{Marinens totala kostnader}}$$

Ekvationen är simpel och lätt att skapa sig en mental bild av. Det svåra är att evaluera täljaren och att skapa en uppfattning om av vad marinens effekt är och skulle kunna vara från fred till krig.

Ett annat sätt vore att göra någon typ av linjärprogramering med en målfunktion³ liknande

$$z = \sum_{j=1}^n a_j x_j e_j$$

a-Vikt som statsmakten fäster vid huvuduppgiften

e-Betyg på hur respektive huvuduppgift löses

x-Förmågan i huvuduppgiften

1. Thunander Holmstedt, H ed., (2021). *Handbok Ekonomi (HEK 21)*. Stockholm: Försvarsmakten: Vidar: FM2020-4088, s 23-25

2. Norlund,P.,Lusua, J. och Wiklund, M. (2010) *Skott mot rörligt mål, Nyckeltal för styrning av försvar i förändring*. Stockholm: FOI. s 8.

som skall maximeras, utan att gå djupare in på randvillkor och begränsningar med denna modell.

Men ingen av dessa modeller beskriver hur marinen skall utvärderas förutom på en väldigt hög abstraktionsnivå. Hur skall nyckeltal för en verksamhet som sker i den offentliga sfären konstrueras då de inte lika tydligt har samma korrelation mellan in-täkter och kostnader som i den privata sektorn?

En första ansats borde vara att använda SMART-kriterier⁴ för att konstruera det mål som är mätbara, där SMART står för Specifikt, Mätbart, Accepterat, Realistiskt och Tidsatt. Men tillvägagångssättet för det väldefinierade målet är snarare M-A/R-S-T⁵. Detta då nyckeltal som är tydligt definierade generellt är lättare att styra och följa upp verksamhet med än abstrakta måttal som saknar en tydlig koppling.

För att förenkla bör inre och yttre effektivitet⁶ tillföras resonemanget för att kunna analysera marinen på rätt nivå. Inre effekt kan beskrivas som att ”göra saker rätt”, vilket kan ses som den taktiska och operationella nivån. Medan den yttre effekten är att ”göra rätt saker” vilket kan ses som den strategiska nivån i kontexten av en marin.

För marinen kan man tänka sig att den inre effektiviteten (*göra saker rätt*) är vad förbanden ansvarar för. Medans den yttre effektiviteten (*göra rätt saker*) är marinstabens ansvar, vilket blir en liknande uppdelning som kan synas i flera företag. Det svåra är att identifiera ett nyckeltal som är heltäckande och som mäter hela förädlingsprocessen på ett lämpligt sätt.

Vad skulle marinen kunna mäta för att evaluera effektiviteten på vapengrenen samt ge en bättre folklig förankring för behovet av de marina stridskrafterna och hur skall det göras? Med utgångspunkt från prop. 2020/21:30 kan några grundparametrar identifieras så som de generella ”design to cost”, operativ förmåga, uthållighet, balans mellan stöd- och verkansförband, tillgänglighet, operationsriktningar, skydd av förbindelser, samlat⁷ och upprätthållande av försörjningen.

Dessa parametrar bör kunna utgöra grunden då de är specifika, accepterade och mätbara för att utforma ett nyckeltal som kan utnyttjas för att värdera effektiviteten på marinen.

Utifrån parametrarna som identifierades i prop 2020/21:31, kan exempelvis kvoten stödförband/verkansförband skapas där målfunktionen exempelvis skulle kunna ligga mellan 0,2-0,5. Men detta samband kommer inte att ge någon större förklaring på hur bra stödförbandet är på att faktiskt leverera stöd till verkansförbanden, varför ett nyckeltal utformat på detta vis skall tas med skepsis.

Det övriga samhället utanför totalförsvaret värderar effektivitet och nytta i ekonomiska termer. Därför bör kanske också nyckeltalet knytas till ekonomiska termer som t ex budgeten för marinen eller BNP på ett eller annat sätt för det övergripande

3. Asplund, P. Nordlund, P. Wiklund, M. (2009) *Nyckeltal i försvarsstyrning, uppföljning av viktiga förändringar för att skapa morgondagens försvar*. Stockholm: FOI sid 19

4. Ibid. s 14-15

5. Ibid. s 14

6. Ibid. s 25

7. Definition av Samlat enligt prop 2020/21:30 avses försvarsmaktsgemensamma operationer, med stöd av det civila samhället.

nyckeltalet. Därför skulle ett nyckeltal som mäter marinens andel av säkra transporter kunna se ut enligt följande;

$$Kvot_1 = \frac{Export\ Mkr + Import\ Mkr}{Marin\ Mkr}$$

vilket beskriver den värdeskapande mekanism som marinen bidrar till Sverige BNP med. Kvoten beskriver inte hur väl marinen skyddar transporterna i en gråzon eller krig samt genomförandet av väpnad strid varför en sådan del behöver tillföras.

För att evaluera hur väl en marin som aldrig har varit i krig skulle fungera i krig borde någon typ av komplexitetsmått inrymmas i nyckeltalet. Därför borde det finnas en korrelation av att kunna lösa komplexa uppgifter och kunna hantera krigets friktioner. Därför borde parametrar som operationsriktningar, komplexitet på operationer, tillgänglighet, uthållighet och antal dimensioner kunna nyttjas för att evaluera någon typ av stridsduglighet på ett enkelt sätt. Ett exempel vore att konstruera någon typ av kvot enligt följande;

$$Stridsförmåga = \frac{Dimensioner * komplexitet * operationsriktningar * tillgänglighet * uthållighet}{mobiliseringshastighet}$$

Här utnyttjas mobiliseringshastighet som nämnare för att straffa förmågan då en lång mobilisering har en negativ inverkan på förmågan att kunna svara på en storskalig attack.

Multiplicerar vi ihop stridsförmågan med kvot₁ erhålls en parameter som tar i beaktande både kostnaden för marinen samt det värde som marinen medverkar till att generera och stridsförmågan i ett och samma nyckeltal enligt formeln nedan.

$$Effektivitet = Kvot_1 * stridsförmåga$$

Ekvationen ovan är en ansats till ett effektivitetsmått på marinen men med många uppenbara brister som dock skulle gå att omhänderta med ökad komplexitet men frågan är om precisionen hade ökat i vad som skall mätas. Kan denna ekvation öka förståelsen och betydelsen för marinen, vilket borde vara huvudsyftet med ekvationen och dess nyckeltal?

Avslutningsvis

Denna artikel har ingen avsikt att ge ett svar på hur nyckeltalet skall konstrueras eller beskriva hur den marina verksamheten skall bedrivas. Däremot att så ett frö till en fortsatt debatt i ämnet hur marinen på ett effektivare sätt skall argumentera för behovet av en marin och dess nytta genom lämpliga nyckeltal som kan förmedlas till den icke insatta. Dessutom bör ett bra nyckeltal kunna stödja tankeverksamheten vid utformningen av framtidens marin.

WHEN EVERY SECOND COUNTS

BOFORS 40 MK4 NAVAL GUN SYSTEMS

When your survival hangs on a matter of seconds, you need agile weapon systems that enable a lightning-quick response. The Bofors 40 Mk4 naval gun system is designed to meet that demand. It has the capability to rapidly switch between optimised ammunition types, including programmable 3P all-target ammo. This combines with straightforward, cost-effective integration, delivering affordable flexibility — and outstanding survivability.

www.baesystems.com

BAE SYSTEMS
INSPIRED WORK

Ledamoten MICHAEL ELLIS

Michael Ellis served in the Royal Navy for 32 years in every type of surface ship; appointments included the battleship HMS Vanguard and command of the minesweeper HMS Lullington. He specialised in Communications, serving as Fleet Communications Officer and in the Chair of Electronic Warfare at the US Naval War College. His last post was as Naval Attaché, Stockholm. Following fifteen years in the IT industry, he became a part-time translator of Swedish and Norwegian. Recently he has contributed to the book "I fred och örlog" and is now translating and co-editing it for its English edition.

From the Crimean War to the Russian Revolution and its Aftermath

Background: The period from the end of the Crimean War to the beginning of World War I saw six decades of peace and relative harmony in the Baltic, with Sweden remaining determinedly neutral in its political stance while undergoing a time of some internal turmoil with rapid industrial, political and social development. An 1897 exhibition ("Konst-och Industriutställningen") in Stockholm demonstrated convincing proof of the progress the country had made in every field.

Ship design

This was a period when warship design was transformed as fleets moved from sail to steam, much of it under the influence of two Swedish born designers.

John (Johan) Ericsson was born in 1803 and proved a natural engineer. After a brief spell as an army engineer he moved to England in 1826 to work on the design of railway engines. Ever imaginative, he began improving ship design with twin screw-propellers moving in opposite directions, rather than the favoured single screw propeller. The British Admiralty saw no use for this but following an invitation to the United States from Robert Stockton, Ericsson emigrated to New York in 1839 where the two built a 700-ton sloop, USS *Princeton*, commissioned in 1843. The ship was arguably the most advanced warship of her time. In addition to twin screws, she mounted a 12-inch muzzle-loading gun on a revolving pedestal also designed by Ericsson. After a falling out with Stockton he formed a new partnership with Cornelius H. DeLamater to build the first ironclad with a rotating gun turret, USS *Monitor*, famous for her role in the Battle of Hampton Roads during the American Civil War.

The late 19th/early 20th century modernisation of the Swedish Navy was exemplified by the coast defence ship HSwMS Sverige, 1915-1953. 7,600 tons. 4 x 11", 8 x 6", 2 x 18" torpedoes. The government suspended funding after keel laying, but she was paid for by voluntary public subscription. Paraphrase painting by Christer Hägg after a British original.

He continued to work on technology all his life, most notably on engine design, but also on weaponry such as the torpedo. His final wish was to be buried in Sweden and his remains were carried there in the cruiser USS *Baltimore* after a huge public ceremony in New York.

But perhaps even more important was the work of Thorsten Nordenfelt (1842-1920) who migrated to England in 1867. He began to import Swedish steel for British rails in 1887. This quickly expanded into the military field when he founded the Nordenfelt Guns and Ammunition Company to develop a machine-gun designed by another Swede, Helge Palmcrantz, known as the Nordenfelt gun. The company also designed a range of anti-torpedoboat guns in calibres from 37 to 57 mm, which were produced in England, Sweden and Spain.

Nordenfelt funded a series of steam-powered submarines designed by the British inventor George Garrett. The first was the *Nordenfelt I*, a 56-tonne, 19.5-metre long vessel with a range of 240 kilometres and armed with a single torpedo and a 25.4 mm machine gun. Manufactured by Bolinders in Stockholm in 1884–1885, it operated on the surface using a 100 HP steam engine with a maximum speed of 9 knots, then shut down its engine to dive. The submarine was purchased by the Greek Government in 1886 but was never used and scrapped in 1901.

Nordenfelt then built *Nordenfelt II (Abdül Hamid)* in 1886 and *Nordenfelt III (Abdül Mecid)* in 1887, 30-metre long submarines with twin torpedo tubes, for the Ottoman Navy. *Abdül Hamid* became the first submarine in history to fire a torpedo while submerged. Nordenfelt's efforts culminated in 1887 with the *Nordenfelt IV* which had twin motors and twin torpedoes. It was due to be sold to the Russians but ran aground and was scrapped.

Ottoman Navy submarine Abdul Hamid, designed by Thorsten Nordenfält.

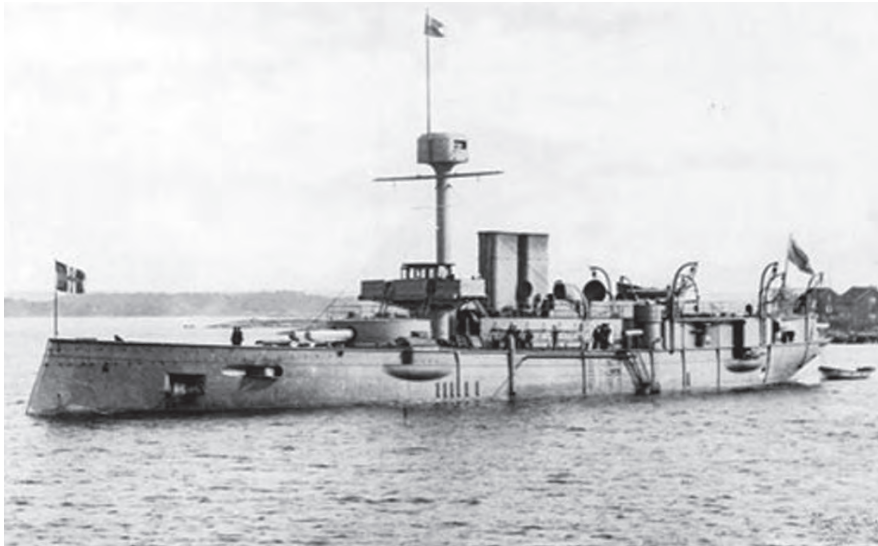
The Evolution of the Nineteenth Century Steam Navy

In the first half of the 19th century Sweden maintained a navy of both power and quality. Then came the huge challenge all countries faced as navies rapidly moved from sail to steam. From 1860 Sweden procured some small ironclads and gunboats, but these offered much less presence and power than the old fleet. By 1878 the Swedish naval service

was divided into two branches, the Fleet and the Coast Artillery. The Fleet consisted of just under forty vessels, armed with about 325 guns. Two dozen were propeller driven ships. The largest was *Stockholm*, 2,850 tons with 66 guns, while a frigate, *Vanadis*, 2,130 tons had 16 guns. There were four corvettes, each of about 1,500 tons, with four to six guns. In addition there were 18 gunboats, carrying a total of twenty-six guns. But the fleet also still possessed 23 sailing-vessels, carrying in total 129 guns.

The Coast Artillery was considered the most important arm of defence and encompassed 120 vessels of all kinds. This included several armoured vessels, but also, small turreted boats to designs of John Ericsson, and provided with machinery to be worked by hand, independently of steam; there were also 44 sloop-rigged galleys, six mortar-launches, and 53 yawls.

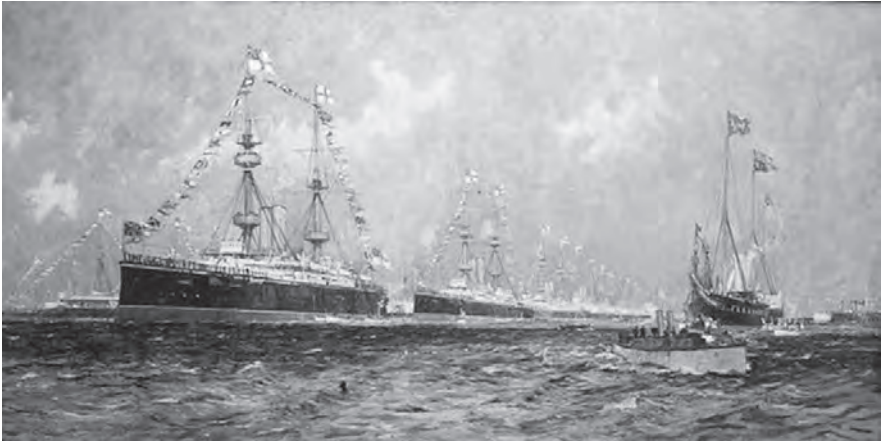
The acquisition of a new type of ironclad of greater dimensions and seaworthiness, greater speed, and more powerful armament was approved in 1882 and for the rest of the century the navy was slowly but steadily modernised to the best standards.

Coastal Defence Ship HSwMS Göta launched 1889, decommissioned 1923. From then to 1938 she served as a depot ship for F2, the Swedish Air Force Roslagen Squadron.

The 1897 Spithead Review

The Spithead Review of 1897 was reported as one of the greatest ever historical naval spectacles with the largest number of warships ever gathered at anchor together. In two seven mile long lines off Portsmouth there were 170 Royal Navy ships including 50 battleships. Nearly all were less than 10 years old. The crews manned the side, dressed

Charles Dixon (artist) "In Honour of Our Queen" held by the Royal Collection. HSwMS Göta to the front right in the painting.

in spotless white uniforms in this stunning display of British power. And this was a global event attended by representatives of all the major world fleets including HSwMS *Göta* wearing the flag of Rear Admiral Hans Henrik Koch.

1914-1918 Sweden in the First World War

As the 20th century began and while Sweden retained its policy of neutrality, the sympathies of the Swedish monarch and military were believed to lie with the Germans due to cultural links and a shared fear of Imperial Russia. At the same time, a number of Sweden's social-democratic politicians looked favourably on Germany thanks to their positive view of Germany's social security system, and its industrial and scientific achievements.

As tensions slowly mounted in Europe, Sweden began to plan how to deal with any military action by its neighbours. The main threat was seen to come from Russia. Russia's motives were seen as its traditional imperialism, and a wish to secure access to the Atlantic. However, once war broke out and Russia became increasingly occupied the Swedish General Staff appreciated that aggression from the east was not immediately likely.

Before war broke out a second perceived threat was that of a German invasion in southern Sweden to block the approaches to the Baltic against British ships, but it was soon judged that the growth of the German navy made this move by the British unlikely. However, planning continued for "Case Germany", against the Germans wishing to seize the Baltic approaches in any event. "Case England" was also prepared, on an expectation that Britain might counter a German invasion of southern Sweden by landing troops on the Swedish west coast. As disagreements with Britain over neutrality regulations mounted during the course of the war, the Swedish General Staff started to plan for a fourth scenario in 1916, "Case Russia-England-Norway" based on the

assumption that Russia and Britain would jointly try to seize parts of northern Sweden to open a direct link between the two countries. Norway was expected to support such an undertaking.

Mobilisation and Military Preparedness in 1914

On the outbreak of the war, the Swedish navy and the garrisons of several fortresses were mobilised, as were reservists in the coastal areas and along the border with Finland. The annual call-up of reservists for refresher training was also made some weeks earlier than had been scheduled. Previous German statements had led Sweden to fear an ultimatum demanding that Sweden join the Central Powers. Therefore, on 3 August Sweden confirmed its position of neutrality, swiftly followed on 8 August by a joint Swedish-Norwegian declaration of neutrality. When it became clear that the war would not spread to Scandinavia and there were no visible threats against Swedish territorial integrity, military preparedness was relaxed towards the end of September.

Expansion of the Armed Forces

The 1914 Defence Bill planned to expand the Swedish army from six to twelve infantry divisions although in reality, there was never enough equipment to supply the more than 200,000 conscripts required.

The main burden of protecting Swedish territorial integrity then fell on the navy and consisted of escorting merchant ships through Swedish coastal waters and defusing drifting mines. Russian submarines, and British submarines operating from bases in Russia, regularly attacked German cargo traffic in the Baltic, including Swedish ships carrying iron ore to Germany. By the end of the war, the Swedish navy had escorted some 3,640 cargo ships along the Swedish coast. In addition, naval personnel had defused more than 2,800 mines, and this dangerous task caused most of the 30 deaths suffered by the Swedish navy during the war. Naval patrols also defended Swedish territorial waters against foreign warships, the most famous incident taking place in July after the Battle of Gotland on 2 July 1915, when a group of Russian armoured cruisers surprised the German *Albatross* and *Augsburg* after they had laid a minefield off the Åland Islands. *Albatross* was badly damaged in the battle and forced to beach on the island of Gotland. The ship was refloated by the Swedes and interned for the remainder of the war, with her crew.

From 1912 onwards, both the navy and the army commissioned reconnaissance aircraft units. Many of the aircraft were obtained as a result of private fundraising, and some manufactured in Sweden. But by 1918, there were no more than a few dozen aircraft with little practical experience.

The Royal Navy and the Baltic Project

In November 1914 Lord “Jacky” Fisher was re-appointed as First Sea Lord. A revolutionary figure throughout his career, he had transformed the Royal Navy with new technologies ranging from torpedoes to big gun battleships. He was also a far-sighted strategic planner much influenced by Sir Julian Corbett, who argued strongly for the principles of sea control, focus on the enemy, and manoeuvre for tactical advantage

The RSwN's first aircraft, a Bleriot, takes off from the ice in 1912. Funded by the brewer O-E Neumüller, it was known as the 'Brewer's Cart' [Svensk Flyghistorisk Förening].

rather than grand fleet battles. Their view was that to defeat Germany the strategy should be to choke her economically rather than by large scale continental land battles. For this, the Baltic was the key area. It was relatively straightforward to close the North Sea trade routes to Germany, but the Baltic, which was a major source of Germany's imports was a much harder proposition. The German economy was heavily dependent on its trade with Sweden. Staples such as iron, steel, copper, food and even horses were all acquired there. Such a strategy could not be undertaken by Britain's Russian allies whose Baltic Fleet had been virtually annihilated by the Japanese at the Battle of Tsushima in 1904.

HMS Courageous, commissioned 1916. 4 x15", 32 knots, was designed for the Baltic Project.

Fisher and Corbett designed what was known as the Baltic Project. It aimed to win a speedy victory over Germany by landing a military force on the North German coast, less than 100 miles from Berlin. This would require submarines and minelayers to protect the invasion fleet and well-armed shallow draft major warships to provide gunfire support. To this end three new, fast, shallow draft *Courageous* class battle-cruisers were completed by 1916. But the Baltic Project had a fatal flaw – it was not supported by Winston Churchill, then First Lord of the Admiralty, who preferred the use of continental land armies as the way to win the war. Fisher resigned in 1915, bitterly opposed to Churchill's plans for the Gallipoli Campaign, the failure of which in turn led to Churchill's removal as First Lord of the Admiralty, but the Baltic Project was dead.

British strategy then focussed on the imposition of a blockade against the Central Powers with the main strength of the Royal Navy concentrated in the Grand Fleet under Jellicoe. There were regular skirmishes with German squadrons in the North Sea culminating in the Battle of Jutland on 31 May/1 June 1916 (German: *Skagerrakschlacht*). With the German High Seas Fleet now effectively confined to harbour, German attention turned to its U-boat arm and a trade war in the North Atlantic.

The Wartime iron-ore trade

Iron-ore was an absolute necessity for growing industrial powers and Sweden's huge iron-ore fields became a major business with ore shipped overseas in vast quantities.

Iron mining in Sweden was not affected by the war and annual production was maintained at 6–7 million tons throughout 1914-18. But the destination of Sweden's exports of iron-ore did change. The iron-ore fields of Gällivare, produced an average of 1.2 million tons of iron-ore before the war, most of which was exported from the port of Luleå on the Baltic. Export to the Allied countries was now near impossible and instead all production went to Germany, where in 1915 alone, demand for high-grade Swedish iron ore totalled 4 million tons.

In contrast, the iron-ore fields of Kiruna, whose output was exported through the Norwegian Atlantic port of Narvik, became overwhelmingly dominated by exports to the Allies, with only 5 % of exports now going to Germany

Royal Navy Submarine Operations in the Baltic 1914-18

At the outset of war in 1914 the Baltic was effectively closed to the Royal Navy, but a few submarines were able secretly to enter the Baltic and co-operate with the small Russian fleet based at Kronstadt. They faced a German fleet equipped with modern dreadnought battleships and battle-cruisers which could move swiftly and easily between Baltic and the North Sea using the Kiel Canal and which completely outgunned Russian forces.

In mid-October 1914 two British E Class submarines entered the Baltic by night where they made for the Russian port of Libau (now Liepaja) then at the end of October moved to Lapvik in the Gulf of Finland where, somewhat to his surprise they came under the orders of the Russian Admiral Nikolai von Essen. During the winter of 1914-15 the two operated against German forces but without success. Then in late April 1915, *E 9* (commanded by Lieutenant Commander Max Horton, who became C-in-C

HMSubmarines E1 and E9 entered the Baltic in October 1914. By 1918 the flotilla was expanded to ten boats and operated successfully against German naval and merchant shipping from Russian bases.

Western Approaches in WW II) attacked a German convoy escorted by destroyers and sank a transport. On 4 June she sank a collier and a destroyer. Further success came after the Battle of Gotland on 2 July when *E 9* torpedoed and damaged the armoured cruiser *Prinz Adalbert*. Then at the end of July *E 1* sank the minesweeper *Aachen* near Gotland.

In October 1915 the British submarines attacked and sank several German cargo ships. This led to a diplomatic incident when a German warship opened fire on the Swedish submarine *Hvalen* killing a crew member. According to the captain of the *Hvalen*, the submarine was flying the Swedish ensign at the time and sailing in Swedish home waters. Compensation was later paid to the widow of the crew-member and an apology was issued.

In the wake of these sinkings, Germany applied renewed pressure on Sweden to mine The Sound, and itself laid mines within the four-mile-limit for territorial waters claimed by Sweden, but outside the three-mile-limit actively enforced by Sweden. Another concern was that British and French merchant ships, which had been stranded in the Baltic when war began, were being brought back to the UK and France via the Kogrund Channel (*Kogundsrännan*) which runs through The Sound, which caused the Swedes to fear that there might be an unwelcome German response.

In August 1915, units of the German High Seas Fleet commanded by Vice-Admiral von Hipper entered the Baltic in support of German troops advancing on Russia through Courland, aiming to destroy the small Russian fleet in the Gulf of Riga, including the pre-dreadnought *Slava*, and to capture the port of Riga itself.

On 8 August a German squadron consisting of two battlecruisers, two dreadnoughts and two pre-dreadnoughts and a full escort of minor warships, attempted to break through the extensive minefields that protected the entrance to the Gulf. The Battle of the Gulf of Riga began when the two German pre-dreadnoughts engaged the *Slava* in order to allow the minesweepers to clear safe channels. In a successful but costly battle they did manage to damage the *Slava* and over the next few days successfully cleared the minefields, which then made it possible for the Germans to enter the Gulf and attack Russian shore installations.

The German battlecruisers remained deployed in support of the army assault on Riga but were very conscious of British submarines operating in the area. On 19 August *E 1* hit the *Moltke* killing eight of her crew and forcing her to return to Hamburg for repairs. Next day the German fleet withdrew and as Sir Julian Corbett's British Official History states:

"it is not...impossible that the presence of our submarines in the Baltic was as disconcerting to the Germans as the arrival of theirs at the Dardanelles had been to us."

Following this success the Admiralty then expanded the Baltic submarine flotilla and three more submarines had arrived safely at Reval (now Tallinn) by 15 September and immediately began operations. In October, ten German merchant ships, mostly ore-carriers, were sunk by *E 8*, *E 9* and *E 19*. On 12 October the Swedish merchant ship *Nike*, carrying iron ore, was captured by *E 19* and sent to Reval, with a prize crew. Normally she would have been condemned as a prize, but to avoid causing offence was returned to the Swedes by the Russians.

There was also yet more success against German warships. While on patrol outside Libau on 23 October *E 8* sighted and sank *Prinz Adalbert*. Then on 7 November *E 19* sighted and sank the light cruiser *Undine* off Rügen. But by mid-November patrols were stopped as winter weather made further operations impossible. The British Official History was later able to claim that 'after *E 9*'s success the control of the Baltic seemed to have passed for a time out of German Hands.' *E 18* which had arrived at Reval on 18 June 1915 conducted four patrols, before being lost in June 1916, presumably to a mine in the eastern Baltic.

In 1916 the six E class submarines were joined by four of the much smaller C class submarines which were towed from Britain via North Cape to Archangelsk in the White Sea, then transported on barges through canals, reaching St Petersburg in September 1916, before proceeding via Kronstadt to be based at Reval, but they were unable to operate until the spring of 1917. All of the submarines suffered the sad fate of being blown up in 1918 at Helsingfors (now Helsinki) to avoid capture by German forces.

The Mining of The Sound

Throughout the war Germany applied pressure on Sweden and Denmark to close the Baltic straits to Allied warships. Whilst Denmark gave in and mined the Danish straits at the outbreak of the war, Sweden resisted demands that its side of The Sound should be mined and remained stubbornly neutral.

Germany soon changed tack and withdrew its demand in return for a promise that Sweden's lighthouses in The Sound would be switched off and buoys marking the route

through the channel would be removed if the Royal Navy was sighted approaching The Sound.

Sweden eventually announced on 28 July 1916 that it would mine the Kogrund Channel, closing it to all but Swedish ships which would be led through the minefields by pilots.

The mining of the channel drew criticism from the Allied powers, causing them to describe Sweden as “neutral with reservations.” However the Swedes responded to this by stating that this channel had never been an international strait only having been dredged to allow for the transit of Swedish domestic goods and passengers, and which had only gained international significance thanks to the actions of other powers. As a result the mining of the channel was a purely domestic matter.

Aftermath of the Battle of Jutland

A sad consequence of the Battle of Jutland was that the bodies of British and German sailors were washed ashore in Sweden. The Swedish authorities took great care to have them formally buried on the uninhabited island of Stensholmen. After the war the Imperial War Graves Commission reinterred the British bodies with those from other battles in the larger Kviberg Cemetery outside Gothenburg.

The Royal Navy in the Baltic 1918-20

The internment of the German High Seas Fleet at Scapa Flow following the armistice in November 1918 meant that the Allied navies now had unfettered access to the Baltic and Allied ships – the Royal Navy being much the largest player – were deployed there to keep pressure on Germany during the post-armistice negotiations leading to the Treaty of Versailles. The political situation in the Baltic after the Armistice in 1918 was highly complex. The Allies were continuing their ‘Intervention’ against the Bolsheviks following the Russian Revolution and this included a commitment to independence for the eastern Baltic states. The blockade against Germany continued as a major sanction in the negotiations to secure the Peace Treaty, but its execution was weakened by an early perception that the undefeated German Army in the region was required to oppose the Bolsheviks. And the whole picture was further complicated by the presence of a number of factions and militias. An example is that in Latvia in April 1919 there were the Independence White Latvians, the Bolshevik Red Latvians, and a pro-German puppet government supported by the German Army and the so-called Baltic Barons.

A powerful Royal Navy squadron of five C class cruisers, nine V&W class destroyers and two seaplane carriers was dispatched, initially under the command of Rear Admiral Alexander-Sinclair, but replaced in January 1919 by Rear-Admiral Walter Cowan, using Reval as its base.

On 26 December 1918 the cruisers HMS *Caradoc* and *Calypso* and four destroyers supporting Estonian troops off Reval fired on two Bolshevik destroyers, *Avtroil* and *Spartak*, which had been shelling the port. The Russian ships surrendered without returning fire. The two ships were immediately handed over to the Estonian Provisional Government to found the Estonian Navy.

In January 1919 the Royal Navy squadron was reduced in numbers but continued to visit Libau. Early in April ice conditions improved renewing the menace to the Baltic States from Bolshevik ships therefore again requiring the presence of British ships at Reval. The situation was dangerously complicated for warships and merchant traffic by some 30,000 mines laid during and after the war by all sides. Royal Navy minesweeping continued but many Allied ships were mined beginning with the cruiser HMS *Cassandra* lost in December 1918.

In early June 1919 Cowan decided to establish an advanced base at Björkö in Finland which better positioned the British ships to make attacks on the Russian Fleet. However, on 9 June the Russian destroyers *Gavril* and *Azard* which were operating in the area were unsuccessfully attacked by the submarine *L 55* which was sunk with all hands, after being cornered in a British-laid minefield by the Russians.

Rear Admiral Sir Water Cowan 1920. Portrait by LC Taylor [Imperial War Museum].

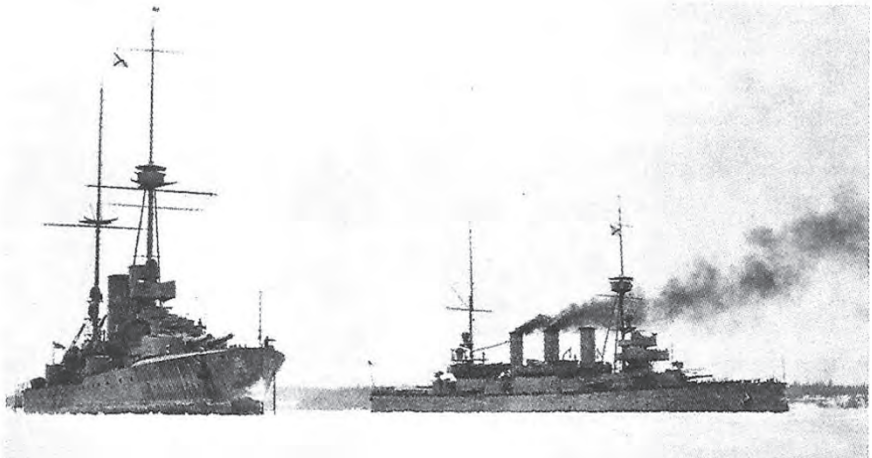
The Late war period: Food shortages and unstable government

As the war reached its peak in 1917, the strict policy of neutrality had become very divisive. In January 1917 the Swedish government took the deeply unpopular step of introducing bread, sugar and flour rationing. A combination of the Allied blockade on imports, the sinking of Swedish ships by German U-boats, and a bad harvest had made this a necessity. The entry of the United States into the war that spring created further pressure to conclude an agreement on trade and shipping which would favour the Allies. Such an agreement would increase the supply of food to Sweden in return for a reduction in iron-ore exports to Germany. The government fell, split between those not wishing to anger Germany and those favouring a trade agreement with Britain and its replacement lasted only a few months. Germany had now begun unrestricted submarine warfare and growing public unrest was sharpened in September by the so-called Luxburg Affair. This was caused by a revelation from the Americans that von Luxburg, the German chargé d'affaires in Buenos Aires, had used the Swedish Legation to send telegrams to Berlin with details of the sailings of Argentinian merchant ships, recommending which should be spared and which should be attacked by U-boats. 1917 ended with hunger riots in Sweden and the formation of a new Liberal - Social Democratic government, leading to detailed negotiations between Sweden and both Germany and the Allies. The general agreement of 29 May 1918 with Germany was seen as a decisive victory for Swedish diplomacy. Sweden had been able to avoid American pressure of

the kind that had been exerted on Denmark and Norway. It had managed to adjust from a pro-German neutrality to one that was concerned solely with protecting the political interests of Sweden and its commercial ties with the belligerents. Nevertheless attacks on Swedish ships by German U-boats continued until the end of the war and eventually totalled 280 ships with the loss of 800 lives.

The Åland Islands

When Finland gained its independence from Russia in December 1917, a movement arose in the Swedish speaking Åland Islands to join Sweden. A delegation went to Stockholm to represent this and to ask for help in stopping the alleged disorderly conduct of the remaining Russian garrison. The situation was made complicated by the outbreak of the Finnish Civil War in January 1918. Hundreds of Swedish soldiers took leave to fight as volunteers for the Whites against the Reds while the Swedish navy sent ships to evacuate Swedes from mainland Finland and islanders from the Ålands. On 13 February, Swedish troops landed at Eckerö from ships including the coast defence ship HSvMS *Thor* (2 x 10" guns), to protect the local people from the civil war factions and the Russian soldiers. She was joined by *Oscar II* (2 x 8") and *Sverige* (2 x 11") on 19 February, carrying more troops, who persuaded the Russians and Red Finns to begin to leave.

HSvMS Sverige and Oscar II in the ice off Eckerö, Åland Islands, 1918 [Krigsarkivet].

By 2 March the Swedes controlled all the islands, but at the request of the White Finns, on 5 March the Germans landed troops from the dreadnoughts SMS *Westfalen* and *Rheinland* and, with Swedish co-operation captured and evacuated the Russians. The Swedes withdrew in late April, leaving only *Oscar II* and a small army unit in Eckerö. The Finns continued to claim the islands however and the problem was only finally resolved at a League of Nations conference in 1921 establishing the Ålands as an autonomous demilitarised part of Finland.

Lieutenant Agar and the raids on Kronstadt

Lieutenant Augustus Agar arrived in the Baltic in May 1919 with orders from the British Secret Intelligence Service to move courier agents covertly into and out of Russia.

Agar met Admiral Cowan to request the use of a destroyer to tow his Coastal Motor Boats (CMBs) from Åbo to Björkö Sound. Cowan readily agreed and during the meeting described his own reason for operating in the area, namely the blockading of the Red Fleet in Kronstadt which was supporting attacks on the nearby fortress of Krasnya Gorka.

Acting on his own initiative and turning a blind eye on his very specific orders from London, Agar decided to use *CMB 4* to attack the Russian bombardment force. In a daring raid off Kronstadt in the night of 17-18 June he sank the Russian armoured cruiser *Oleg*. Despite this success the fortress fell to Bolshevik troops next day. Cowan immediately recommended him for the award of the Victoria Cross.

Heartened by this unexpected success Cowan requested a flotilla of CMBs to attack the Russian Fleet in Kronstadt. The new aircraft carrier *Vindictive* sailed for the Baltic arriving in Björkö Sound on 20 July to support the CMBs. Cowan used the aircraft immediately for bombing raids on Kronstadt. The first raid on 30 July had some success starting fires in shore side buildings and also on the tanker *Tatiana*. Numerous strikes and photographic reconnaissance sorties over Kronstadt followed in the next few weeks. The evening of 17 August was a clear night, with light cloud cover and ideal for the raid. Guided by Agar in *CMB 7*, a flotilla of seven larger CMBs moved undiscovered through the

Lieutenant Agar and the crew of CMB 4 following the sinking of the Russian cruiser Oleg (note informal attire) [Imperial War Museum].

narrow entrance to Kronstadt harbour to begin a violent and deadly assault supported by co-ordinated and simultaneous attacks by *Vindictive's* aircraft.

CMBs at speed [Imperial War Museum].

The raid was a resounding success. *CMB 88BD* and *CMB 72* each attacked and torpedoed the 17,400 ton pre-dreadnought *Andrei Pervozvanny*, before retiring under heavy fire. The ship was never repaired and was scrapped in 1923. The elderly Russian cruiser *Pamiat Azova*, which was being used as a torpedo boat depot ship, was sunk by the CMBs. The British also claimed to have sunk the dreadnought *Petropavlosk* in shallow water. Thus for the loss of three CMBs the raid ensured that the threat from Kronstadt to the British Baltic squadron was ended. The raid resulted in the deaths of 15 officers and men, and nine others were taken prisoner. Two further VCs and a number of other medals were awarded for this courageous action.

The Conclusion of the Baltic Intervention

Three other ships were lost to mines and the destroyer *HMS Vittoria*, was torpedoed by the Russian submarine *Pantera* off the island of Seiskarin, the only success achieved by a Russian submarine in the conflict.

In the autumn, the British squadron was further strengthened by the arrival of the monitor *HMS Erebus* which supported the White Russian Northern army's offensive against Petrograd.

The long campaign ended when the White Russian forces, unable to contain or defeat the growing Bolshevik armies abandoned the siege. On 2 February 1920, the Republic of Estonia and Bolshevik Russia signed the Treaty of Tartu which recognised Estonian independence. This resulted in the withdrawal of the Royal Navy from the Baltic. There had been minor instances of refusal to obey orders on Royal Naval ships, including *HMS Vindictive* and *HMS Delhi* caused by poor conditions and war weariness amongst British sailors who had endured four years of war and were now involved in a seemingly unwinnable war that lacked public support at home, was plagued by mixed objectives and was without a clear plan to achieve a successful outcome.

A total of 230 Royal Navy vessels had passed through the Baltic Squadron. In total 16 ships and 36 aircraft were lost and 61 ships were sufficiently damaged to have to return to Britain for repairs. And so the Allied intervention had proved an expensive operation that failed in its original purpose to crush the Bolshevik revolution, but was instrumental in allowing the Baltic states of Estonia, Latvia and Lithuania, and to a lesser extent Finland and Poland, to achieve independence. The year-long campaign – Operation Red Trek – also cost the lives of 112 British servicemen.

This article forms Chapter 12 of the English edition of I fred och örlog, to be published in 2023. The author is grateful to Professor Derek Law for his help in writing this article.

STENA

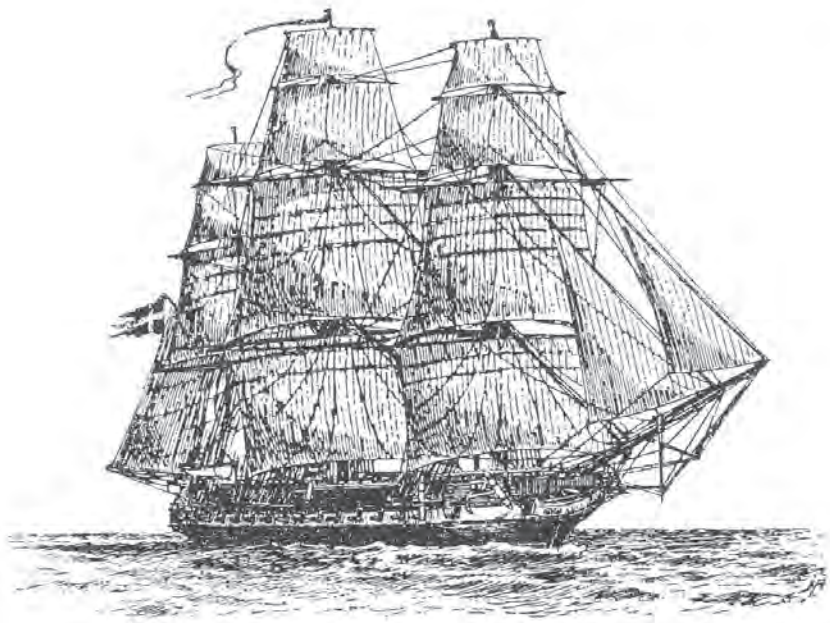
Med våra 15 500 anställda utvecklar Stena AB ett hållbart samhälle med säkra transporter, energiförsörjning och trygga boenden – i hela världen.

Vi verkar inom färjetrafik, offshore, drilling, rederi, fastigheter, finans och nya investeringar.

www.stena.com

Stena

Vi digitaliserar världen där insatserna är som högst, kraven de tuffaste och när teknologin spelar en avgörande roll

MilDef erbjuder en portfölj av produkter och tjänster med ett komplett sortiment av stryktålig elektronik, mjukvara och integrationstjänster. Våra produkter är beprövade och i drift till sjöss, på land och i luften hos nationella och internationella styrkor världen över, i de mest extrema och krävande miljöer.

Besök oss på www.mildef.com och i vår nya anläggning och huvudkontor i Helsingborg.

Your number one choice for tactical IT

Returadress:
TiS
Kungl. Örlogsmannasällskapet
Teatergatan 3, 1 tr.
111 48 Stockholm

STYRKA GENOM **PARTNERSKAP**

Saab, Försvarsmakten och Försvarets Materielverk under lång tid samverkat för att ta fram lösningar anpassade för svenska behov och förhållanden. Ett samarbete som bygger på att vi delar teknik och ambitioner och känner samma stolthet över att kunna skapa produkter och lösningar i världsklass.

På Saab bryter vi kontinuerligt ny mark för att utveckla nya innovativa och flexibla marina lösningar i absolut världsklass. Genom fortsatt samverkan frigör vi den unika kraft som skapas genom att dela kunskap, idéer och framgångar.

En kraft som stärker samhällets och marinens förmåga att möta dagens och morgondagens allt mer komplexa utmaningar.

www.saab.com

SAAB